

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มนุษยสังคมศาสตร์
Journal of Humanities and Social Sciences ManuSangkhomSart

Photo by Inthr

ISSN xxxx-xxxx (Online)
ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567)
Volume 2 Number 2 (May - August 2024)

วารสารมนุษยสังคมศาสตร์

ManuSangkhomSart:

Journal of Humanities and Social Sciences

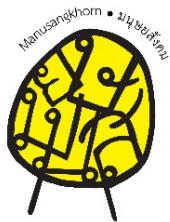
เจ้าของโดย

บริษัท โนสเคป จำกัด

(Knowscape Co.,Ltd)

ISSN 0000-0000 (Online)

วารสารฉบับนี้อยู่ระหว่างการดำเนินงานตามกรอบและหลักเกณฑ์คุณภาพของ TCI กำหนด

วารสารมนุษยสังคมศาสตร์

ManuSangkhomSart: Journal of Humanities and Social Sciences

ISSN

000-0000-0

เจ้าของโดย

บริษัท โนสเคป จำกัด (Knowscape Co.,Ltd)

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปิฎกัรชต์

มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์ ดร.สรัญญา เชื้อทอง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญญลักษณ์ ตำนานจิตร

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

บรรณาธิการ

ดร.ณัฐธัญ อินทร์คง

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.ปานฉัตร อินทร์คง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

รองศาสตราจารย์ ดร.มนสิการ เหล่าวานิช

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

รองศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

รองศาสตราจารย์ นพดล เนตรดี

วิทยาลัยเพาะช่าง

รองศาสตราจารย์ ทินกร กาษรสุวรรณ

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชฎาลัมพ์ เหล่าวานิช

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนูญ โต๊ะอาจ

มหาวิทยาลัยเมธาร์ธย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษมรัมย์ วิจิตรกุลเกษม

มหาวิทยาลัยเมธาร์ธย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติธัช สุนทรภัก

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน นาคี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนิช นักปี

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลวรรณ เกื้อบุตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.องอาจ อินทนิเวศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรวัฒน์ ช่างसान

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

กองจัดทำวารสาร

นางสาวจิตติมาพร เสรีมาศพันธุ์

นางสาวพัชรินทร์ ร่มโพธิ์ขึ้น

และเผยแพร่

นางสาวปิ่นรัก ร่มโพธิ์ขึ้น

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นายชินทร์ ลีมรังสี

พิสูจน์อักษร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจรรยา สมบัติธีระ

กฤตนันท์ วรรณสิญจน์ (ในจิต)

สำนักงาน

กองบรรณาธิการวารสารมนุษยสังคมศาสตร์ บริษัท โนสเคป จำกัด (Knowscape Co.,Ltd)

เลขที่ 1291/1 ถนนประชาชื่น วงศ์สว่าง บางซื่อ กรุงเทพฯ 10800

โทร. 08-9795-5779 E-mail: knowscape2023@gmail.com

กองบรรณาธิการทรงไว้ซึ่งสิทธิในการพิจารณาและตัดสินใจการตอบรับตีพิมพ์ลงในวารสาร ทศณะและความเห็นดังปรากฏในบทความต่าง ๆ ภายในวารสารฉบับนี้ เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน กองบรรณาธิการ ไม่มีส่วนรับผิดชอบใด ๆ ผู้ประสงค์จะนำบทความหรือสิ่งอื่นใดที่ปรากฏในวารสารฉบับนี้ จำต้องได้รับอนุญาตจากกองบรรณาธิการ และผู้เขียนบทความนั้น ๆ

บทบรรณาธิการ

วารสารมนุษยสังคมศาสตร์ (ManuSangkhomSart: Journal of Humanities and Social Sciences) จัดทำขึ้นเพื่อเป็นสื่อกลางในการร่วมเผยแพร่ผลงานบทความวิจัย และบทความวิชาการ ทางด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์เปิดรับสมัครบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์โดยสาธารณะ กำหนดการเผยแพร่ราย 4 เดือน ปีละ 3 ฉบับดังนี้ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-เมษายน ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม-สิงหาคม ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน-ธันวาคม

วารสารมนุษยสังคมศาสตร์มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการที่เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ที่นำเสนอองค์ความรู้ ข้อค้นพบ ข้อเสนอแนะที่เป็นความคิดริเริ่มและนวัตกรรม นอกจากนี้ ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การศึกษา การบริหารธุรกิจ ภาษา ศิลปะ ดนตรี การแสดง วัฒนธรรม และสหวิทยาการอื่น ๆ เป็นต้น

แม้ว่าวารสารมนุษยสังคมศาสตร์ จะเป็นวารสารหน้าใหม่แต่มีความพยายามและความตั้งใจอย่างสูงยิ่งที่จะร่วมพัฒนาและขับเคลื่อนงานด้านวิชาการให้มีมาตรฐานและสอดคล้องต่อจริยธรรมการตีพิมพ์และเผยแพร่ อย่างเคร่งครัด จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าทุกท่านที่สนใจจะให้การสนับสนุนเป็นอย่างดี

ดร.ณัฐธัญ อินทร์คง

บรรณาธิการ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทบรรณาธิการ	ก
สารบัญ	ข
1. พัฒนาการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ในสิงคโปร์ สุรชาติ พุทธิมา	1-10
2. ประสบการณ์ของผู้ประกอบการจำหน่ายอาหารริมทางในพื้นที่เยาวราช (บทความเรื่องนี้ถือนการตีพิมพ์ตั้งแต่วันที่ 15 พฤศจิกายน 2567)	11-18
3. แนวทางการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ผืนป่าของชุมชนในจังหวัดพะเยา ณวิญ เสริฐผล	19-30
4. ภาวะสมองไหลกับการบริหารค่าตอบแทนขององค์การภาครัฐ กรณีศึกษาเปรียบเทียบค่าตอบแทน – เงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษ ตำแหน่งในสายงานนักวิชาการยุติธรรมของกระทรวงยุติธรรม และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เฉพาะระดับปฏิบัติการ กมลสันต์ ศรียารัตน	31-40
5. การสร้างตราสินค้าเครื่องแต่งกายบุรุษและสตรีสตรีแวร์สำหรับ กลุ่มสแวกเกอร์ โดยใช้แนวคิดดีไซน์พาราไดออก ณภัทร ทอมระเหย	41-52
รายละเอียดวารสาร	
แบบฟอร์มการเขียนบทความ	

พัฒนาการการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ในสิงคโปร์

THE DEVELOPMENT OF READING AND LEARNING PROMOTION IN SINGAPORE

สุรชาติ พุทธิมา*

Surachart Putthima*

*คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Faculty of Humanities and Social Sciences, Chiang Mai Rajabhat University

E-mail: Surachart_put@g.cmru.ac.th

Received : June 20, 2024

Revised : November 3, 2024

Accepted : November 3, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้อธิบายพัฒนาการของการสร้างวัฒนธรรมการอ่านและการเรียนรู้ของประเทศสิงคโปร์ จุดเริ่มต้นของความพยายามนี้เกิดขึ้นจากความมุ่งมั่นของผู้นำประเทศที่มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ตลอดจนการสร้างและสนับสนุนแหล่งการเรียนรู้ของประชาชนชาวสิงคโปร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหอสมุดแห่งชาติสิงคโปร์ที่ดำเนินงานภายใต้การบริหารงานของคณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติสิงคโปร์ ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ของประเทศสิงคโปร์ รวมถึงแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตต่าง ๆ ที่น่าสนใจ เช่น พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนพฤกษศาสตร์ สวนสัตว์ ฯ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

คำสำคัญ: แหล่งเรียนรู้, การส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้, สิงคโปร์

ABSTRACT

This article describes the development of Singapore's reading and learning culture. The beginning of this effort was born from the commitment of the country's leaders with a vision to develop human resources by promoting reading and learning through various activities and projects, as well as creating and supporting learning resources Singaporeans, especially the National Library of Singapore which operates under the management of the National Library of Singapore Board. The committee plays an influential role in developing Singapore's learning ecosystem, including various fascinating lifelong learning resources such as museums, art galleries, botanical gardens, zoos, etc., which are part of the learning ecosystem that promotes lifelong learning.

Keywords: Learning resources, Reading and learning Promotion, Singapore

บทนำ

หากกล่าวถึงประเทศที่มีความเจริญทั้งทางด้านเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของคนในประเทศกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน คนส่วนใหญ่จะนึกถึงถึงประเทศสิงคโปร์ สิงคโปร์ประเทศเล็ก ๆ ปลายแหลมมลายูที่มีผืนแผ่นดินอันน้อยนิด ไม่มีทรัพยากรธรรมชาติมากที่พอจะหล่อเลี้ยงคนในประเทศ ทั้งยังเคยตกเป็นประเทศอาณานิคมของต่างชาติ แต่สามารถก้าวขึ้นมาเป็นแถวหน้าของประเทศในกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ และอาจมีความเจริญรุดหน้ากว่าประเทศที่มีทรัพยากรถึงพร้อมเสียด้วยซ้ำ แต่เดิมนั้นสิงคโปร์เป็นเมืองเล็ก ๆ ที่มีชื่อว่า “Temasek” หรือ เมืองแห่งท้องทะเล หรือชื่อพื้นเมืองของเกาะแห่งนี้ก็อีกชื่อหนึ่งคือ “สิงคโปร์” ซึ่งมาจากตำนานที่ว่าเรือของเจ้าเมืองเมืองหนึ่งได้อับปางกลางท้องทะเลและในขณะที่พระองค์ได้ว่ายน้ำขึ้นฝั่งได้เห็นสัตว์ชนิดหนึ่งที่มีลำตัวสีแดงและมีหัวคล้ายสิงโต พระองค์จึงได้สร้างเมืองใหม่ ณ เกาะแห่งนี้และได้ตั้งชื่อเกาะนี้ว่าสิงคโปร์ สำหรับที่ตั้งทางภูมิศาสตร์นั้นเป็นเกาะเล็ก ๆ ปลายคาบสมุทรมลายูซึ่งเป็นจุดแวะพักของเรือเดินสมุทรที่เดินทางมาค้าขายจากหลากหลายประเทศทั้งจีน อินเดีย และประเทศตะวันตกอีกหลาย ๆ ประเทศ เนื่องจากเป็นเสมือนจุดเชื่อมโยงด้านการค้าระหว่างเอเชียและยุโรป จากความสำคัญของการเป็นจุดแวะพักของเรือสินค้านี้ได้สร้างความเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นกับดินแดนแห่งนี้โดยประเทศอังกฤษซึ่งต้องการตั้งสถานการค้าเพื่อขยายการค้าขายกับประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยมอบหมายให้เซอร์สแตมฟอร์ด ราฟเฟิลส์ (Sir Stamford Raffles) มาเจรจากับผู้ปกครองในยุคนั้น ซึ่งนายราฟเฟิลส์นั้นถือว่าเป็นบุคคลสำคัญของประวัติศาสตร์สิงคโปร์ เพราะหลังจากการเข้ามาของนายราฟเฟิลส์ ดินแดนแห่งนี้ก็ได้เจริญรุ่งเรืองขึ้นเป็นลำดับ (Leinbach, Kennard, Winstedt, and Ho, 2024) แต่อย่างไรก็ตาม สิงคโปร์ก็ตกเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษอย่างสมบูรณ์ก็ด้วยเหตุผลที่ว่าที่ดินแดนที่สร้างผลกำไรอย่างมากมายมหาศาลจากการเก็บภาษีสินค้าให้แก่อังกฤษ ต่อมาเมื่อได้รับเอกราชจากอังกฤษและแยกตัวออกจากมาเลเซียแล้ว สิงคโปร์ก็ได้เริ่มก่อร่างสร้างประเทศด้วยทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด จากประเทศที่มีภูมิประเทศเป็นเกาะที่มีขนาดเล็กที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สิงคโปร์ก้าวเข้าสู่การเป็นประเทศที่มีเสถียรภาพมากที่สุดประเทศหนึ่งในเอเชียขึ้นชื่อในเรื่องการเติบโตทางเศรษฐกิจที่แข็งแกร่ง รวมถึงด้านการศึกษาที่มีประสิทธิภาพในระดับสากล

วิสัยทัศน์แห่งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

สำหรับความสำเร็จของการสร้างเมืองแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศสิงคโปร์นั้นคงจะเกิดขึ้นไม่ได้หากขาดผู้นำที่จุดประกายให้ชาวสิงคโปร์เห็นความสำคัญของการอ่านและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม ผู้ที่มีส่วนสำคัญในความสำเร็จของการพัฒนาสังคมแห่งเรียนรู้ในประเทศสิงคโปร์ คือ นายโก๊ะ จ๊ก ตง (Goh Chok Tong) นายกรัฐมนตรีคนที่ 2 ของประเทศสิงคโปร์เป็นผู้ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างมาก เพราะตระหนักดีว่าสิงคโปร์เป็นประเทศเล็ก ๆ ที่ไม่มีทุนทางด้านทรัพยากรธรรมชาติที่จะนำพาความเจริญก้าวหน้าเข้าสู่ประเทศได้นอกจากการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพ ดังนั้น นายกรัฐมนตรีผู้นี้จึงเชื่อมั่นเป็นอย่างยิ่งว่าหากคนในสังคมมีคุณภาพ ได้รับการศึกษาที่ดี มีความคิดความอ่าน ประชาชนสิงคโปร์จะนำความรู้ที่มีมาพัฒนาประเทศชาติให้รุ่งเรืองได้ นอกจากนี้วิสัยทัศน์อันกว้างไกลของนายโก๊ะ จ๊ก ตง ที่ว่าทรัพยากรธรรมชาติอาจจะไม่ใช่ต้นทุนที่ดีที่สุดในการพัฒนาประเทศเนื่องจากทรัพยากรเหล่านี้ต้องหมดไปในสักวันหนึ่ง แต่สิ่งที่ยังจะคงอยู่และไม่หายไปจากประชาชนสิงคโปร์ คือ ความรู้ ดังนั้น จึงพยายามผลักดันนโยบายในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ด้วยมาตรการต่าง ๆ อาทิ การออกกฎหมาย การณรงค์ การปลูกจิตสำนึกประชาชนในวันชาติด้วย

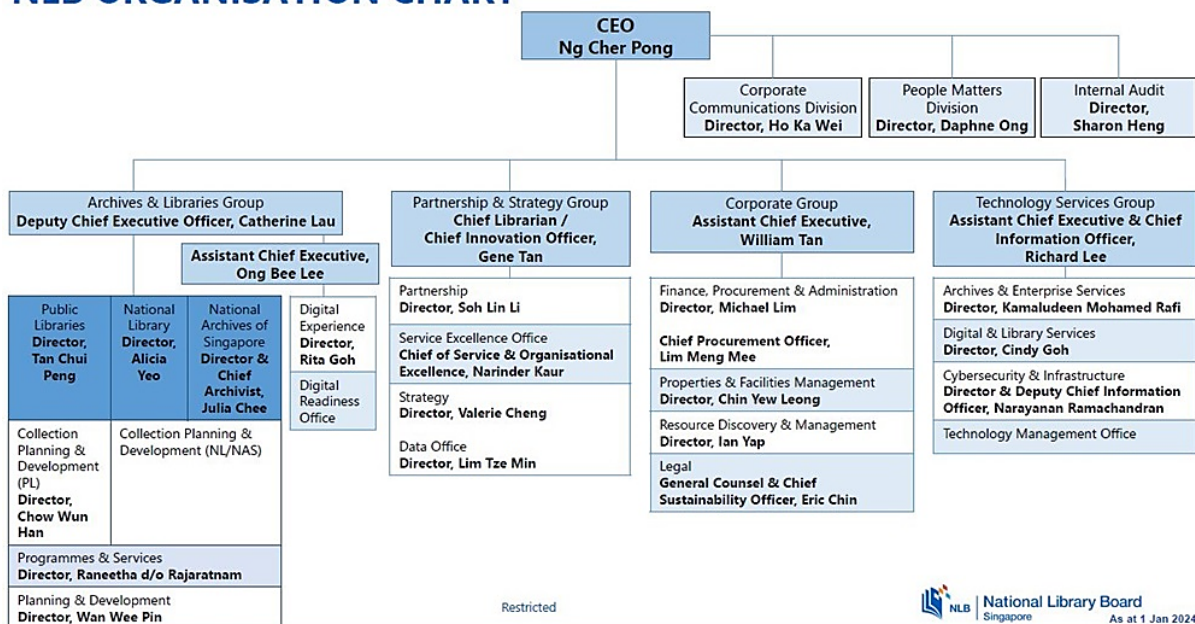
สำหรับการดำเนินงานในเรื่องของการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมมากที่สุด คือ การจัดตั้งคณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติ (National Library Board: NLB) ของประเทศสิงคโปร์ ขึ้นเมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2538 เพื่อทำหน้าที่ในส่งเสริมการดำเนินการห้องสมุดในรูปแบบใหม่และการรู้สารสนเทศ โดยรับผิดชอบในการบริหารและกำหนดนโยบายการดำเนินงานทั้งในส่วนของการหอสมุดแห่งชาติและห้องสมุดประชาชน ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ให้กับชาวสิงคโปร์ ตลอดจนแสวงหาและสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับห้องสมุด สถาบันการศึกษา หน่วยงาน สมาคมและองค์กรทางวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ต่าง ๆ ทั้งในและนอกประเทศ (National Library Board Singapore, 2024a) การส่งเสริมการอ่าน การเรียนรู้

และประวัติศาสตร์ของสิงคโปร์ มีการดำเนินการผ่านหอสมุดแห่งชาติ หอจดหมายเหตุแห่งชาติของสิงคโปร์ และเครือข่ายห้องสมุดทั้ง 29 แห่ง ได้แก่

Ang Mo Kio Public Library	library@orchard
Bedok Public Library	Marine Parade Public Library
Bishan Public Library	Pasir Ris Public Library
Bukit Batok Public Library	Punggol Regional Library
Bukit Panjang Public Library	Queenstown Public Library
Central Public Library	Sembawang Public Library
Cheng San Public Library	Sengkang Public Library
Choa Chu Kang Public Library	Serangoon Public Library
Clementi Public Library	Singapore Botanic Gardens' Library
Geylang East Public Library	Tampines Regional Library
Jurong Regional Library	The LLiBrary
Jurong West Public Library	Toa Payoh Public Library
library@chinatown	Woodlands Regional Library
library@esplanade	Yishun Public Library
library@harbourfront	

ทั้งนี้ คณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติสิงคโปร์มีโครงสร้างการดำเนินงานแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มงานหอจดหมายเหตุและห้องสมุด กลุ่มงานพันธมิตรและกลยุทธ์ กลุ่มงานบริหารองค์กร กลุ่มงานบริการเทคโนโลยี ดังภาพที่ 1

NLB ORGANISATION CHART

ภาพที่ 1 โครงสร้างการบริหารงานของคณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติสิงคโปร์
ที่มา: (National Library Board Singapore, 2024b)

การดำเนินงานของคณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติสิงคโปร์นั้นอาศัยการมีส่วนร่วมของห้องสมุดต่าง ๆ ในสิงคโปร์และภาคีเครือข่ายในการเป็นแหล่งความรู้ที่มีชีวิต โดยมีวิสัยทัศน์ คือ นักอ่านเพื่อชีวิต ชุมชนแห่งการเรียนรู้ และประชาชาติผู้รอบรู้ (Readers for Life, Learning Communities, and a Knowledgeable Nation) จากวิสัยทัศน์ดังกล่าวนำไปสู่พันธกิจที่ว่าเราทำให้ความรู้มีชีวิตขึ้นมา จุดประกายจินตนาการและสร้างความเป็นไปได้ (We make knowledge come alive, spark imagination and create possibilities) (Menkhoff and Wirtz, 2018) ที่ผ่านมามีคณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติมีการดำเนินงานผ่านโปรแกรมและหลักสูตรต่าง ๆ ได้แก่

1. โปรแกรมอบรมการจัดการห้องสมุดและบริการสารสนเทศ ซึ่งประกอบด้วยโครงการอบรม 9 โมดูล คือ การบริหารจัดการห้องสมุดและบริการ การตลาดและการส่งเสริมการใช้ห้องสมุด การกำหนดนโยบายในการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศและการจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศ การบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าและเครื่องมือที่ใช้ ทักษะการสืบค้นสารสนเทศ ทักษะการสืบค้นฐานข้อมูล นโยบายและกระบวนการในงานยืม-คืนทรัพยากรสารสนเทศ ทักษะในการปรับแต่งสารสนเทศและการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ วิธีการที่ใช้ในการอบรมทั้ง 9 โมดูลข้างต้น คือ การเรียนในห้องเรียน การเรียนรู้ผ่านการทำโครงการ การเรียนผ่านอีเลิร์นนิงและการปฏิบัติงานจริง ทั้งนี้เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ในวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของบรรณารักษ์ นักสารสนเทศ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของห้องสมุดแห่งชาติและห้องสมุดประชาชนสาขาต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้การดูแลของคณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติสิงคโปร์

2. หลักสูตรการอบรมการรู้สารสนเทศสำหรับคนสิงคโปร์โดยแบ่งออกเป็นระดับนักเรียน นักศึกษา และระดับนักวิชาการซึ่งมีหลายหัวข้อที่น่าสนใจ อาทิ การอ้างอิงผลงานของผู้อื่นในงานวิชาการ การใช้งานสื่อใหม่ (New media) และเครือข่ายสังคมออนไลน์ การสืบค้นข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต การทำรายงานการค้นคว้าและงานวิจัย ฯลฯ ไม่เพียงเท่านั้น คณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติสิงคโปร์เล็งเห็นว่านอกจากการวางโครงสร้างพื้นฐานของห้องสมุดต่าง ๆ ในสิงคโปร์ให้มีทรัพยากรสารสนเทศและสื่อการเรียนรู้ที่ครบครัน ตลอดจนการจัดบริการสารสนเทศที่สะดวกสบายด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยแล้ว หัวใจหลักของการสร้างคุณลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนสิงคโปร์ คือ การสอนให้ประชาชนรักการอ่าน รู้จักวิธีการเลือกหนังสือเพื่อเสริมสร้างความรู้และพัฒนาตนเอง ดังนั้น คณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติสิงคโปร์จึงมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการส่งเสริมการอ่านอีกด้วย ซึ่งโครงการส่งเสริมการอ่านที่ดำเนินการโดยคณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติสิงคโปร์ มีดังนี้

2.1 โครงการ National Kids Read Program เป็นโครงการที่เปิดรับสมัครอาสาสมัครเพื่ออ่านหนังสือ เล่านิทานให้เด็ก ๆ ในชุมชนตั้งแต่ระดับอนุบาลไปจนถึงมัธยมศึกษาโดยเน้นให้เด็กได้มีส่วนร่วม สนุกสนานกับเรื่องเล่า เรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษในเรื่องเล่า และได้ข้อคิดดี ๆ จากเรื่องเล่าหรือนิทานที่ฟัง

2.2 โครงการ 10,000 & More Father Reading ที่สนับสนุนให้คุณพ่อจากทุกอาชีพอ่านหนังสือให้ลูกฟัง หรืออ่านหนังสือกับลูก ๆ ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความผูกพันระหว่างพ่อกับลูกผ่านการอ่านหนังสือ

2.3 โครงการ Read a story with my Dad เป็นการแข่งขันวิจารณ์หนังสือ โดยมีโรงเรียนอนุบาล และศูนย์ดูแลเด็กเข้าร่วม โดยห้องสมุดแห่งชาติจะมีการแจกให้เด็ก ๆ จากนั้นให้เด็ก ๆ นำกลับไปที่บ้านให้พ่ออ่านให้ฟัง เมื่ออ่านเสร็จแล้วก็ส่งการ์ดกลับมาที่ห้องสมุดแห่งชาติ เพื่อเลือกการ์ดและให้รางวัล ผู้ที่ได้รับคัดเลือกก็จะมาที่ห้องสมุดเพื่ออ่านหนังสือและทำกิจกรรมร่วมกัน จากนั้นบรรดาคุณพ่อก็จะมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน และประสบการณ์การอ่านหนังสือให้ลูก ๆ ฟัง และจัดทำหนังสือเพื่อเผยแพร่ต่อไป

2.4 โครงการ Read! Singapore เป็นโครงการรณรงค์การอ่านทั่วประเทศ โดยมีจุดมุ่งหมายคือปลูกฝังการรักการอ่านในชุมชนทั่วประเทศ เสริมสร้างความรักและผูกพันของคนในชุมชน รวมทั้งจุดประกายจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ให้กับคนสิงคโปร์ รวมทั้งส่งเสริมนักเขียนในประเทศทั้ง 4 ภาษาที่เป็นภาษาราชการ คือ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษามลายู และภาษาทมิฬโดยคัดเลือกหนังสือที่เขียนโดยนักเขียนทั้ง 4 ภาษา อย่างน้อยภาษาละ 1 เล่ม ทั้งนี้ หนังสือที่ได้รับคัดเลือกในแต่ละภาษาจะถูกแปลเป็นอีกสามภาษาเพื่อส่งเสริมการอ่านในหมู่ชาวสิงคโปร์ทุกเชื้อชาติและทุกชุมชน เป้าหมายหลักของโครงการ คือ การส่งเสริมการอ่านในหมู่ประชาชนชาวสิงคโปร์ โดยจุดประเด็นหัวข้อการพบปะพูดคุยในหัวข้อต่าง ๆ ที่หลากหลายจากหนังสือเรื่องเดียวกัน นอกจากนี้ยังมุ่งพัฒนาให้

ชาวสิงคโปร์มีทักษะการคิดแบบวิพากษ์วิจารณ์ (Critical thinking) มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าแสดงออก และมีจินตนาการผ่านกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ เช่น การเล่นเกมจากวรรณกรรมและการพูดคุยกันในวงสนทนาเกี่ยวกับหนังสือที่ได้อ่าน

นอกจากโครงการส่งเสริมการอ่านข้างต้นแล้ว ปัจจุบันรัฐบาลสิงคโปร์ยังดำเนินโครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในอนาคตหรือโครงการ SkillsFuture ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนระดับชาติที่มุ่งสร้างให้เกิดโอกาสแก่ชาวสิงคโปร์ในการพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มที่ตลอดชีวิต (Government of Singapore, 2024) ไม่ว่าจะเป็นคนสิงคโปร์ที่อยู่ในช่วงวัยไหน ตั้งแต่เด็ก คนวัยทำงาน ผู้สูงอายุ คนที่เคยมีพื้นการศึกษาในระดับใดมากก็ตาม หรือไม่มีการศึกษา ก็สามารถมีอนาคตที่ดีขึ้นได้ด้วยการเรียนรู้ทักษะใหม่ โดยรัฐบาลมองว่าการสร้างทักษะแห่งอนาคตดังกล่าวจะเป็นการสร้างอนาคตให้กับประเทศ ดังนั้น รัฐบาลจึงเน้นย้ำให้ประชาชนทุกคนตระหนักว่าแม้กระทั่งผู้ที่ทำงานแล้วก็ยังต้องเรียนรู้อยู่เสมอ ซึ่งโครงการ SkillsFuture ของสิงคโปร์นี้ทำให้คนทุกวัยสามารถเรียนรู้ทักษะและอาชีพได้ทั้งระบบออนไลน์และออฟไลน์ที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

หอสมุดแห่งชาติสิงคโปร์กับสังคมพหุวัฒนธรรม

สำหรับจุดเริ่มต้นของหอสมุดแห่งชาติสิงคโปร์นั้นสามารถย้อนกลับไปได้ตั้งแต่การเข้ามาในดินแดนแห่งนี้ของเซอร์สแตมฟอร์ด ราฟเฟิลส์ ผู้ก่อตั้งประเทศสิงคโปร์ นายราฟเฟิลส์มีความต้องการให้มีการรวบรวมหนังสือหรือเอกสารที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ของประเทศสิงคโปร์ ดังนั้นจึงมีการรวบรวมเอกสารดังกล่าวและจัดตั้งห้องสมุดสิงคโปร์ (Singapore Library) ขึ้นในปี พ.ศ. 2378 ต่อมาในปี พ.ศ. 2430 ได้มีการย้ายห้องสมุดสิงคโปร์ไปรวมกับพิพิธภัณฑสถาน อาคารพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติในปัจจุบัน และตั้งชื่อใหม่ว่าพิพิธภัณฑสถานและห้องสมุดราฟเฟิลส์ (Raffles Library and Museum) ภายหลังห้องสมุดดังกล่าวได้มีการแยกตัวออกมาดำเนินการเป็นเอกเทศ ณ อาคารหอสมุดแห่งชาติบนถนนสแตมฟอร์ดซึ่งตั้งอยู่ใกล้ ๆ กับอาคารหลังเดิมในปี พ.ศ. 2503 โดยใช้ชื่อห้องสมุดว่าห้องสมุดลี กง เซียน (Lee Kong Chian Reference Library) ตามชื่อของนายลี กง เซียนซึ่งเป็นผู้บริจาครายใหญ่ในการก่อสร้างอาคารห้องสมุด แต่เมื่อเวลาผ่านไปที่ทำการหอสมุดแห่งชาติดังกล่าวเริ่มคับแคบ คณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติสิงคโปร์จึงได้มีมติให้ก่อสร้างอาคารที่ทำการหอสมุดแห่งชาติหลังใหม่บนถนนวิกตอเรีย และคณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติสิงคโปร์ได้ทำการย้ายห้องสมุดมายังอาคารที่ทำการหอสมุดแห่งชาติแห่งล่าสุดเมื่อปลายเดือนกรกฎาคมปี พ.ศ. 2548 (Sidek, 2007)

อาคารหอสมุดแห่งชาติสิงคโปร์บนถนนวิกตอเรีย (Victoria Street) ถือเป็นห้องสมุดที่มีความโดดเด่นและทันสมัย แต่แฝงด้วยความเรียบง่าย ร่มเย็น เพราะผู้ดูแลอาคารพยายามให้อาคารแห่งนี้เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติโดยการปลูกต้นไม้โดยรอบและตัวอาคารเป็นกระจกใสทำให้ปลอดโปร่ง โล่งและดูสะอาด ทำเลที่ตั้งของอาคารอยู่ใจกลางเมืองไม่ไกลจากถนนออร์ชาร์ดมากนัก ดังนั้น การเดินทางไปยังแหล่งความรู้แห่งนี้จึงสะดวกสบายเนื่องจากติดถนนใหญ่และใกล้กับสถานีรถไฟฟ้าใต้ดิน (MRT) หากผู้ใช้ที่มีรถยนต์ส่วนตัวสามารถนำมาจอดขึ้นใต้ดินของตัวอาคารได้ ภายในตัวอาคารมีพื้นที่สำหรับกิจกรรมสาธารณะต่าง ๆ อาทิ โรงละคร พื้นที่ทำกิจกรรมโดยรอบ พื้นที่บริการและสำนักงานภายในตัวอาคาร โดยเป็นที่ตั้งของทั้งหอสมุดแห่งชาติและห้องสมุดประชาชน ซึ่งทั้ง 2 หน่วยงานอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติสิงคโปร์ โดยห้องสมุดประชาชนทำหน้าที่ในการบริการหนังสือและสื่อความรู้ทั่วไปแก่ประชาชนชาวสิงคโปร์ ตลอดจนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านซึ่งหมุนเวียนกันไปในช่วงเวลา ส่วนหอสมุดแห่งชาติมีหน้าที่ในการจัดเก็บและให้บริการหนังสือ เอกสารหายาก และสื่อการศึกษาต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องประวัติศาสตร์เป็นมาตลอดจนพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของสิงคโปร์ และเอกสารสำคัญในการศึกษาเกี่ยวกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งกลุ่มเป้าหมายหลักของหอสมุดแห่งชาติที่ให้บริการ คือ นักวิชาชีพด้านต่าง ๆ นักวิจัย รวมทั้งนักศึกษาในสิงคโปร์และต่างประเทศ

ภาพที่ 2 อาคารหอสมุดแห่งชาติสิงคโปร์หรือห้องสมุดลี กง เซียน
ที่มา: (National Library Board Singapore, 2024c)

หนังสือและเอกสารที่ให้บริการในหอสมุดแห่งชาติสิงคโปร์นั้นมีถึง 4 ภาษา คือ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษามาเลย์ และภาษาทมิฬ เนื่องจากคนสิงคโปร์มีหลายเชื้อชาติ หลายภาษา แต่ส่วนใหญ่ก็เป็นหนังสือภาษาอังกฤษ เพราะภาษาอังกฤษเป็นหนึ่งภาษาราชการของสิงคโปร์และเป็นภาษาหลักที่ใช้ในการเรียนการสอนของโรงเรียนต่างๆ ดังนั้นคนสิงคโปร์รุ่นใหม่ที่ได้รับการศึกษามีความสามารถอ่านและใช้ภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี ด้วยเหตุนี้เองจึงมีผู้กล่าวอย่างติดตลกไว้ว่าหากแม้ประเทศเล็กๆ อย่างสิงคโปร์ไม่มีนักเขียนหรือนักประพันธ์ก็ไม่เกิดปัญหาเพราะคนสิงคโปร์สามารถอ่านหนังสือจากทั่วทุกมุมโลกได้หากหนังสือเหล่านั้นเป็นภาษาอังกฤษ นอกจากนี้หอสมุดแห่งชาติมีจุดบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า (Reference and Information Service) ทุกชั้น ซึ่งให้บริการโดยนักสารสนเทศที่มีความรู้เฉพาะด้าน เช่น จุดบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า ซึ่งผู้ให้บริการในชั้นนี้จะมีรู้ทางด้านศิลปะและธุรกิจเป็นพื้นฐานผนวกกับความรู้ทางด้านบรรณารักษ์ ดังนั้น หากผู้ใช้บริการต้องการคำแนะนำหรือความช่วยเหลือในการสืบค้นสารสนเทศในเรื่องดังกล่าวก็สามารถที่จะติดต่อขอรับความช่วยเหลือจากนักสารสนเทศซึ่งจะให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ได้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ สำหรับบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติงานในหอสมุดแห่งชาติเป็นบรรณารักษ์งานบริการและส่งเสริมการใช้ห้องสมุด ทั้งนี้เพราะการดำเนินงานคัดเลือกและจัดหาทรัพยากรสารสนเทศตลอดจนการดำเนินการทางเทคนิคต่าง ๆ ก่อนที่หนังสือจะพร้อมให้บริการนั้นเป็นหน้าที่ของคณะดำเนินงานทางเทคนิคอีกกลุ่มหนึ่งที่ไม่ได้สังกัดหอสมุดแห่งชาติ หากผู้ใช้ที่มีความชำนาญในการค้นหาข้อมูลอยู่แล้วก็สามารถใช้บริการต่าง ๆ ของห้องสมุดได้อย่างสะดวกเพราะมีการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในระบบงานของห้องสมุดได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น มีจุดบริการสืบค้นสารสนเทศจากฐานข้อมูลต่างๆ และมีบริการถ่ายเอกสารที่ผู้ใช้บริการสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง เพราะที่หอสมุดแห่งชาติไม่อนุญาตให้ยืมหนังสือหรือเอกสารใด ๆ ออกจากห้องสมุด

กุญแจสำคัญในการดำเนินงานของหอสมุดแห่งชาติสิงคโปร์ คือ การเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งหอสมุดแห่งชาติสิงคโปร์มีการให้บริการที่เป็นเลิศช่วยเสริมความมุ่งมั่นในการสร้างสรรค์นวัตกรรมที่เน้นผู้ใช้บริการเป็นศูนย์กลาง ตัวอย่างกลยุทธ์นวัตกรรมอันชาญฉลาดที่ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการดำเนินงานของหอสมุดแห่งชาติสิงคโปร์ เช่น เทคโนโลยีการบริการตนเองที่ส่งผ่านแอปพลิเคชัน หุ่นยนต์รับคืนหนังสืออัตโนมัติ หุ่นยนต์อ่านชั้นวางทรัพยากรสารสนเทศ ฯ (Menkhoff and Wirtz, 2018) ความมุ่งมั่นในการพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องของหอสมุดแห่งชาติสิงคโปร์นี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างห้องสมุดแห่งอนาคตร่วมกับสมาชิกชุมชนประเภทต่าง ๆ อันเป็นการเตรียมความพร้อมของทั้งห้องสมุดและประชากรของประเทศสิงคโปร์สำหรับสังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

GLAM แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตในสังคมแห่งการเรียนรู้

สิงคโปร์เป็นประเทศที่โดดเด่นในการบริหารจัดการกล่ม (GLAM) ซึ่งเป็นคำรวมของอักษรย่อของแหล่งเรียนรู้ 4 ประเภท ได้แก่ หอศิลป์ (Galleries), ห้องสมุด (Libraries), หอจดหมายเหตุ (Archives) และพิพิธภัณฑ์ (Museums) อันเป็นองค์ประกอบของระบบนิเวศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งนอกจากจะมีหอสมุดแห่งชาติที่ตอบโจทย์แหล่งเรียนรู้สำหรับสังคมพหุวัฒนธรรมแล้ว ประเทศสิงคโปร์ยังมีแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตที่หลากหลายตอบสนองความสนใจของผู้คน อาทิ

1. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสิงคโปร์ (National Museum of Singapore) นอกจากเป็นพิพิธภัณฑ์ที่เก่าแก่ที่สุดของประเทศสิงคโปร์แล้วยังเป็นสถานที่สำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและสถาปัตยกรรม ซึ่งนำเสนอพัฒนาการของประเทศสิงคโปร์ที่เจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็ว โดยมีหอศิลป์ ให้ผู้เข้าชมได้สำรวจอย่างเพลิดเพลิน พร้อมทั้งชมสิ่งประดิษฐ์มากกว่า 1,700 ชิ้น

2. พิพิธภัณฑ์อารยธรรมเอเชีย (Asian Civilisations Museum) ตั้งอยู่ในอาคารเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ซึ่งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำสิงคโปร์ และทำหน้าที่เล่าขานถึงอารยธรรมเอเชียผ่านคอลเลกชันที่จัดแสดงอย่างถาวร โดยบอกเล่าเรื่องราวของการผสมผสานของเชื้อชาติและวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่หลากหลายในเกาะเล็กๆ จนได้รับการขนานนามว่าเป็นแหล่งหลอมรวมวัฒนธรรมแห่งเอเชีย พิพิธภัณฑ์ ACM แห่งนี้เน้นความเชื่อมโยงทางประวัติศาสตร์ระหว่างวัฒนธรรมต่าง ๆ ของเอเชีย และระหว่างเอเชียกับภูมิภาคอื่น ๆ ทั่วโลก จุดเด่น คือหอศิลป์ “Trade and the Exchange of Ideas” ซึ่งจัดแสดงโบราณวัตถุและผลงานศิลปะที่บอกเล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์ของสิงคโปร์ในฐานะหนึ่งในศูนย์กลางการค้าโลก

3. หอศิลป์แห่งชาติสิงคโปร์ (National Gallery Singapore) เป็นพิพิธภัณฑ์ทางศิลปะที่ใหญ่ที่สุดของประเทศสิงคโปร์ ตั้งอยู่ในอาคารที่โดดเด่นที่สุดสองแห่ง ได้แก่ อดีตศาลฎีกาและศาลากลาง ที่ถูกบูรณะทำให้มีสถาปัตยกรรมที่มีเอกลักษณ์และผสมผสานกันอย่างลงตัว ซึ่งหอศิลป์แห่งชาติสิงคโปร์นี้จัดแสดงผลงานศิลปะมากกว่า 1,000 ชิ้น โดยมีทั้งศิลปะท้องถิ่นและศิลปะเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

4. พิพิธภัณฑ์ศิลปะและศาสตร์ (ArtScience Museum) เป็นพิพิธภัณฑ์ที่เป็นศูนย์รวมของศิลปะ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และอื่น ๆ อีกมากมาย ตั้งอยู่ที่มารินาเบย์แซนด์ (Marina Bay Sands) มีขนาดใหญ่ถึง 6,000 ตารางเมตร และมีแกลเลอรีให้ชมกว่า 21 ห้องจัดแสดง เป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีความหลากหลายของสิ่งจัดแสดงที่ผู้เข้าชมสามารถเรียนรู้ได้อย่างเพลิดเพลินตามความสนใจ

5. ศูนย์วิทยาศาสตร์สิงคโปร์ (Science Centre Singapore) เป็นหนึ่งในศูนย์วิทยาศาสตร์ชั้นนำที่เป็นสถาบันการศึกษาให้ความรู้และแรงบันดาลใจให้กับคนรุ่นใหม่ จุดเด่น คือ Singapore Omni Theatre ซึ่งเป็นโรงละครสูง 5 ชั้นรูปทรงโดมแห่งเดียวในสิงคโปร์ที่ใช้ระบบ Digital Full dome 8K ใหม่ล่าสุดและสว่างที่สุดในโลก ทำให้ภาพที่นำเสนอบนหน้าจอโดมกว้าง 23 เมตร มีความคมชัดเสมือนจริง นอกจากนี้ยังมีเขตรักษาพันธุ์สัตว์น้ำที่ผู้เข้าชมจะสามารถศึกษาวงจรชีวิตของผีเสื้อหลากหลายสายพันธุ์ได้อย่างใกล้ชิด

6. พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ธรรมชาติ หลี่ กง เจียน (Lee Kong Chian Natural History Museum) เป็นพิพิธภัณฑ์รวบรวมความหลากหลายทางชีวภาพโดยตั้งอยู่ในอาคารสูง 7 ชั้น มีขนาดกว้างขวางถึง 8,500 ตารางเมตร และมีโซนให้เยี่ยมชมถึง 16 โซน นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตบนโลกในอดีตและปัจจุบัน อาทิ พืช สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม และไดโนเสาร์ ซึ่งจัดแสดงซากฟอสซิลของไดโนเสาร์คอยาวที่มีสภาพสมบูรณ์อย่างมาก

7. สิงคโปร์ ซิตี้ แกลเลอรี (Singapore City Gallery) เป็นสถานที่บอกเล่าเรื่องราวการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของประเทศจากเมืองท่าการค้าเล็ก ๆ มาสู่มหานครชั้นนำของโลกภายในระยะเวลาเพียง 5 ทศวรรษ โดยได้รวบรวมข้อมูลความท้าทายและความพยายามต่าง ๆ ในการวางผังเมืองของประเทศในพื้นที่สำคัญ ๆ กว่า 10 แห่ง พร้อมงานนิทรรศการแบบปฏิสัมพันธ์ (Interactive) จุดเด่น คือ โมเดลทางสถาปัตยกรรมขนาดใหญ่ที่นำเสนอภาพมุมสูงย่านใจกลางเมือง ซึ่งจะมีชีวิตชีวาขึ้นมาด้วยการแสดงแสงสีเสียงประกอบ ผ่านการแสดงผลภาพพาโนรามา 270 องศาที่แสดงให้เห็นภาพของชีวิตประจำวันในสิงคโปร์ตั้งแต่พลบค่ำจนถึงรุ่งอรุณ เป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการวางผังเมืองและข้อมูลอื่น ๆ เกี่ยวกับความพยายามในการอนุรักษ์พื้นที่ของประเทศสิงคโปร์

8. ศูนย์มรดกอินเดีย (Indian Heritage Centre) ที่เป็นพิพิธภัณฑ์แห่งแรกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่รวบรวมมรดกทางวัฒนธรรมอันหลากหลายของชุมชนท้องถิ่นของอินเดียไว้ให้ชาวสิงคโปร์และผู้สนใจได้มาเรียนรู้และเพลิดเพลินไปกับสถาปัตยกรรมที่ผสมผสานระหว่างสถาปัตยกรรมอินเดียแบบดั้งเดิมเข้ากับสมัยใหม่ ซึ่งบอกเล่าเรื่องราวความรุ่งเรืองของวัฒนธรรมอินเดียและผู้ริเริ่มชุมชนอินเดียในประเทศสิงคโปร์

9. สวนพฤกษศาสตร์สิงคโปร์ (Singapore Botanic Gardens) เป็นสวนพฤกษศาสตร์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกจากองค์การยูเนสโก ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1859 โดยสมาคมเกษตรพืชสวนบนพื้นที่ 60 เอเคอร์และได้รับการแปลงโฉมจากพื้นที่เพาะปลูกที่ทิ้งร้าง มาเป็นสวนเพื่อการสนทนาการที่ได้รับความนิยมอย่างมากจากทั้งคนสิงคโปร์และนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังเป็นศูนย์กลางด้านการวิจัยชั้นนำทางพฤกษศาสตร์และพืชสวนแล้ว ยังเป็นสถานที่สำหรับกิจกรรมสนทนาการ เช่น การวิ่งจ็อกกิ้ง การรับประทานอาหารเช้า หรือการพักผ่อนหย่อนใจ อีกด้วย

10. สวนสัตว์สิงคโปร์ (Singapore Zoo) เริ่มก่อตั้งในปี ค.ศ. 1973 โดยตั้งอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะสิงคโปร์ เป็นแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตของสัตว์ป่าพันธุ์ต่าง ๆ ที่น่าสนใจ โดยสวนสัตว์แห่งนี้ได้รับรางวัลระดับประเทศและระดับสากลมากมาย ได้แก่ การยกย่องชมเชยจากนิตยสาร Forbes Traveler ในฐานะหนึ่งในสวนสัตว์ที่ดีที่สุดในโลก รางวัล Asian Attraction Awards ในฐานะสถานที่ท่องเที่ยวในหมวดอุทยานสัตว์ป่าที่ได้รับความนิยมมากที่สุด และยังได้รับรางวัล Tourism Award ครั้งที่ 22 จากการท่องเที่ยวสิงคโปร์ในฐานะสถานที่ที่ให้บริการพักผ่อนหย่อนใจที่ดีที่สุดแห่งปี

จากตัวอย่างของแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตข้างต้นจะเห็นได้ถึงความพยายามของประเทศสิงคโปร์และภาคส่วนต่าง ๆ ที่เป็นเครือข่ายในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ให้มีคุณภาพ เข้าถึงได้ง่าย มีความหลากหลายตอบสนองลักษณะและธรรมชาติความสนใจของคนวัยต่าง ๆ และสอดคล้องกับสภาพสังคม ตลอดจนมีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เข้าชมเพื่อให้แหล่งเรียนรู้ดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศการเรียนรู้ตามอริยาศัยที่ช่วยจุดประกายการเรียนรู้และเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาศักยภาพของคนในประเทศที่ควบคู่ไปกับระบบการศึกษาที่มีคุณภาพนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นการพัฒนาที่มีความสมดุลระหว่างด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของประเทศสิงคโปร์

สรุป

สิงคโปร์เป็นประเทศหนึ่งที่มีความโดดเด่นในแง่ของการพัฒนาทุนมนุษย์ โดยผู้นำประเทศมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาศักยภาพกำลังคนผ่านกิจกรรมและโครงการ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานในการพัฒนาการอ่านและการเรียนรู้ของคนในชาติ หอสมุดแห่งชาติสิงคโปร์เป็นหนึ่งในแหล่งเรียนรู้ในหลายๆ แหล่งของประเทศสิงคโปร์ รวมทั้งยังมีแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ที่น่าสนใจ อาทิ พิพิธภัณฑ์ศิลปะ พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ พิพิธภัณฑ์ชาติพันธุ์ สวนพฤกษศาสตร์ สวนสัตว์ ฯลฯ ซึ่งประกอบกันเป็นระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตภายในสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ของคนในสังคม แม้ว่าแหล่งเรียนรู้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ขาดไม่ได้ของระบบนิเวศการเรียนรู้ แต่การมีแหล่งเรียนรู้ที่มากมายนั้นยังไม่สำคัญเท่ากับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่น่าสนใจและดึงดูดผู้สนใจเข้าไปศึกษาหาความรู้ซึ่งประเทศสิงคโปร์ก็สามารถทำได้อย่างลงตัว ดังนั้น การสร้างสังคมแห่งการอ่านและการเรียนรู้ให้สำเร็จได้ ผู้บริหารประเทศนั้นต้องมีวิสัยทัศน์ มีทัศนคติเชิงบวก และเห็นความสำคัญของการอ่านและการเรียนรู้อย่างจริงจัง ดังจะเห็นว่าผู้บริหารประเทศสิงคโปร์มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลในการพยายามพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีคุณภาพ เพราะคุณภาพของประชาชนส่งผลถึงสังคมและประเทศชาติที่มีศักยภาพ การฉีกกรอบก้าวข้ามข้อจำกัดนี้ไม่เพียงแต่ทำให้สิงคโปร์อยู่รอดในสังคมโลกเท่านั้น แต่ยังทำให้สิงคโปร์เป็นประเทศที่โดดเด่นที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

บรรณานุกรม

- Government of Singapore. (2024). *About SkillsFuture Singapore*.
<https://www.skillsfuture.gov.sg/aboutssg>
- Leinbach, T.R., Kennard, A., Winstedt, R. O. and Ho, R. (2024). *History of Singapore*.
<https://www.britannica.com/topic/history-of-Singapore>
- Menkhoff, T. and Wirtz, J. (2018). National Library Board Singapore: World-Class Service through Innovation and People Centricity. In *Services Marketing: People, Technology, Strategy* (pp.1-10) Singapore: World Scientific.
- National Library Board Singapore. (2024a). *About Us*. <https://www.nlb.gov.sg/main/about-us>
- National Library Board Singapore. (2024b). *NLB Leadership Team*.
<https://www.nlb.gov.sg/main/about-us/nlb-leadership-team>
- National Library Board Singapore. (2024c). *Our Libraries and Locations*.
<https://www.nlb.gov.sg/main/visit-us/our-libraries-and-locations>
- Sidek, A.,(Ed.), (2007). *The people's library: 50 years of national and public library services*. Singapore: National Library Board Singapore.

ประสบการณ์ของผู้ประกอบการจำหน่ายอาหารริมทางในพื้นที่เยาวราช

THE EXPERIENCES OF STREET FOOD VENDING OPERATORS IN YAOWARAT

(บทความเรื่องนี้ผ่านการตีพิมพ์ตั้งแต่วันที่ 15 พฤศจิกายน 2567)

**** เนื่องจากความประสงค์ของผู้นิพนธ์ ****

แนวทางการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ผึ้งโพรงของชุมชนในจังหวัดพะเยา

GUIDELINE FOR CONSERVATIVE CONSCIOUSNESS BUILDING FOR THE HOLLOW BEE
OF THE COMMUNITIES IN PAYAO, THAILAND

ณวิญ เสริฐผล*

Nawin Serthpol*

*หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (พัฒนาลังคม) คณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา
Bachelor of Arts (Social Development) School of Political and Social Sciences,
University of Phayao, Thailand Corresponding Author, E-mail: Nawin.se@up.ac.th

Received : March 21, 2024

Revised : November 3, 2024

Accepted : November 3, 2024

บทคัดย่อ

ถึงแม้ผึ้งโพรงเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ที่สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ การมีส่วนร่วมทางสังคม และความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศแต่ชุมชนหลายแห่งยังขาดการตระหนักรู้ถึงความสำคัญของผึ้งโพรงอย่างมาก เพราะชุมชนหลายแห่งมีการไล่หรือฆ่าผึ้งโพรงโดยการเผาป่า ซึ่งเป็นแหล่งอาหารและที่อยู่อาศัยของผึ้งโพรง ส่งผลให้ประชากรผึ้งโพรงลดลง เช่น ชุมชนในจังหวัดพะเยา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีคำถามว่า แนวทางการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ผึ้งโพรงของชุมชนในจังหวัดพะเยาที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร เพื่อให้ชุมชนได้ตระหนักถึงคุณค่าของผึ้งโพรง ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ผึ้งโพรงอย่างแท้จริง การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ผึ้งโพรงของชุมชนในจังหวัดพะเยา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม (focus group) กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้รู้ที่สำคัญ (key informants) จำนวน 60 คน ซึ่งเป็นผู้เลี้ยงผึ้งโพรงทั้งหมด จากชุมชนในจังหวัดพะเยา 2 ชุมชน คือ ชุมชนบัว กับ ชุมชนงาม (ทั้ง 2 ชุมชนเป็นชื่อสมมุติ) ผลการวิจัย พบว่า แนวทางในการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ผึ้งโพรง มี 8 ประการ ดังนี้ 1) การสร้างการรับรู้เกี่ยวกับผึ้งโพรง 2) การรวมกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งโพรง 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับผึ้งโพรง 4) การสร้างระบบพี่เลี้ยงผึ้งโพรง 5) การส่งเสริมการตลาดผึ้งโพรง 6) การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาในการเลี้ยงผึ้งโพรง 7) การสร้างข้อตกลงในการเลี้ยงผึ้งโพรง 8) การสร้างการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับผึ้งโพรง

คำสำคัญ: การสร้างจิตสำนึก การอนุรักษ์ ผึ้งโพรง

ABSTRACT

Even though hollow bees are an important natural resource that can create economic value, social participation and the abundance of the ecosystem, but many communities still lack awareness of the importance of hollow bees. Because communities chase or kill hollow bees by burning the forest, which is a source of food and shelter for hollow bees. So, the hollow bee populations have decreased, such as in communities in Phayao Province. Therefore, the researcher has a question: what should be the appropriate guidelines for conservative consciousness building for the hollow bees of the communities in Payao?, to makes the communities have awareness the value of hollow bees, which will lead to the truly conservative consciousness building of hollow bees. The purpose of this research is to study guideline for conservative consciousness building for the hollow bees of the communities in Payao province. The methodology is qualitative research. The data was collected by related literatures review, in-depth interview and focus groups. The targets are the 6 0 key informants, who are hollow beekeepers from two communities in Phayao province (Ngam and Bua community by fictitious name). The research results found that there are 8 guidelines for conservative consciousness building of hollow bees as follows: 1) building the perception about hollow bees, 2) gathering the groups of hollow bees, 3) knowledge exchanging of hollow bees, 4) senior system building of hollow beekeepers, 5) marketing support of hollow bees, 6) wisdom application for holly beekeeping 7) agreements building for hollow beekeeping, and 8) participation building about hollow bees.

Keywords: Consciousness building, Conservation & Hollow Bee

บทนำ

ผึ้งโพรงเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของประเทศไทย ซึ่งในแต่ละปีประเทศไทยสามารถสร้างรายได้จากการขายผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับผึ้งจำนวนมาก ในปี 2559/2560 ประเทศไทยสามารถส่งออกน้ำผึ้งจำนวน 8,267.58 ตัน คิดเป็นจำนวน 638.48 ล้านบาท (สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร, 2560) และในปี 2565 ประเทศไทยมีรายได้จากการขายน้ำผึ้งไม่น้อยกว่า 2,000 ล้านบาท (ศูนย์ข่าวกรมส่งเสริมการเกษตร, 2565) นอกจากนี้ ผึ้งโพรงยังมีคุณค่าเชิงระบบนิเวศอย่างมาก เพราะผึ้งโพรงเป็นผู้ทำหน้าที่สำคัญในการผสมเกสรดอกไม้ ทำให้เกิดต้นไม้อันกลายเป็นป่า และกลายมาเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยและแหล่งอาหารที่สำคัญของสิ่งมีชีวิตบนโลก ซึ่งสัดส่วนพืชที่เป็นอาหารของมนุษย์ประมาณ 70% ต้องได้รับการผสมเกสรจากผึ้ง (UN Global Compact Network Thailand, 2022) ซึ่งพืชเหล่านี้อาจสูญพันธุ์ได้หากไร้การผสมเกสรของผึ้งและอาจส่งผลกระทบต่อระบบความมั่นคงทางอาหารของมนุษย์ (food security) ดังนั้น ผึ้งโพรงจึงมีความสำคัญในฐานะเป็นทั้งสัตว์เศรษฐกิจ ผู้สร้างความอุดมสมบูรณ์ให้กับระบบนิเวศ และผู้สร้างความมั่นคงทางอาหารของมนุษย์

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ผึ้งโพรงมีความสำคัญอย่างมาก แต่ในปัจจุบัน พบว่า ประชากรผึ้งลดน้อยลงอย่างมาก (อรรธรณ ดวงภักดี และคณะ; 2564, สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม; 2563, รุ่งอรุณ อันสุดใจ เฉลิมศักดิ์ ตุ่มศิริ และจินดา ขลิบทอง, 2561) เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ (climate change) โดยเฉพาะการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิ และการเกิดไฟป่า และการลดลงเกิดจากฝีมือของมนุษย์ เช่น การตัดไม้ทำลายป่า รวมถึงการเผาป่าเพื่อกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ และที่สำคัญ คือ การทำเกษตรสารเคมีของเกษตรกรซึ่งเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ของประเทศ ส่งผลให้ผึ้งโพรงขาดแหล่งอาหารและแหล่งที่อยู่อาศัย และได้รับ

สารพิษจากการทำเกษตรกรรม ส่งผลให้ผึ้งโพรงตายในที่สุด ซึ่งได้นำไปสู่การลดลงของประชากรของผึ้งโพรง ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการลดลงของประชากรผึ้งโพรง คือ ความไม่อุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศ ความไม่มั่นคงทางอาหารทั้งของมนุษย์และสัตว์ และการลดลงของความหลากหลายทางชีวภาพของพืชประเภทดอกนานาชนิด ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวนี้สามารถพบเห็นได้ทั่วไปทุกภาคและทุกจังหวัดในประเทศไทย

จังหวัดพะเยา เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีผึ้งโพรงจำนวนมาก และมีชุมชนจำนวนมากได้เลี้ยงผึ้งโพรงขาย เพื่อสร้างเป็นรายได้หลักและรายได้เสริม แต่ในภาพรวมปริมาณการเลี้ยงผึ้งโพรงของชุมชนในจังหวัดพะเยายังมีจำนวนจำกัด ชุมชนยังไม่ได้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่าที่สามารถหาได้โดยง่ายภายในชุมชน เพื่อมาสร้างรายได้ให้กับตนเอง ซึ่งหากชุมชนตระหนักถึงคุณค่าของผึ้งโพรงย่อมสามารถสร้างรายได้ให้กับตนเองได้อย่างมาก ชุมชนย่อมสามารถพึ่งตนเองและมีความเข้มแข็งมากขึ้น แต่เงื่อนไขที่จะทำให้ชุมชนตระหนักถึงคุณค่าของผึ้งโพรงได้ คือ การมีจิตสำนึก (consciousness) เพราะจิตสำนึกเป็นการตระหนักรู้ถึงคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ต้องการดำรงรักษาไว้ให้คงอยู่ ดังเช่น ประเวศ วะสี (2550) กล่าวว่า แนวทางในพัฒนาจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควรให้ความสำคัญกับการปลูกฝังจิตสำนึกเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ชุมชนส่วนมากในจังหวัดพะเยายังไม่ได้ตระหนักถึงคุณค่าของผึ้งโพรงอย่างแท้จริง แต่ก็มีชุมชนในจังหวัดพะเยาบางส่วนได้ตระหนักถึงคุณค่าของผึ้งโพรง และพยายามเลี้ยงผึ้งโพรงเพื่อขายเป็นรายได้หลักและรายได้เสริม ตลอดถึงการพยายามรวมกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งทั้งในระดับสมาชิกภายในชุมชนและร่วมกับชุมชนภายนอก เพื่อให้สมาชิกภายในชุมชนได้เห็นคุณค่าของผึ้งโพรง ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้น ภายใต้สถานการณ์ดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงมีคำถามว่า ชุมชนเหล่านี้มีแนวทางในการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ผึ้งโพรงอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ผึ้งโพรงของชุมชนในจังหวัดพะเยา

การทบทวนวรรณกรรม

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 แนวคิด คือ 1) แนวคิดเกี่ยวกับผึ้งโพรง 2) แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างจิตสำนึก 3) แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มีรายละเอียดดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับผึ้งโพรง

ผึ้งโพรง (*Apis cerana* F.) เป็นสัตว์จำพวกแมลงที่มีปากแบบกัดเลีย มีหนวดสั้นแบบเส้นด้าย และมีปีกเยื่อบาง ๆ 2 คู่ ขนาดลำตัวยาว 12 มิลลิเมตร ออกกว้าง 3.3 มิลลิเมตร ผึ้งโพรงเป็นสัตว์สังคมที่อาศัยอยู่ร่วมกันเป็นฝูงหรือรัง ซึ่งรวงหรือรังหนึ่งมีผึ้งประมาณ 5,000 – 30,000 ตัว ผึ้งโพรงเป็นสัตว์พื้นเมืองในเขตทวีปเอเชีย สำหรับประเทศไทยสามารถพบผึ้งโพรงได้ทั่วทุกภูมิภาค เพราะผึ้งโพรงเป็นสัตว์ที่หากินตามธรรมชาติในป่า อาหารที่สำคัญของผึ้งโพรง คือ น้ำหวานจากเกสรดอกไม้ หรือจากผลไม้ หรือจากแหล่งธรรมชาติอื่น ๆ ผึ้งโพรงจึงเป็นสัตว์ที่สำคัญในระบบนิเวศ เพราะการหาอาหารของผึ้งโพรงนำไปสู่การผสมเกสรดอกไม้หรือผสมพันธุ์ไม้ชนิดต่างๆ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ผึ้งโพรงเป็นสัตว์ที่สามารถหากินได้ด้วยตนเองในธรรมชาติ แต่มนุษย์ยังได้นำผึ้งโพรงมาเลี้ยงเพื่อเป็นอาหารและนำน้ำผึ้งมาเป็นส่วนประกอบของยา ดังนั้น ผึ้งโพรงจึงมีคุณค่าทั้งการสร้างระบบนิเวศให้มีความอุดมสมบูรณ์ และยังทำให้มนุษย์มีความมั่นคงทางอาหาร ตลอดถึงการสร้างความมั่นคงในด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากบางคนได้เลี้ยงผึ้งโพรงไว้ขายเพื่อสร้างรายได้ให้กับตนเองทั้งเป็นรายได้หลักและรายได้เสริม

วิธีการเลี้ยงผึ้งโพรง สามารถสรุปได้ 4 วิธี (พิชัย คงพิทักษ์; 2554, กรมส่งเสริมการเกษตร; 2556, วนศิลป์ เจริญสุข และคณะ; 2565) คือ 1) การเตรียมพื้นที่ พื้นที่สำหรับการเลี้ยงผึ้งโพรง ควรเป็นพื้นที่โล่ง สว่าง ไม่ร้อนเกินไป ไม่หนาวหรือชื้นเกินไป อยู่ใต้ต้นไม้หรือบริเวณที่มีร่ม การจัดเตรียมพื้นที่ต้องทำให้สะอาด และปลอดภัยจากศัตรูผึ้งและที่สำคัญ พื้นที่การเลี้ยงผึ้งโพรงควรอยู่ในพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ด้วยดอกไม้ และผลไม้ต่าง ๆ ที่ให้น้ำหวาน เช่น ส่วน

ลำไย สวนลิ้นจี่ และสวนดอกไม้ 2) การเตรียมหรือสร้างกล่องเลี้ยงผึ้ง ผึ้งโพรงบางรังอาจสร้างรังตามธรรมชาติ เช่น ในโพรงต้นไม้ หรือวัสดุที่มีรูปลักษณ์เป็นโพรง ที่ผึ้งสามารถเข้าไปอาศัยอยู่ได้ แต่การเตรียมหรือสร้างกล่องเลี้ยงผึ้งสามารถกำหนดตำแหน่งในการเลี้ยงผึ้งได้ง่าย และสามารถเคลื่อนรังผึ้งหรือกล่องเลี้ยงผึ้งเพื่อนำผึ้งไปวางในจุดที่มีอาหารที่อุดมสมบูรณ์ได้ง่าย ซึ่งกล่องเลี้ยงผึ้งอาจจะสร้างขึ้นเองหรือซื้อจากตลาด กล่องเลี้ยงผึ้งส่วนมากเป็นกล่องไม้เนื้อแข็ง แต่บางคนอาจนำอุปกรณ์หรือภาชนะอื่นที่มีรูปลักษณ์เป็นโพรงมาทำเป็นกล่องเลี้ยงผึ้ง เช่น ตู้อาหาร และหม้อหรือโอ่งน้ำ 3) การล่อผึ้งเข้ารังหรือเข้ากล่องเลี้ยงผึ้ง สามารถทำได้ 2 วิธี คือ การนำนางพญาผึ้งมาเลี้ยงในกล่องเลี้ยงผึ้งแล้วผึ้งงานหรือผึ้งที่ทำหน้าที่หาอาหารเป็นหลักจะมาอยู่อาศัยตามลำดับ นอกจากนี้ ยังสามารถใช้สารล่อผึ้งหรือสารฟีโรโมน 4) การเลี้ยงและบำรุงรักษาผึ้ง เนื่องจากผึ้งโพรงสามารถเลี้ยงได้โดยธรรมชาติ โดยผู้เลี้ยงไม่จำเป็นต้องหาอาหารให้ผึ้งโดยตรง แต่ต้องวางกล่องเลี้ยงผึ้งในพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ เพราะผึ้งโพรงสามารถหาอาหารได้ด้วยตนเอง นอกจากเรื่องแหล่งอาหารที่สมบูรณ์แล้ว สิ่งที่คุณเลี้ยงผึ้งต้องคำนึงถึง คือ ความปลอดภัย ซึ่งทั้งด้านภูมิอากาศที่เหมาะสม คือ ไม่ร้อนเกินไป ไม่หนาวหรือชื้นเกินไป แต่ต้องเป็นพื้นที่โล่ง สว่าง อบอุ่น และยังต้องป้องกันศัตรูผึ้งด้วย เช่น มดและจิ้งจก

2. แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างจิตสำนึก

จิตสำนึก (Consciousness) เป็นการตระหนักรู้คุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่ โดยเฉพาะทรัพยากรในชุมชนหรือสังคมที่ตนอาศัยอยู่ เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรทางสังคมและวัฒนธรรม โดยอาศัยความรู้ที่จะสามารถนำทรัพยากรเหล่านั้นมาสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนหรือสังคม หรืออย่างน้อยการเห็นประโยชน์ของทรัพยากรนั้นที่อยู่ควบคู่กับชุมชนหรือสังคม ที่สะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ของตนเอง จนนำไปสู่การอนุรักษ์ทรัพยากรนั้น เพราะฉะนั้นจิตสำนึกจึงเป็นผลรวมของประสบการณ์ทั้งภายในและภายนอกจิตใจของมนุษย์ที่มองเห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างแท้จริง ซึ่ง McMillan และ Chavis (ปรีดีนุกูล สมปรารถนา, 2559) กล่าวว่า องค์ประกอบพื้นฐานของความสำนึกร่วมแห่งความเป็นชุมชนแบ่งออกเป็น 4 มิติที่สำคัญ คือ 1) การเป็นสมาชิก (Membership) 2) การมีอิทธิพลต่อกัน (Influence) 3) การผสมผสานและเติมเต็มความต้องการ (Integration and Fulfillment of Needs) 4) การแบ่งปันอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกัน (Shared Emotional Connection)

การสร้างจิตสำนึกจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้สมาชิกในชุมชนหรือสังคมเห็นประโยชน์หรือคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่อย่างแท้จริง ซึ่ง จีรวรรณ คุ่มพร้อม สาลีพันธ์ (2560) กล่าวว่า การสร้างสำนึกที่ดีและถูกต้องนั้นอาศัยปัจจัยของการรับรู้ของแต่ละบุคคลและการรับรู้ขึ้นอยู่กับอิทธิพล 3 ประการคือ 1) ประสบการณ์ทั้งในอดีตที่ผ่านมาและในชีวิตประจำวัน 2) ความใส่ใจและการให้คุณค่าในเรื่องที่จะรับรู้ 3) ลักษณะและรูปแบบการรับรู้เรื่องต่างๆ สอดคล้องกับแนวคิดการสร้างจิตสำนึกของ รินฤดี ชัยอำมาตย์ (2550) ที่กล่าวว่า การสร้างจิตสำนึกให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลจำเป็นต้องมีกระบวนการหรือขั้นตอนกลยุทธ์ในการสร้างจิตสำนึกที่สำคัญและเกิดประสิทธิภาพ โดยกำหนดกลยุทธ์ในการสร้างจิตสำนึก ไว้ 3 ประการ คือ 1) กลยุทธ์การปลูกจิตสำนึก ประกอบด้วย การสร้างความรัก การส่งเสริมความรู้ และส่งเสริมความเป็นธรรมชาติ 2) กลยุทธ์การฝึกกำลัง (Empowerment) ประกอบด้วย การมีส่วนร่วม (Participation) และความเป็นหนึ่งเดียว (Unity) 3) กลยุทธ์กระแสผลักดัน (Drive) และกลไกการ วรรณกุลฐานันท์ (2553) ยังได้สรุปการพัฒนาจิตสาธารณะสำหรับนักเรียน โดยเน้นการใช้กิจกรรมเป็นสื่อกลางหรือเครื่องมือเพื่อให้ นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรม แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น ประกอบด้วย กิจกรรมที่ใช้ร่างกายกระทำ และกิจกรรมการให้บริจาค 2) กิจกรรมอาสาสมัคร

3. แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

การอนุรักษ์ หมายถึง การเก็บรักษาสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้คงอยู่หรือหลงเหลืออยู่โดยไม่ให้สูญหาย ซึ่งการอนุรักษ์นั้นยังสามารถนำสิ่งนั้นมาใช้ประโยชน์ได้ตลอดเวลา โดยไม่จำเป็นต้องหยุดชะงักการใช้ประโยชน์ของสิ่งนั้น หากว่าสิ่งนั้นมีความจำเป็นในการดำรงชีพอย่างมั่นคง ดังนั้น การอนุรักษ์จึงสามารถพิจารณาในมิติการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนได้ คือ การใช้อย่างประหยัด การใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด การใช้ให้เหมาะสมและคุ้มค่า โดยเฉพาะทรัพยากรธรรมชาติที่มี

ลักษณะใช้แล้วหมดไปและมีจำนวนจำกัด เพราะนั้น การอนุรักษ์จึงสามารถดำเนินการผ่านวิธีการใดวิธีการหนึ่งตามความเหมาะสม เช่น การจัดเก็บ การจำกัด การสงวน การบำรุงรักษา การดัดแปลงและการพัฒนา

กรมพัฒนาสังคม (2560) ได้เสนอแนวคิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (National Resources and Environment Conservation) สามารถกระทำได้หลายวิธี ทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนี้ 1) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยตรง คือ 1.1) การใช้อย่างประหยัด 1.2) การนำกลับมาใช้ซ้ำอีก 1.3) การบูรณซ่อมแซม 1.4) การบำบัดและการฟื้นฟู 1.5) การใช้สิ่งอื่นทดแทน 1.6) การเฝ้าระวังดูแลและป้องกัน 2) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยทางอ้อม ดังนี้ 2.1) การพัฒนาคุณภาพประชาชน 2.2) การใช้มาตรการทางสังคมและกฎหมาย 2.3) ส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ 2.4) ส่งเสริมการศึกษาวิจัย 2.5) การกำหนดนโยบายและวางแผนทางของรัฐบาล สอดคล้องกับแนวคิดแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2537) ที่ได้เสนอไว้ 8 ประการ คือ 1) การให้การศึกษาเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ 2) การปรับปรุงคุณภาพ 3) การลดอัตราการเสื่อมสูญ 4) การนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ 5) การใช้สิ่งทดแทน 6) การใช้สิ่งที่มีคุณภาพรองลงมา 7) การสำรวจทรัพยากรใหม่ๆ จากอดีตจนถึงปัจจุบัน 8) การป้องกัน

นอกจากนี้ ในส่วนของนักวิชาการหลายท่านยังได้เสนอแนวทาง หลักการและวิธีการอนุรักษ์ไว้หลากหลาย เช่น สามัคคี บุญยะวัฒน์และคณะ (2541) กล่าวว่า หลักปฏิบัติในการอนุรักษ์ควรมีการดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้ 1) งดการใช้ที่ไม่จำเป็น หรือมีแนวโน้มที่จะเกิดการสูญเปล่าขึ้น 2) ดูแลรักษาทรัพยากรที่หายากหรือมีน้อย 3) ผู้ใช้ทรัพยากรทั้งหลายควรตระหนักอยู่เสมอว่า ทรัพยากรแต่ละอย่างจะมีความสัมพันธ์ต่อกันยากที่จะแยกจากกันได้ 4) การเพิ่มผลผลิตของพื้นที่แต่ละแห่งควรจะต้องทำ 5) ต้องพยายามอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ดี และ บุญยืน จิราพงษ์ (2536) กล่าวถึง หลักการอนุรักษ์วิทยา 3 หลักการ คือ 1) หลักการที่ใช้ต้องสมเหตุผล (rational use) หรือใช้อย่างฉลาด (wise use) ต้องมีศิลป์ในการเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสม (appropriate technology) 2) หลักการสงวนของที่หายาก 3) หลักการทำนุและฟื้นฟูทรัพยากรที่เสื่อมโทรม

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ในพื้นที่ที่มีการเลี้ยงผึ้งโพรง หน่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นระดับครัวเรือนและชุมชน ข้อมูลแบ่ง 2 ส่วน คือ 1) ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) เก็บข้อมูลโดยการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการสร้างจิตสำนึก และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ 2) ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) เป็นรายบุคคล การสัมภาษณ์กลุ่ม (group interview) การสนทนากลุ่ม (focus group) การสำรวจ (survey) และการสังเกต (observation) ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้รู้ที่สำคัญ (key informants) จำนวน 30 คน ซึ่งถูกเลือกอย่างเจาะจง เพราะมีคุณสมบัติที่เหมาะสมและสามารถตอบคำถามตามวัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1) เป็นผู้เลี้ยงผึ้งโพรง 2) เป็นผู้เลี้ยงผึ้งโพรงโดยธรรมชาติ 3) เลี้ยงผึ้งมาแล้วไม่ต่ำกว่า 3 ปี 4) มีพื้นที่เลี้ยงผึ้งเป็นของตนเอง สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) โดยเปรียบเทียบคำตอบในประเด็นเดียวกัน การใช้แนวคิดและทฤษฎีหลากหลายมาวิเคราะห์และการให้ผู้ทรงช่วยตรวจสอบความถูกต้องตลอดถึงการซักถามกลุ่มเป้าหมายเพิ่มเติมในประเด็นที่ผู้วิจัยได้ตีความว่าถูกต้องตามที่กลุ่มเป้าหมายต้องการสื่อสารอย่างแท้จริงหรือไม่ และผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนา (descriptive) ตามความเป็นจริงในรูปแบบของตาราง การสร้างคำ (wording) และการอ้างอิงคำพูด (wording quote) ของกลุ่มเป้าหมาย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ผิ้วโพรงของชุมชนในจังหวัดพะเยา พบว่า มี 8 ประการ คือ 1) การสร้างการรับรู้เกี่ยวกับผิ้วโพรง 2) การรวมกลุ่มผู้เลี้ยงผิ้วโพรง 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับผิ้วโพรง 4) การสร้างระบบพี่เลี้ยงผิ้วโพรง 5) การส่งเสริมการตลาดผิ้วโพรง 6) การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาในการเลี้ยงผิ้วโพรง 7) การสร้างข้อตกลงในการเลี้ยงผิ้วโพรง 8) การสร้างการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับผิ้วโพรง ดังนี้

1. การสร้างการรับรู้เกี่ยวกับผิ้วโพรง พบว่า ก่อนที่ชุมชนจะเลี้ยงผิ้ว ชุมชนได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงผิ้วจากหน่วยงานภายนอก ชุมชนมีความสนใจในเรื่องทรัพยากรของตนเอง ซึ่งรวมถึงการเลี้ยงผิ้วด้วย เนื่องจากชุมชนเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรเพื่อเป็นแหล่งรายได้ให้กับชุมชนและครัวเรือน อย่างไรก็ตาม การให้ความร่วมมือของชุมชนผู้เลี้ยงผิ้วเกิดขึ้นในบริบทของการรับบริการจากหน่วยงานภายนอกเป็นหลัก โดยเฉพาะการอบรมจากสำนักงานเกษตรอำเภอ ตลอดถึงนักวิชาการที่เข้ามาให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงผิ้ว เช่น นายวัน (นามสมมุติ) เล่าว่า “...“มีครับเขาจะได้หื้อความร่วมมือในก้านอบรมของทางเกษตรอำเภอทุกครั้ง เขาจะรวมตัวจาวบ้านไปอบรมแต่ละครั้ง...” (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2565) เช่น นายพล (นามสมมุติ) เล่าว่า “...มีแต่ อบต. ที่มาหื้อความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงผิ้วแต่นอกนั้นกับมีละ ส่วนใหญ่อย่างทีบ่อบอก ถ้ามีปัญหาที่จะมาอู้กันเองมากกว่า แก๊ไขกันคนเดียว...” (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2565)

2. การรวมกลุ่มผู้เลี้ยงผิ้วโพรง พบว่า ชุมชนมีกลุ่มทางสังคมสำหรับการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ของผู้เลี้ยงผิ้วที่สามารถนำสื่อสมัยใหม่มาใช้เป็นช่องทางการเรียนรู้ร่วมกันหรือเป็นช่องทางการสื่อสาร โดยการสร้างกลุ่มในแอปพลิเคชันไลน์ (Line) เช่น กลุ่มไลน์หมู่บ้านห้วยเกียง หมู่ 5 ซึ่งชุมชนดังกล่าวเคยรวมกลุ่มเลี้ยงผิ้วอย่างเป็นรูปธรรมแต่เมื่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID 19) ส่งผลให้ชุมชนเว้นระยะห่างทางสังคม (social distancing) ทำให้สมาชิกผู้เลี้ยงผิ้วไม่สามารถรวมตัวเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันได้อย่างสม่ำเสมอ ตลอดถึงการขายน้ำผิ้วลดลง เพราะไม่สามารถนำน้ำผิ้วออกไปขายได้ ส่งผลให้กลุ่มถูกยุบ แต่กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันผ่านแอปพลิเคชันไลน์ยังคงมีอยู่เหมือนเดิม และเป็นช่องทางการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันที่สำคัญที่สุดของผู้เลี้ยงผิ้วในชุมชนห้วยเกียงในปัจจุบัน เช่น นางบัว (นามสมมุติ) กล่าวว่า “...มีการพูดคุยกัน ส่วนใหญ่แลกเปลี่ยนความรู้ในกลุ่ม (กลุ่มไลน์ - ผู้วิจัย) วิธีการเลี้ยงว่า จะล่อหื้อผิ้วเข้ามาอยู่ยังงี้ การขายขายขวดละเต๋วใด...” (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 4 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2565) สอดคล้องกับ นายแสง (นามสมมุติ) ที่กล่าวว่า “...มีครับๆ เป็นการศึกษากการใช้รัง การล่อผิ้ว แหล่งที่อยู่อาศัยของผิ้ว ที ่ ผิ้วชอบอยู่ จากช่องยุทูป และก้อการใช้รังแบบปูน ส่วนการประชาสัมพันธ์ จะเป็นในเรื่องของการบอกปากต่อปากเป็นส่วนใหญ่ กับกลุ่มไลน์หมู่บ้าน...” (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 4 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2565)

3. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับผิ้วโพรง พบว่า ชุมชนมีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้เกี่ยวกับผิ้วอย่างต่อเนื่อง 2 ระดับ คือ 1) ระดับชุมชน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิกในชุมชน มี 4 รูปแบบ (1) การแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเลี้ยงผิ้ว เช่น ปัญหาผิ้วไม่เข้ารัง ปัญหาการกำจัดศัตรูผิ้ว และปัญหาการขาดแคลนผิ้วหรือผิ้วที่เข้ากล่อง (กล่องสำหรับเลี้ยงผิ้ว) มีจำนวนน้อย ดังเช่น นายทอง (นามสมมุติ) กล่าวว่า “...มีการพูดคุยกันเกี่ยวกับการเลี้ยงผิ้ว จะทำอย่างไรให้ผิ้วเข้าไปอยู่ในรังเยอะๆ พูดคุยกันด้านวิธีการเลี้ยง การดูแล คนที่มีประสบการณ์มากที่สุดเป็นหื้อความรู้คือร้านพ่อบุญนาขาน ให้ความรู้ด้านการเลี้ยง การล่อผิ้วเข้ามาในรังเพื่อสร้างรัง...” (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2565) (2) การสร้างศูนย์การเรียนรู้ร่วมกันภายในชุมชน (3) การสร้างกลุ่มบนสื่อสังคมออนไลน์ (social media) เพื่อใช้เป็นช่องทางการเรียนรู้ร่วมกัน คือ ไลน์ (Line) (4) การสอนงานโดยตรง ผ่านผู้มีความรู้หรือผู้มีประสบการณ์การเลี้ยงผิ้วมาก่อน หรือซึ่งเป็นปราชญ์ชาวบ้าน 2) ระดับภายนอกชุมชน โดยผู้เลี้ยงผิ้วได้เรียนรู้เกี่ยวกับผิ้วกับหน่วยงานภายนอก เช่น วิทยาลัยเกษตรจังหวัดพะเยา สำนักงานการเกษตรจังหวัดพะเยา องค์การบริหารส่วนตำบลและมหาวิทยาลัยพะเยา ดังเช่น นายขาว (นามสมมุติ) กล่าวว่า “...มีหน่วยงานทีเข้ามาและขายให้คือ วิทยาลัยเกษตรฝักอบรม มาเดือนละ 1 ครั้ง ตั้งแต่ปี 2562 เป็นระยะเวลา ประมาณ 3 ปี...” สอดคล้องกับนายแมน (นามสมมุติ) ที่กล่าวว่า “...เคยครับ ของสำนักงานเกษตรเคยอบรมกลุ่มเก้านั้นหนาได้ฮ้างผิ้วได้ยังมาหมอดนะ ที่นี้กะบ่มีก้านต่อ

ยอดสมาชิกกะเลยคืนเงิน อบรมฝั้งนี้ 2 ครั้งเท่าที่จำได้ ปีแล้วตั้ง 2 รอบเลย กะอบรมเกี่ยวกับก้านเลี้ยงฝั้งกะได้ตั้ลื้อฝั้ง กับฮางกันเหี้ยคน 2 ฮาง” (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2565)

4. การสร้างระบบพี่เลี้ยงฝั้งโพรง พบว่า ชุมชนผู้เลี้ยงฝั้งโพรงได้สร้างระบบพี่เลี้ยงเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงฝั้งอย่างใกล้ชิด ผ่าน 5 กระบวนการ คือ 1) การติดต่อสื่อสาร เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันของผู้เลี้ยงฝั้ง ทั้งระดับชุมชนและนอกชุมชน จึงต้องไปพบกับผู้นำชุมชนหรือ “พ่อหลวง” ที่บ้านของผู้นำชุมชน เพื่อปรึกษาเกี่ยวกับการเลี้ยงฝั้ง ดังเช่น นางแพร (นามสมมุติ) กล่าวว่า “...ก้อไปอยู่กับพ่อหลวง มีอะหยั่งก้ออยู่กับเป็น เป็นจะฮู้เป็นมีอะหยั่งก็จะมีมาแจ้งที่ฮ้างบ้านฮู้กันทางเสียงตามสายพ่อง บางเดื่อก็แจ้งกันผ่านคนใกล้ชิดทางโทรศัพท์ ทางไลน์พ่องเจ้า...” (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2565) 2) การให้ความร่วมมือ ผ่านรูปแบบการสร้างข้อตกลงร่วมกันของผู้เลี้ยงฝั้ง คือ การเลี้ยงฝั้งปลอดสารเคมี การไม่เผาป่าที่อาจจะเป็นการทำลายแหล่งอาศัยของฝั้ง ซึ่งข้อตกลงเหล่านี้เป็นการให้ความร่วมมือในการพัฒนาสินค้าเกี่ยวกับฝั้ง เพื่อให้สามารถพัฒนาสู่ภาคธุรกิจ 3) การส่งเสริมบทบาทของสมาชิก ผ่านโครงสร้างหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม เช่น นายมา (นามสมมุติ) กล่าวว่า “...“อ้อมีคร์ับ มีก้านแบ่งหน้าที่กันชัดเจนคร์ับ กะอย่างผู้ประสานงานถ้าปามีก้านประสานงานกลุ่มกะไปบ่าได้คร์ับ...” (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2565) 4) การระดมทรัพยากรหรือทุนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนผู้เลี้ยงฝั้ง ทั้งทรัพยากรหรือทุนภายในชุมชนและภายนอกชุมชน 5) การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อที่เป็นบุคคล และสื่อสังคมออนไลน์ (social media)

5. การส่งเสริมการตลาดฝั้งโพรง พบว่า รูปแบบของการให้ความร่วมมือของชุมชนกับหน่วยงานภายนอกยังเกิดจากการตกลงร่วมกันภายใต้ข้อกำหนด เช่น การเลี้ยงฝั้งปลอดสารเคมี การไม่เผาป่าที่อาจจะเป็นการทำลายแหล่งอาศัยของฝั้ง ซึ่งข้อตกลงเหล่านี้เป็นการให้ความร่วมมือในการพัฒนาสินค้าเกี่ยวกับฝั้ง เพื่อให้สามารถพัฒนาสู่ภาคธุรกิจ ดังเช่น นายพล (นามสมมุติ) กล่าวว่า “...อบต. ได้ให้ลั้งฝั้งกับกลุ่มในชุมชน ได้เลี้ยงข้าวกับกลุ่มชาวบ้านในการอบรมแต่ละคร์ัง เราได้ให้การสนับสนุนในการเข้าร่วมกิจกรรมหรือการอบรมและใช้แรงงานมีการทำข้อตกลงกับภาคธุรกิจในการจัดสงน้าฝั้งในการขาย ข้อตกลงนี้พ่อหลวงเป็นผู้ดูแล...” (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 1 เดือนเมษายน พ.ศ. 2565)

6. การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาในการเลี้ยงฝั้งโพรง พบว่า ชุมชนประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาในการเลี้ยงฝั้ง ดังนี้ 1) การตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ โดย (1) การไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ (2) การเฝ้าระวังหรือการรักษาฝั้งโพรงไม่ให้ถูกรบกวน ตลอดถึงการหาวิธีป้องกันศัตรูฝั้งอย่างต่อเนื่อง ดังเช่น นายพร (นามสมมุติ) กล่าวว่า “...เฮากะหมั่นดูแล เรื่องมดสำคัญที่สุด ต้องมีน้ำฮองบ่ที่อมดขึ้น...” (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 30 เดือนเมษายน พ.ศ. 2565) (3) การไม่เผาหรือไม่ฆ่าฝั้งโพรงเมื่อต้องเก็บรังฝั้งโพรง 2) การใช้ซ้ำอีก ซึ่งสิ่งที่ผู้เลี้ยงฝั้งโพรงสามารถนำกลับมาใช้ซ้ำอีก คือ (1) ฝั้งโพรง เพราะฝั้งโพรงที่ถูกเก็บน้าไปแล้ว ยังคงกลับมาทำรังที่เดิมได้อีก (2) อุปกรณ์สำหรับเลี้ยงฝั้ง คือ กล่องไม้ โอ่งหรือโอ่งน้า ตู้เพลงหรือตุ้ล้าโพง 3) การนำกลับมาใช้ใหม่ 4) การบูรณะซ่อมแซม เพื่อยืดอายุการใช้งานสำหรับอุปกรณ์การเลี้ยงฝั้ง ดังเช่น นายแมน (นามสมมุติ) กล่าวว่า “...การซ่อมแซมแต่ละคร์ังจะช่วยเหลือเวลาการใช้งานได้ 2-3 ปี...” (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 4 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2565) 5) การใช้วัสดุที่ส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมในปริมาณต่ำ หลักการ คือ (1) อุปกรณ์เหล่านี้สามารถย่อยสลายได้ง่าย (2) อุปกรณ์เหล่านี้สามารถหาหรือสร้างขึ้นจากวัสดุภายในชุมชน (3) อุปกรณ์เหล่านี้บางชนิดสามารถนำมาใช้ใหม่ได้ (กล่องไม้) (4) อุปกรณ์เหล่านี้เป็นของใช้เก่าที่ชุมชนนำมาใช้ประโยชน์ในมิติใหม่ ซึ่งสะท้อนถึงการนำกลับมาใช้ใหม่ (recycle) ของชุมชน ดังเช่น นางแพง (นามสมมุติ) กล่าวว่า “...วัสดุที่เลี้ยงฝั้งส่วนใหญ่จะเป็นของในบ้าน เช่น ไม้ ตู้เพลง โอ่ง แต่ละอย่างก็จะเป็นของเหลือใช้ที่มีอยู่ในบ้าน โดยจะสร้างเอง เวลาที่บ่ใช้เวลาก็จะทิ้งโดยให้รถเก็บขยะไป...” (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 4 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2565) 6) การแปลงสภาพวัสดุเหลือใช้

7. การสร้างข้อตกลงในการเลี้ยงฝังโพรง พบว่า ชุมชนผู้เลี้ยงฝังได้สร้างข้อตกลงร่วมกัน ดังนี้ 1) ไม่ฆ่า นางพญาผึ้ง เนื่องจากจะทำให้ผึ้งสูญพันธุ์เร็วขึ้น 2) ไม่ไล่ผึ้งหากไม่จำเป็น บางครั้งผึ้งทำรังในบ้านเรือน แต่ไม่ได้อยู่ใน พื้นที่ที่เป็นอันตรายต่อมนุษย์ ชุมชนได้ปล่อยให้ผึ้งทำรังในบ้านเรือนต่อไป 3) การเลี้ยงฝังตามธรรมชาติ ซึ่งพื้นที่ที่ชุมชน นิยมเลี้ยงฝังมากที่สุด คือ พื้นที่ทำการเกษตร เช่น สวนลำไย สวนลิ้นจี่ สวนเงาะ ตลอดถึงพืชสวนชนิดอื่น ๆ ที่เป็น ดอกไม้และเป็นแหล่งอาหารของผึ้ง เพราะพื้นที่เหล่านี้เป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของผึ้ง 4) การทำเกษตรปลอดภัยใน พื้นที่ที่ผึ้งโพรงอาศัยอยู่ คือ การใช้สารเคมีทุกชนิดในพื้นที่ใกล้เคียงกับที่อยู่อาศัยของผึ้ง ดังเช่น นายมา (นามสมมุติ) กล่าวว่า “...จาวบ้านเฮากะช่วยกันดูแลบ่พ่นสารเคมีบ่พ่นสารพิษของพืชผลทางการเกษตรลดสารเคมีภาคการเกษตร เฮาต้องอนุรักษ์กันไว้เพราะว่าผึ้งเป็ลโดนสารพิษละเป็ลอยู่บ่ได้กะจะตายหมดนะ ถ้าเป็นอย่างดอกลำไยเฮากะจะบ่ พ่นสารเคมี...” (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 4 เดือนพฤษภาคม พ.ศ 2565)

8. การสร้างการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับฝังโพรง พบว่า การสร้างการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการเลี้ยงฝังโพรง คือ การกำหนดบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกผู้เลี้ยงฝังโพรงอย่างเป็นรูปธรรม โดยสมาชิกภายในชุมชนมีการแบ่งงาน กันทำตามโครงสร้างคณะกรรมการบริหารงานภายในกลุ่ม นอกจากนี้ สมาชิกในกลุ่มผู้เลี้ยงฝังยังได้แบ่งปันความรู้ การ ตรวจเช็ควัสดุอุปกรณ์การเลี้ยงฝัง และการซ่อมบำรุงอุปกรณ์การเลี้ยงฝัง เช่น นายมา (นามสมมุติ) กล่าวว่า “...อ้อมี ครับ มีก้านแบ่งหน้าที่กันชัดเจนครับ กะอย่างผู้ประสานงานถ้าบ่มีก้านประสานงานกลุ่มกะไปบ่ได้ครับ...” (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ 2565) ซึ่งการแบ่งหน้าที่เพื่อการบริหารงานภายในกลุ่มมีลักษณะที่เป็นทางการ เช่น ประธาน กลุ่ม รองประธาน เลขา และเหรัญญิก ซึ่งสะท้อนถึงการส่งเสริมบทบาทซึ่งกันและกันของชุมชนผู้เลี้ยงฝัง เช่น นายรุ่งโรจน์ (นามสมมุติ) กล่าวว่า “...มีตำแหน่งเป็นกรรมการในชมรม แต่ในชมรมก็จะมีประธาน รองประธาน เลขา เหรัญญิก และกรรมการ ลุงได้เข้าร่วมทุกกิจกรรม ในชมรมไม่มีเงินเดือนให้...” (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ 2565) อย่างไรก็ตาม ในบางครั้งบางคนยังสามารถทำหน้าที่หลากหลาย เพื่อประโยชน์ของส่วนร่วม เช่น นายกร (นามสมมุติ) กล่าวว่า “...ก้อยะทุกอย่างนา ตั้งแต่ดูแลใส่ใจ หมั่นตรวจเช็คครั้งว่ามีแมลงไหนเข้ากะ รวมถึงตรวจเช็ควัด อุณหภูมิความชื้นตลอด...” (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 3 เดือนเมษายน พ.ศ. 2565) แสดงให้เห็นว่า การส่งเสริมบทบาทของ สมาชิกในชุมชนผู้เลี้ยงฝัง คือ การส่งเสริมความสามารถในการเลี้ยงฝังตามความถนัดของผู้เลี้ยงฝังแต่ละคนเป็นหลัก และบทบาทเหล่านี้เป็นการแสดงออกตามความสมัครใจของสมาชิก โดยปราศจากการบังคับหรือการกำหนดตำแหน่ง ทางสังคมโดยตรง ดังนั้น การกำหนดบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกผู้เลี้ยงฝังโพรง จึงเป็นการส่งเสริมและสนับสนุน ให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง

อภิปรายผลการวิจัย

แนวทางการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ฝังโพรงของชุมชนในจังหวัดพะเยา พบว่า มี 8 แนวทาง คือ

1. การสร้างการรับรู้เกี่ยวกับฝังโพรง เป็นแนวทางการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ฝังโพรงในลำดับแรก โดยการให้ความรู้เกี่ยวกับฝังโพรงกับชุมชน ให้เห็นคุณค่าของฝังโพรงซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน การสร้างการรับรู้เกี่ยวกับฝังโพรงทำให้ชุมชนสนใจที่จะเลี้ยงฝังมากขึ้น เพราะเห็นประโยชน์ของการเลี้ยงฝัง โดยเฉพาะ ประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ พบว่า บางครัวเรือนได้เลี้ยงฝังเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมตามความเหมาะสมกับสถานะ ทางเศรษฐกิจของตนเอง เพราะฉะนั้น การสร้างการตระหนักรู้จึงเป็นแนวทางการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติภายในชุมชน เพราะเป็นกระบวนการเรียนรู้คุณค่าของทรัพยากรในชุมชนโดยตรง สอดคล้องกับ งานวิจัยของ บุญยืน พุฒแป้น และคณะ (2561) ที่ได้อธิบายถึงกิจกรรมเรียนรู้สามารถนำไปสู่การสร้างจิตสำนึกในการ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2563) วิจิตรา กาวิชัย และคณะ (2564) ที่พบว่า การใช้หลักสูตรการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้สามารถนำไปสู่การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติได้ ดังนั้น การสร้างการรับรู้ คือ การกระตุ้นให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปสู่การเกิด จิตสำนึกในการอนุรักษ์ได้

2. การรวมกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งโพรง พบว่า ชุมชนที่เลี้ยงผึ้งมีความตื่นตัวที่จะรวมกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งทั้งในระดับสมาชิกภายในชุมชน และชุมชนภายนอก ซึ่งการรวมกลุ่มนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันของผู้เลี้ยงผึ้ง จึงนำไปสู่การร่วมกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติร่วมกัน ที่พร้อมจะปกป้องผลประโยชน์ของชุมชนร่วมกัน เพราะฉะนั้น การรวมกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งจึงนำไปสู่การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ผึ้งโพรงของชุมชนร่วมกัน ดังนั้น แนวทางการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ผึ้งโพรงจึงผ่านกระบวนการสร้างกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มได้ตระหนักถึงคุณค่าของผึ้งโพรงร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดมพงษ์ เกศศรีพงษ์ศา และคณะ (2560) ที่พบว่า กลุ่มเยาวชนสามารถขับเคลื่อนการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่า ดังนั้น การรวมกลุ่มจึงทำให้เกิดพลังเชิงบวกร่วมกันของสมาชิกต่อการเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเข้มแข็ง

3. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับผึ้งโพรง พบว่า การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ผึ้งโพรงที่สำคัญของชุมชน คือ กระบวนการเรียนรู้ของสมาชิกในชุมชน ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการ เช่น การอบรมความรู้เกี่ยวกับผึ้งร่วมกันจากหน่วยงานภายนอกที่ได้เข้ามาให้ความรู้เกี่ยวกับผึ้งในชุมชน และการเรียนรู้ที่ไม่เป็นทางการ เช่น สมาชิกในชุมชนได้สนทนากันเกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงผึ้ง การรักษารังผึ้ง และการป้องกันศัตรูผึ้ง ดังนั้น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันของสมาชิกในชุมชนเกี่ยวกับผึ้งโพรง จึงเป็นกระบวนการสร้างการรับรู้คุณค่าของผึ้ง และโอกาสในการเพิ่มมูลค่าด้านเศรษฐกิจของชุมชน การเรียนรู้จึงแนวทางการสร้างจิตสำนึกของชุมชนในการตระหนักถึงคุณค่าของผึ้งอย่างสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ และอุดมพงษ์ เกศศรีพงษ์ศา และคณะ (2560) ที่พบว่า กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของกลุ่มเยาวชนและชุมชนผ่านกิจกรรมอนุรักษ์ป่าเป็นการสร้างและยกระดับจิตสำนึกในการตระหนักถึงการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนอย่างยั่งยืน

4. การสร้างระบบพี่เลี้ยงผึ้งโพรง พบว่า ในชุมชนมีการสร้างระบบพี่เลี้ยงผึ้งโพรง เพื่อเป็นพี่เลี้ยงในการแนะนำและให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงผึ้งโพรงอย่างใกล้ชิด โดยพี่เลี้ยงผึ้งโพรง คือ ผู้เลี้ยงผึ้งก่อน (senior) ซึ่งพี่เลี้ยงนอกจากทำหน้าที่ในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงผึ้งแล้ว ยังทำหน้าที่ในการชักชวนสมาชิกภายในชุมชนให้เลี้ยงผึ้งด้วย โดยจะอธิบายถึงประโยชน์และคุณค่าของผู้เลี้ยงผึ้ง ตลอดถึงรับเป็นพี่เลี้ยงในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับผึ้ง แต่พี่เลี้ยงผึ้งไม่ได้ถูกแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ ขึ้นอยู่กับว่า ผู้เลี้ยงผึ้งคนใดจะยินยอมให้คำแนะนำการเลี้ยงผึ้ง หรือผู้เลี้ยงผึ้งรายใหม่จะหาใครเป็นที่ปรึกษาในการเลี้ยงผึ้ง ดังนั้น การสร้างระบบพี่เลี้ยงผึ้งโพรง จึงเป็นเงื่อนไขในการกระตุ้นให้สมาชิกในชุมชนเรียนรู้คุณค่าและประโยชน์ของผึ้งอย่างแท้จริง ซึ่งนำไปสู่การต่อยอดสมาชิกผู้เลี้ยงผึ้งเพิ่มขึ้น และสะท้อนถึงการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ผึ้งโพรงซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญภายในชุมชน

5. การส่งเสริมการตลาดผึ้งโพรง พบว่า การส่งเสริมการตลาด ซึ่งมีหน่วยงานจากภายนอกเข้าไปส่งเสริมด้านการตลาดอย่างต่อเนื่อง เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปผลิตภัณฑ์น้ำผึ้ง และการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลี้ยงผึ้งของชุมชน เพื่อให้เป็นที่รู้จักกันมากขึ้น เพราะฉะนั้น ปัจจัยภายนอกชุมชน จึงเป็นผู้ดึงศักยภาพของชุมชนให้แสดงออกมากสู่ภายนอกอย่างแท้จริง ซึ่งส่งผลให้ชุมชนเกิดความภูมิใจและมั่นใจในการทำอาชีพเลี้ยงผึ้งมากขึ้น เพราะฉะนั้น การส่งเสริมการตลาดจึงเป็นเงื่อนไขที่สำคัญอย่างหนึ่งของการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชน เพราะชุมชนยังคงต้องขับเคลื่อนตนเองด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นเรื่อง “ปากและท้อง” ของชุมชน หากทรัพยากรภายในชุมชนไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการในการดำรงอยู่ได้อย่างแท้จริง ชุมชนอาจไม่เห็นคุณค่าของทรัพยากรเหล่านั้น แต่เมื่อชุมชนเห็นคุณค่าของทรัพยากรย่อมเกิดความหวงแหน และเกิดการอนุรักษ์ ซึ่งจะนำไปสู่การเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรนั้นอย่างแท้จริง

6. การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาในการเลี้ยงผึ้งโพรง พบว่า ชุมชนมีองค์ความรู้ที่สามารถเลี้ยงผึ้งได้อย่างยั่งยืน คือ องค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาชาวบ้าน ที่เป็นสิ่งที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ได้แก่ ภูมิปัญญาในการจัดการทรัพยากรป่า ภูมิปัญญาการทำเกษตรไร้สารเคมี และภูมิปัญญาการใช้วัสดุและอุปกรณ์ เช่น การนำกลับมาใช้ใหม่ การใช้อย่างประหยัด และการแปรรูปอุปกรณ์เพื่อการใช้ประโยชน์ให้เหมาะสมต่อความต้องการ ซึ่งการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาเหล่านี้ ส่งผลให้ชุมชนผู้เลี้ยงผึ้งลดความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ ทั้งปัญหาเรื่องสุขภาพที่จะเกิดจากการทำ

เกษตรกรรมใช้สารเคมี ปัญหาการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยในการเลี้ยงผึ้ง เพราะชุมชนเลี้ยงผึ้งโดยธรรมชาติ และใช้วัสดุที่สามารถหาได้ในชุมชนมาสร้างรังผึ้ง เช่น ก่อหล่งลำโพง ถังน้ำและก่อกองไม้ ดังนั้น การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาจึงนำไปสู่การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ผึ้งโพรง เพราะสมาชิกในชุมชนที่เริ่มเลี้ยงผึ้งรายใหม่ มีความสนใจเลี้ยงเพราะเชื่อว่าเป็นการลงทุนไม่มาก และที่สำคัญตนเองสามารถเรียนรู้วิธีการเลี้ยงผึ้งได้จากสมาชิกในกลุ่ม สอดคล้องกับงานวิจัยของสำเนา หมั่นแจ่ม (2564) ที่พบว่า การพัฒนาความรู้ด้านภูมิปัญญาผ่านกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เป็นพื้นฐานสำคัญในการเห็นคุณค่า ความสำคัญ และประโยชน์ที่นำไปสู่การเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์

7. การสร้างข้อตกลงในการเลี้ยงผึ้งโพรง พบว่า การสร้างข้อตกลงเป็นเงื่อนไขสำคัญในการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ผึ้งโพรง เพราะเป็นเงื่อนไขที่สมาชิกในผู้เลี้ยงผึ้งยอมรับร่วมกัน โดยเฉพาะการไม่เผาป่า การไม่ทำเกษตรสารเคมีในพื้นที่ผึ้งอาศัย และการไม่ฆ่าผึ้ง ซึ่งสมาชิกภายในชุมชน ถึงแม้ไม่ได้เป็นผู้เลี้ยงผึ้ง ก็ยังตระหนักถึงประเด็นนี้ เพราะเกรงจะส่งผลกระทบต่อสมาชิกที่เลี้ยงผึ้ง เพราะฉะนั้น การสร้างข้อตกลงจึงเป็นเงื่อนไขเชิงบังคับและขอรับรองอย่างไม่เป็นทางการ เพื่อประโยชน์ของสมาชิกผู้เลี้ยงผึ้ง การสร้างข้อตกลงจึงเป็นเงื่อนไขของการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ผึ้งโพรงร่วมกันของชุมชน

8. การสร้างการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับผึ้งโพรง พบว่า ชุมชนผู้เลี้ยงผึ้งโพรงมีการทำกิจกรรมร่วมกันเสมอ ทั้งกิจกรรมภายในชุมชนและกิจกรรมภายนอกชุมชน เช่น การดูแลผึ้ง การเก็บน้ำผึ้ง การอบรมจากภายนอก และการร่วมกลุ่มเพื่อแปรรูปน้ำผึ้ง โดยเฉพาะกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งได้มีกิจกรรมเรียนรู้เกี่ยวกับผึ้งร่วมกันเสมอ โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการเก็บน้ำผึ้งและการกำจัดศัตรูผึ้ง ตลอดจนการบริหารจัดการผึ้งภายในกลุ่ม ผ่านรูปแบบของคณะกรรมการกลุ่ม ซึ่งนำมาซึ่งการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่มอย่างเข้มแข็ง เพื่อร่วมกันรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มและชุมชนร่วมกัน ดังนั้น การมีส่วนร่วมของชุมชนผู้เลี้ยงผึ้ง จึงสะท้อนถึงการเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติในที่นี้จึงได้แก่ ผึ้งโพรง พื้นที่ทำการเกษตรและป่าที่เป็นที่อยู่อาศัยและแหล่งอาหารสำคัญของผึ้งโพรง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สำเนา พานิชขานนท์ และคณะ (2554) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมในโครงการตามกรอบแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจิตสำนึกและพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำเนา หมั่นแจ่ม (2564) ในประเด็นการมีส่วนร่วมแล้วทำให้เกิดการเรียนรู้และนำไปสู่การเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ที่พบว่า กระบวนการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นชาเมียงประกอบด้วย ขั้นตอนการสร้างความตระหนัก ขั้นตอนการทำความเข้าใจภูมิปัญญาท้องถิ่นชาเมียง ขั้นตอนการออกแบบหน่วยการจัดการเรียนรู้ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และขั้นตอนการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย พบว่า แนวทางในการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ผึ้งโพรง มี 8 ประการ ดังนี้ 1) การสร้างการรับรู้เกี่ยวกับผึ้งโพรง 2) การรวมกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งโพรง 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับผึ้งโพรง 4) การสร้างระบบพี่เลี้ยงผึ้งโพรง 5) การส่งเสริมการตลาดผึ้งโพรง 6) การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาในการเลี้ยงผึ้งโพรง 7) การสร้างข้อตกลงในการเลี้ยงผึ้งโพรง 8) การสร้างการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับผึ้งโพรง

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผึ้งโพรงเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถหาได้ง่าย ซึ่งในชุมชนที่มีผึ้งย้อมแสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติในระดับหนึ่ง ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่น เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล สำนักงานจังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรเข้ามามีส่วนร่วมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ผึ้งโพรงผ่านกิจกรรมที่ทำให้ชุมชนเกิดรายได้จากผึ้งโพรงอย่างจริงจัง จึงจะทำให้ชุมชนเห็นคุณค่าของผึ้งอย่างยั่งยืน เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับผึ้งโพรง การส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้เลี้ยงผึ้ง การสนับสนุนอุปกรณ์การเลี้ยงผึ้งโพรง กลางน้ำ คือ การติดตามการเลี้ยงผึ้งอย่างใกล้ชิด และปลายน้ำ คือ การหาตลาดเพื่อจำหน่ายน้ำผึ้ง ตลอดจนหน่วยงานภาครัฐอาจจะทำหน้าที่เป็นพ่อค้าคนกลาง แต่ไม่เน้นกำไร คือ การรับผลิตภัณฑ์ผึ้งจากชุมชนผู้เลี้ยงผึ้งแล้วนำไปขายต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเงื่อนไขทางสังคมและวัฒนธรรมที่ทำให้เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ผังโพรง
2. ควรมีการศึกษาแนวทางการสนับสนุนและส่งเสริมการเลี้ยงผังโพรงอย่างจริงจัง โดยขยายพื้นที่มากขึ้นครอบคลุมทั้งจังหวัด เพราะผู้เลี้ยงผังสามารถพึ่งตนเองได้ด้านเศรษฐกิจ
3. ควรมีการศึกษาแนวทางการสร้างกลุ่มและเครือข่ายผู้เลี้ยงผังอย่างเข้มแข็ง จนนำไปสู่การตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีรายได้อย่างมั่นคงต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2556). *คู่มือปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เรื่อง องค์ความรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตผู้การเป็น smart officer : ผังและแมลงเศรษฐกิจ*. มปท: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กัลยกร วรกุลฐานันท์. (2553). *การรับรู้พฤติกรรมที่มีต่อจิตสำนึกสาธารณะและการสื่อสารการตลาดที่มีประสิทธิภาพต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับจิตสำนึกสาธารณะของ เยาวชน*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิรวรรณ คุ่มพร้อม สำลพันธ์. (2560). *ผลการจัดการสอนแบบทีมต่อการสร้างจิตสำนึกในการจัดการขยะของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี (ดุษฎีนิพนธ์)*. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- พิชัย คงพิทักษ์. (2554). *เทคนิคการเลี้ยงผังโพรงเพื่อเพิ่มประชากรและจำนวนรังผัง (รายงานผลการดำเนินโครงการ)*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญยืน จิราพงษ์. (2536). *ชีววิทยาลิงแวดล่อม*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บุญยืน พุบแป้น และคณะ. (2561). *การพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกสาธารณะในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเยาวชนชุมชนต้นน้ำแม่ลาวจังหวัดเชียงราย*. *วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ*. 11(1), 20-29.
- ปรีดีนุกูล สมปรารถนา. (2559). *การศึกษาประสบการณ์จิตสำนึกร่วมชุมชน และความผูกพันที่มีต่องานมหรพรม (นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2563). *การพัฒนาหลักสูตร “รักษาน่าน” เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้ และสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในสถานศึกษาจังหวัดน่าน โดยเครือข่ายความร่วมมือของชุมชน*. *วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ*. 10(2), 45-62.
- รีณัติ ชัยอำมาตย์. (2550). *จิตสำนึกของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่มีต่อแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รุ่งอรุณ อันสุดใจ เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ และจินดา ขลิบทอง. (2561). *การส่งเสริมการเลี้ยงผังพันธุ์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงผัง ในจังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดสระบุรีและจังหวัดลพบุรี. การประชุมเสนอผลงานระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8 (proceeding)*. 1829 – 1842.
- วนศิลป์ เจริญสุข และคณะ. (2565). *ภูมิปัญญาในการเลี้ยงผังโพรงไทยแบบโฮมสเตย์ กรณีศึกษา ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ตำบลสระแก้ว อำเภอนครศรีธรรมราช*. *วารสารครุศาสตร์วิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*. 7(1), 1-26.
- วิจิตรา กาวิชัย และคณะ. (2564). *แนวคิดการจัดการเรียนรู้สาระภูมิศาสตร์แบบการคิดเชิงพื้นที่เพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่สูงของนักเรียนชั้นประถมศึกษา*. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*. 6(8), 178-192.

- ศูนย์ข่าวกรมส่งเสริมการเกษตร. (2565). กรมส่งเสริมการเกษตรชู “น้ำผึ้ง” หนึ่งผลิตภัณฑ์บำรุงสุขภาพมวลมนุษยชาติ เดินหน้าเสริมผู้เลี้ยงผึ้ง-เชื่อมโยงเครือข่ายผลิตและตลาดพร้อมต่อยอดธุรกิจชุมชน. สืบค้น 14 พฤศจิกายน 2566 จาก <https://doanews.doae.go.th/archives/12947>
- สาโรจน์ พานิชานนท์ และคณะ. (2554). การมีส่วนร่วมในโครงการตามกรอบแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับการเปลี่ยนแปลงจิตสำนึกและพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์ป่าต้นน้ำของชาวไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยงหมู่บ้านป่าละอู. วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม. 7(1), 59-72.
- สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร. (2560). ข้อมูลพื้นฐานสินค้าเกษตรปี 2559/2560. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงการเกษตรและสหกรณ์.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2563). สรุปสาระสำคัญจากรายงาน การประเมินผู้ผสมเกสร การผสมเกสรกับการผลิตอาหาร. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอส พี ก๊อปปี ปริน.
- สำเนา หมิ่นแจ่ม. (2564). การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นชาเหมี้ยงป่าแป๋ผ่าน การบูรณาการการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม. วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่. 22(3), 223-239
- อรรธรณ ดวงภักดี และคณะ. (2564). การพัฒนามูลค่าเพิ่มในน้ำผึ้งและผลิตภัณฑ์จากผึ้งพื้นเมืองในประเทศไทย (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- อุดมพงษ์ เกศศรีพงษ์ศา และคณะ. (2560). รูปแบบการสร้างจิตสำนึกท้องถิ่นเพื่อการอนุรักษ์ป่าชุมชนอย่างยั่งยืน ตำบลโคกกลาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. 12(1), 48-60.
- UN Global Compact Network Thailand. (2022). พี่พรพรณอาหารขาดแคลน เมื่อไทยปราศจาก ‘ผึ้ง’ และ ‘แมลง’. สืบค้น 14 พฤศจิกายน 2566 จาก <https://globalcompact-th.com/WorldBeeDay>

ภาวะสมองไหลกับการบริหารค่าตอบแทนขององค์การภาครัฐ
กรณีศึกษาเปรียบเทียบค่าตอบแทน – เงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษตำแหน่ง
ในสายงานนักวิชาการยุติธรรมของกระทรวงยุติธรรม
และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ
เฉพาะระดับปฏิบัติการ

BRAIN DRAIN AND COMPENSATION MANAGEMENT IN GOVERNMENT
ORGANIZATIONS COMPENSATION CASE STUDY - ADDITIONAL PAY FOR POSITIONS
WITH SPECIAL CIRCUMSTANCES POSITION IN THE JUSTICE OFFICER OF MINISTRY
OF JUSTICE AND OFFICE OF PUBLIC SECTOR ANTI-CORRUPTION COMMISSION
SPECIFIC PRACTITIONER LEVEL

กมลสันต์ ศรียารัณย์*

Kamonsan Sriyaranya*

*สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Doctoral Student, Ph.D. (Public Administration), Ramkhamhaeng University

E Mail : kamonsan2535@gmail.com

Received : October 8, 2024

Revised : November 3, 2024

Accepted : November 3, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะสมองไหลที่เกิดจากค่าตอบแทนขององค์การภาครัฐ โดยเปรียบเทียบค่าตอบแทน เงินเพิ่มพิเศษ สวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูลต่าง ๆ ของตำแหน่งในสายงานนักวิชาการยุติธรรม ระดับปฏิบัติการ ระหว่างกระทรวงยุติธรรมและสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ผลการศึกษาพบความแตกต่างในบทบาทหน้าที่ ภารกิจ ค่าตอบแทน และสวัสดิการต่าง ๆ ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดภาวะสมองไหลของข้าราชการที่มีสมรรถนะสูง เนื่องจากไม่ได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เหมาะสม รวมถึงขาดโอกาสในการเติบโตในสายอาชีพ ทำให้คนเก่งหันไปองค์กรอื่นที่ดีกว่า การบริหารค่าตอบแทนขององค์การภาครัฐจึงต้องปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตข้าราชการ โดยปรับค่าตอบแทนและเงินเพิ่มพิเศษให้เหมาะสม ลดความเหลื่อมล้ำ และป้องกันภาวะสมองไหล

คำสำคัญ: ภาวะสมองไหล, การบริหารค่าตอบแทน, เงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษ, นักวิชาการยุติธรรม

ABSTRACT

This article aims to study the brain drain phenomenon resulting from the compensation of public sector organizations. It compares the salaries, special allowances, welfare benefits, and fringe benefits of operational-level positions in the justice academic career path between the Ministry of Justice and Office of Public Sector Anti-Corruption Commission. The study finds differences in roles, duties, compensation, and benefits, which contribute to the brain drain of highly competent civil servants due to inadequate compensation and benefits, as well as limited career growth opportunities. This has led skilled personnel to seek better opportunities elsewhere. Therefore, the compensation management of public sector organizations must be improved to align with the current economic conditions and enhance the quality of life for civil servants. Salary adjustments, appropriate special allowances, reduced inequality, and brain drain prevention measures are necessary. The compensation should be adjusted to a suitable level, inequality should be reduced, and measures should be implemented to prevent brain drain.

Keywords: Brain drain, compensation management, additional pay for positions with special circumstances Position, Justice Officer

บทนำ

“งานราชการเป็นงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ เปรียบเสมือนการทำงานเพื่อรับใช้แผ่นดิน ไม่ใช่เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว” การพัฒนาประเทศก็เช่นเดียวกัน จำเป็นที่จะต้องอาศัยข้าราชการที่มีสมรรถนะ ศักยภาพ ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ทางวิชาชีพในชั้นเชี่ยวชาญ เพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมการบริหารและพัฒนาประเทศชาติอย่างยั่งยืน การให้ความสำคัญกับความสามารถของคนที่มีคุณลักษณะดังกล่าว ภาครัฐจำเป็นต้องวางระบบในกระบวนการสรรหา การคัดเลือก และกำหนดโปรแกรมการฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพและจัดให้มีสวัสดิการที่เหมาะสมกับสภาวะทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองของประเทศ ซึ่งในอดีตประเทศไทยได้พบกับปัญหาสมองไหลในส่วนงานราชการ (Brain Drain) มาก จนกระทั่งสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ต้องจัดการสัมมนา ระดมสมองหาสาเหตุของการทำให้ข้าราชการเก่ง ๆ ลาออกจากราชการจนน่าตกใจ โดยเฉพาะข้าราชการระดับชั้นของประเทศไทย หรือที่ได้รับการศึกษาดี ๆ มาจากต่างประเทศ เมื่อข้าราชการเก่ง ๆ ลาออกมากขึ้น ก็เหลือเพียงข้าราชการประเภทสองอยู่บริหารราชการแผ่นดิน

เหตุนี้เองจึงต้องกลับมาทบทวนถึงการบริหารค่าตอบแทนของภาครัฐที่มีความแตกต่าง เหลื่อมล้ำหลากหลายและมีลักษณะงาน ภารกิจหน้าที่แต่ละองค์การของรัฐที่ไม่เหมือนกัน โดยค่าตอบแทนมีทั้งที่เป็นตัวเงินและมีไม่ใช่ตัวเงิน เช่น เงินเดือนพื้นฐาน (Base Salary) ค่าตอบแทนลักษณะอื่น ๆ (Allowance) และสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล(Benefit/Fringe Benefit) เป็นต้น ที่มีขึ้นเพื่อตอบแทนข้าราชการเป็นกลไกในการสร้างแรงจูงใจ และช่วยให้มีความมั่นคงในการดำรงชีวิต ตลอดจนเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างขวัญ วัฒนธรรมองค์การ และกำลังใจให้กับข้าราชการผู้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุด โดยองค์การภาครัฐเอง จึงต้องรักษาข้าราชการ โดยสิ่งที่สามารถทำได้ คือ การสร้างบรรยากาศการทำงานที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของข้าราชการการจ่ายค่าตอบแทน การมอบสวัสดิการที่ตรงกับความต้องการ โอกาสในการเติบโตและการพัฒนา รวมไปถึงการมอบความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานที่ดี (Work-Life Balance) เพื่อลดผลกระทบจากการทำงานหนักเกินไปในการรักษาข้าราชการไว้

ดังนั้น ผู้เขียนจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบค่าตอบแทน - เงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษ ตำแหน่งในสายงานนักวิชาการยุติธรรมของกระทรวงยุติธรรม และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เฉพาะระดับปฏิบัติการ ที่จะนำไปสู่ภาวะสมองไหล และมูลเหตุปัจจัยอื่น ๆ ที่ทำให้คนเก่ง และมีสมรรถนะสูงมองหาหนทางที่จะโอนย้าย/โยกย้ายไปสู่องค์กรภาครัฐอื่นที่ดีกว่า ในตำแหน่งสายงานเดียวกัน ผู้เขียนใช้กรอบการศึกษาจากระเบียบ ข้อกฎหมาย กฎ ก.พ. เอกสารเผยแพร่คู่มือระบบค่าตอบแทนของสำนักงาน ก.พ. และแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ

ความหมายสมองไหล

คำว่า “สมองไหล” (brain drain) หมายถึง ปรากฏการณ์ที่ประเทศหนึ่งสูญเสียคนชั้นมัธยมเป็นการอพยพออกจากประเทศขนาดใหญ่ของบุคคลซึ่งมีทักษะหรือความรู้เฉพาะด้าน ซึ่งที่ผ่านมานั้น ปรากฏการณ์นี้มักเกิดขึ้นกับประเทศกำลังพัฒนาหรือด้อยพัฒนา ที่มีปัญหาทั้งในทางเศรษฐกิจ และการเมือง จนทำให้ประชาชนในประเทศมองหาช่องทาง และโอกาสใหม่ ๆ ในชีวิตที่มีความมั่นคงและยั่งยืน

ดังนั้น ปรากฏการณ์สมองไหล (Brain drain) จึงสรุปได้ว่า คือ การที่แรงงานทักษะสูงหรือบุคคลชั้นมัธยมของประเทศ อพยพเพื่อย้ายไปทำงาน และตั้งรกรากใหม่ที่ประเทศอื่น ที่มีโอกาสในการทำงาน รายได้ และสวัสดิการรองรับ ดีกว่าประเทศต้นทาง (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2565)

แนวโน้มในอนาคต : ภาวะสมองไหล (Brain drain)

แนวโน้มในอนาคตกับภาวะสมองไหล สรุปได้ว่า (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2565)

- ปรากฏการณ์สมองไหลเกิดขึ้นกับหลายประเทศทั่วโลกทั้งในภูมิภาคเดียวกันและข้ามภูมิภาค
- ประเทศรายได้สูงต่างกำลังช่วงชิงแรงงาน เนื่องจากเทคโนโลยีที่พัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ทำให้เป็นการยากที่จะคาดการณ์ทักษะและอาชีพแบบใดจะจำเป็นขึ้นมาในอนาคต การผลิตคนในประเทศให้ตรงและทันกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจึงกลายเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก
- โดยประเทศกลุ่ม OECD คือประเทศที่แรงงานทักษะสูงถึงสองในสามของแรงงานอพยพทั้งหมดเลือกไปอยู่ ซึ่งหลายประเทศก็มีนโยบายเปิดกว้างรับแรงงานรวมไปถึงนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพื่อให้มาศึกษาและอยู่ทำงานต่อ ประเทศกลุ่ม OECD หลายประเทศมีการออกvisaพิเศษให้กับแรงงานทักษะสูง รวมถึงมีทุนการศึกษาทุนงานวิจัยและก่อตั้ง startup ให้อีกด้วย
- นอกจากนี้ มีแนวโน้มที่เกิดขึ้นใหม่คือ ด้วยเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้น ทำให้เกิดการจ้างงานรูปแบบใหม่ที่ยืดหยุ่นขึ้นและไม่มีพรมแดน แม้จะยังไม่มีกรายการย้ายประเทศ แต่แรงงานทักษะสูงที่มีความสามารถเฉพาะทางจำนวนมากก็ถูกดึงตัวไปทำงานให้กับบริษัทต่างชาติที่ไม่ได้มีการตั้งบริษัทในประเทศต้นทางของผู้ทำงาน อาจเรียกได้ว่าเป็นภาวะสมองไหลในรูปแบบใหม่

ผลกระทบต่อประเทศไทย

ผลกระทบปรากฏการณ์สมองไหลต่อประเทศไทย สรุปได้ว่า (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2565)

- ประเทศไทยที่เป็นประเทศต้นทางอาจจะประสบปัญหาขาดแคลนแรงงานทักษะสูงเฉพาะทาง โดยมีตัวอย่างเช่น ฟิลิปปินส์ที่ประสบปัญหาขาดแคลนพยาบาล ซึ่งส่งผลกระทบอย่างเห็นได้ชัดช่วง COVID-19
- การขาดแคลนแรงงานทักษะสูงส่งผลให้เศรษฐกิจไม่สามารถเติบโตได้เท่าที่ควรเพราะขาดแรงงานที่จะมาเป็นมัธยมในการคิด พัฒนานวัตกรรมใหม่และขับเคลื่อนเศรษฐกิจ
- รัฐบาลไทยจะต้องออกนโยบายเพื่อแย่งแรงงานกับประเทศปลายทางอื่น ๆ ปัจจุบันนี้ ประเทศไทยยังมีอัตราการสมองไหลน้อย แต่ธุรกิจในประเทศก็ยังคงประสบปัญหาขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะสูงเฉพาะทาง โดยเฉพาะทักษะดิจิทัล แต่ไทยยังไม่มียุทธศาสตร์ดึงดูดแรงงานทักษะสูงที่ชัดเจน จะทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงาน

ความหมายการบริหารค่าตอบแทน

คำว่า “ค่าตอบแทน” จากความหมายของศัพท์ภาษาอังกฤษ Compensation ข้างต้น หมายถึง ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่องค์กรจ่ายให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน ค่าใช้จ่ายนี้อาจจ่ายในรูปตัวเงินหรือมิใช่ตัวเงินก็ได้ เพื่อตอบแทนการปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ จูงใจให้มีการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพส่งเสริมขวัญกำลังใจของผู้ปฏิบัติงานและเสริมสร้างฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัวผู้ปฏิบัติงานให้ดีขึ้น

การบริหารค่าตอบแทน หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ทั้งที่เป็นตัวเงินและมิใช่ตัวเงิน ที่องค์กรใช้เป็นรางวัลภายนอกและรางวัลภายในเพื่อตอบแทนพนักงานเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนกับความรู้ ความรับผิดชอบ การใช้กำลังกายและการใช้กำลังสมองที่พนักงานได้มอบให้แก่องค์กร (สมพร พวงเพชร, 2544)

หลักการกำหนดค่าตอบแทนขององค์การภาครัฐ

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2555) กล่าวว่า ค่าตอบแทนของข้าราชการ คือ สิ่งที่ภาคราชการให้แก่ข้าราชการโดยมีทั้งค่าตอบแทนทางตรงและทางอ้อม ทั้งที่เป็นตัวเงิน และไม่เป็นตัวเงิน เพื่อตอบแทนการปฏิบัติงานตามหน้าที่และความรับผิดชอบ เป็นรางวัลจูงใจในการปฏิบัติงาน ตลอดจนส่งเสริมขวัญกำลังใจและเสริมสร้างฐานะความเป็นอยู่ของข้าราชการให้เพียงพอต่อการดำรงชีพโดยการกำหนดค่าตอบแทนมีหลักการที่สำคัญหลายประการ ดังนี้

1. หลักความพอเพียง (Adequacy) การกำหนดค่าตอบแทนถือเป็นความรับผิดชอบทางสังคมอย่างหนึ่งขององค์กร ดังนั้น องค์กรควรกำหนดอัตราค่าจ้างให้ไม่น้อยกว่าระดับต่ำสุดที่บุคลากรควรได้รับในสังคมเป็นอย่างน้อย กล่าวคือพอเพียงแก่การดำรงชีวิตหรือสามารถเลี้ยงดูครอบครัวได้ การกำหนดค่าตอบแทนตามหลักความพอเพียงนี้เป็นเพียงมาตรฐานขั้นต่ำเท่านั้น องค์กรอาจจ่ายค่าจ้างสูงกว่าระดับนี้ได้

2. หลักความเป็นธรรม (Equity) การกำหนดค่าตอบแทนต้องเป็นธรรมกล่าวคือ จะต้องมีความเท่าเทียมกันสำหรับผู้ที่มีความรู้ความสามารถ วุฒิและประสบการณ์ที่เหมือนกัน และทำงานในระดับหน้าที่และความรับผิดชอบและความยากง่ายของงานที่เทียบเคียงกันได้ หลักความเป็นธรรมอาจจำแนกเป็น 3 ประการ คือ

2.1 ความเป็นธรรมภายใน (Internal Equity) ภายในองค์กรเดียวกันนั้น งานที่มีระดับหน้าที่และความรับผิดชอบและความยากง่ายของงานเทียบในระดับเดียวกันก็ควรได้รับค่าตอบแทนที่เท่ากันหรือที่เรียกว่า “เงินเท่ากันสำหรับงานที่มีมูลค่าเท่ากัน” (Equal Pay for Work of Equal Value)

2.2 ความเป็นธรรมภายนอก (External Equity) การกำหนดค่าตอบแทนให้สามารถดึงดูดบุคลากรคุณภาพ จึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงความเป็นธรรมภายนอก กล่าวคือ ค่าตอบแทนที่กำหนดจะต้องสอดคล้องกับการจ้างงานในตลาดแรงงาน โดยอุปสงค์และอุปทานของตลาดแรงงานมีบทบาทอย่างมากในการกำหนดค่าจ้างแรงงานในตลาด ดังนั้น จึงเป็นไปได้ว่างานหลายงานที่ประเมินค่าของงานแล้วอยู่ในระดับเดียวกัน แต่หากต่างสาขากัน การกำหนดอัตราค่าตอบแทนอาจแตกต่างกันได้

2.3 ความเป็นธรรมเฉพาะบุคคล (Individual Equity) การกำหนดค่าตอบแทนที่เป็นธรรมยังต้องพิจารณาเป็นรายบุคคลด้วย เช่น ในระหว่างผู้มีความรู้ การศึกษา ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ และทำงานในระดับหน้าที่และความรับผิดชอบ และความยากง่ายของงานที่เทียบเคียงกันได้นั้น ผู้ที่มีผลการปฏิบัติงานที่ดีกว่าควรจะได้รับค่าตอบแทนที่สูงกว่า นอกจากนี้ความเป็นธรรมเฉพาะบุคคลยังอาจพิจารณาจากระยะเวลาในการทำงานด้วย หรือหากมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงาน หรือหน้าที่นั้นโดยตรงก็ควรที่จะได้รับค่าตอบแทนที่สูงกว่า

3. หลักความสมดุล (Balance) การกำหนดค่าตอบแทนที่สมดุลอาจพิจารณาได้หลายประการ เช่น ความสมดุลระหว่างสัดส่วนของรายจ่ายด้านบุคคล กับรายจ่ายด้านอื่น ๆ เช่น รายจ่ายลงทุน รายจ่ายชำระคืนเงินกู้ เป็นต้น ซึ่งความสมดุลยังอาจหมายถึงความสมดุลในสัดส่วนของเงินเดือนกับสวัสดิการ

4. หลักความมั่นคง (Security) การกำหนดค่าตอบแทนต้องคำนึงถึงความมั่นคงในการดำรงชีวิต ซึ่งรวมถึงสุขภาพและความปลอดภัย หรือความเสี่ยงในการทำงานของบุคลากรด้วย เช่น การให้เงินเพิ่มสำหรับงานที่มีสถานการณ์เสี่ยงภัย ตลอดจนการให้สวัสดิการอื่น ๆ ที่จำเป็น เช่น ประกันสุขภาพ บำเหน็จบำนาญ เป็นต้น

5. หลักการจูงใจ (Incentive) การกำหนดค่าตอบแทนต้องคำนึงถึงการจูงใจให้บุคลากรทำงานให้ดีขึ้นทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ และทำงานอย่างเต็มความสามารถของแต่ละบุคคลด้วย เช่น การกำหนดให้มีการเลื่อนเงินเดือนตามผลการปฏิบัติงานในแต่ละปี การให้เงินรางวัลประจำปี (Bonus) การให้ค่าตอบแทนในลักษณะเบี้ยขยัน (Commission) สำหรับบางลักษณะงาน เป็นต้น รวมทั้งการกำหนดโครงสร้างเงินเดือน/ค่าจ้างที่จูงใจ เช่น การกำหนดให้เงินเดือนแต่ละระดับมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ เพื่อจูงใจให้เกิดการพัฒนาตนเอง

6. หลักการควบคุม (Control) การกำหนดค่าตอบแทน ต้องสามารถควบคุมให้อยู่ภายใต้งบประมาณที่กำหนด และเหมาะสมกับความสามารถในการจ่าย (Ability to Pay) ในแต่ละปีด้วย เพื่อให้ต้นทุนของการดำเนินงานอยู่ในขอบเขต และยังสามารถขยายกิจการเพื่อความก้าวหน้าขององค์กรได้

กล่าวโดยสรุปว่า ค่าตอบแทน (Compensation) หมายถึง สิ่งที่ย้ายให้กับบุคลากรเพื่อตอบแทนการปฏิบัติงานของบุคลากร ซึ่งอาจอยู่ในลักษณะของตัวเงินหรือไม่ใช้ตัวเงินก็ได้ การให้เป็นตัวเงิน เช่น เงินเดือน ค่าจ้าง เงินชดเชย เงินพิเศษ ค่าเสี่ยงภัย บำเหน็จบำนาญ เป็นต้น ส่วนการให้ในลักษณะไม่ใช่ตัวเงิน เช่น ผลประโยชน์สวัสดิการ หรือการให้บริการต่าง ๆ กับบุคลากรในรูปแบบที่ไม่ใช่ตัวเงิน เช่น รถรับส่ง ตรวจสุขภาพประจำปี เป็นต้น

ปัจจัยในการกำหนดค่าตอบแทน

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2555) กล่าวว่า การกำหนดค่าตอบแทนเพื่อให้เป็นไปตามหลักการที่กล่าวมาข้างต้นนั้น จะต้องพิจารณาถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. มาตรฐานการครองชีพและค่าครองชีพ (Standard of Living and Cost of Living) เป็นปัจจัยที่ต้องพิจารณาเพื่อกำหนดค่าตอบแทนของตำแหน่งระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะระดับต่ำให้เพียงพอต่อมาตรฐานอย่างเหมาะสม และเมื่อค่าครองชีพเปลี่ยนแปลงไปก็จะต้องปรับปรุงค่าตอบแทนให้สอดคล้องกับค่าครองชีพที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย

2. ค่าของงาน (Job Value) การกำหนดค่าตอบแทนต้องคำนึงค่าของงานซึ่งจะต้องมีการประเมินค่างานโดยพิจารณาจากระดับหน้าที่และความรับผิดชอบ ความยากง่ายของงานความรู้ที่ใช้ในงานและทักษะในการแก้ไขปัญหา งานที่มีค่างานสูงกว่า มีคุณค่าต่อองค์การมากกว่าย่อมต้องกำหนดให้ได้รับค่าตอบแทนที่สูงกว่า จึงจะเกิดความเป็นธรรมในการกำหนดค่าตอบแทน การกำหนดโครงสร้างเงินเดือน/ค่าจ้างก็ต้องสอดคล้องกับหลักการประเมินค่างานด้วย

3. อัตราค่าตอบแทนในตลาดแรงงาน (Market Rate) การกำหนดค่าตอบแทนที่เป็นธรรมจะต้องคำนึงถึงอัตราค่าจ้าง รวมทั้งสวัสดิการต่าง ๆ ในตลาดแรงงานด้วยจึงจะความเป็นธรรม เพราะค่าตอบแทนสำหรับแต่ละกลุ่มอาชีพอาจแตกต่างกันตามกลไกตลาดซึ่งขึ้นอยู่กับอุปสงค์และอุปทาน งานที่มีค่าของงานเท่ากันหรือใกล้เคียงกัน แต่ต่างสายวิชาชีพก็อาจกำหนดค่าตอบแทนที่ต่างกันได้องค์การที่เล็งเห็นความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องนี้จะทำการสำรวจอัตราค่าจ้างในตลาดอย่างสม่ำเสมอและเป็นระบบ

4. กฎหมาย (Law and Regulation) รัฐบาลซึ่งเป็นผู้คอยควบคุมกำกับองค์กรต่าง ๆ จะออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้ใช้แรงงานไม่ให้ถูกนายจ้างเอารัดเอาเปรียบ เช่น การกำหนดอัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำ การออกกฎหมายแรงงาน เป็นต้น ดังนั้นการกำหนดค่าตอบแทนต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับกฎหมาย

5. ผลผลิต (Productivity/Performance) ไม่ว่าจะเป็นผลผลิตของแต่ละบุคคล หรือผลผลิตขององค์การเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงในการกำหนดค่าตอบแทนทั้งสิ้น ผู้ที่ปฏิบัติงานได้ดีมีผลผลิตสูงกว่า ก็ย่อมที่จะต้องได้รับค่าตอบแทนสูงกว่า ในทำนองเดียวกันองค์การที่มีผลผลิตหรือกำไรสูงสามารถกำหนดค่าตอบแทนได้สูงเช่นกัน

6. อำนาจต่อรอง (Bargaining Power) โดยปกติสภาพแรงงานในตลาดแรงงานจะเป็นตัวกำหนดอัตราค่าตอบแทนในตลาดแรงงานได้ดี แต่บางครั้งอำนาจการต่อรองของแต่ละบุคคลรวมทั้งของกลุ่มแรงงานเพื่อให้ได้ค่าตอบแทนที่สูงขึ้น หรือยกมาตรฐานการครองชีพให้สูงขึ้นก็เป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาด้วย

7. **นโยบายองค์การ (Policy)** เป็นปัจจัยที่ต้องพิจารณาว่าหน่วยงานจะมีนโยบายการจ่ายค่าตอบแทนอย่างไร เช่น จะเน้นการจ่ายเงินเดือนค่าจ้าง หรือเน้นให้สวัสดิการการจ่ายค่าตอบแทนต้องการจะอยู่ในระดับใดของตลาด จะเป็นผู้นำ ผู้ตาม หรืออยู่ในระดับปานกลางเมื่อเปรียบเทียบกับค่าตอบแทนในตลาด เป็นต้น

8. **ลักษณะงาน (Nature of Work)** โดยสามารถรวมถึงสภาพการทำงานที่ไม่ปกติ เช่น การทำงานที่มีลักษณะเสี่ยงอันตราย สภาพไม่แน่นอน หรืออาจหมายถึงลักษณะการทำงานที่จำเป็นต้องจัดระบบค่าจ้างเป็นพิเศษ เช่น งานในลักษณะการขายก็อาจจำเป็นต้องมีระบบค่า Commission เพื่อเป็นแรงจูงใจในการทำงาน โดยอาจจ่ายเงินเดือนต่ำแต่ให้สัดส่วนค่าตอบแทนที่ได้จาก Commission สูง เป็นต้น

9. **ลักษณะพื้นที่** การกำหนดค่าตอบแทนสามารถพิจารณาถึงความแตกต่างของพื้นที่ในด้านต่าง ๆ เช่น ระดับค่าครองชีพ คุณภาพชีวิต รวมทั้งความเสี่ยงภัยที่มีอยู่ในพื้นที่นั้น ๆ หรืออาจเป็นลักษณะของพื้นที่ตามฤดูกาล เช่น พื้นที่เขตหนาว เป็นต้น ลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้อาจทำให้เกิดค่าใช้จ่ายขึ้นแก่ผู้ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งสามารถพิจารณาชดเชยในรูปแบบของค่าตอบแทนลักษณะต่าง ๆ ได้

10. **ความสามารถในการจ่าย (Ability to Pay)** การกำหนดค่าตอบแทนต้องสามารถควบคุมให้อยู่ภายใต้งบประมาณที่เหมาะสม เมื่อเปรียบเทียบกับความสามารถในการจ่ายขององค์กรด้วย เพื่อให้ต้นทุนการผลิตอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม และองค์กรสามารถพัฒนาหรือเติบโตเพื่อความก้าวหน้าขององค์กรได้

โครงสร้างค่าตอบแทนของข้าราชการพลเรือนสามัญ

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2555) กล่าวว่า ในระบบค่าตอบแทนของข้าราชการ สามารถจำแนกค่าตอบแทน ออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. **เงินเดือนพื้นฐาน (Base Salary)** เป็นค่าตอบแทนที่จ่ายให้กับข้าราชการ(ข้าราชการพลเรือนสามัญ) ทุกคนตามประเภทตำแหน่งและระดับตำแหน่ง เพื่อสะท้อนถึงขนาดของงาน (Job Size) ผลงาน (Performance) และสมรรถนะ (Competency) โดยแบ่งออกเป็น 4 บัญชี ตามประเภทตำแหน่ง ได้แก่ ประเภทบริหาร ประเภทอำนวยการ ประเภทวิชาการ และประเภททั่วไปในแต่ละประเภทได้มีการกำหนดเงินเดือนขั้นต่ำและขั้นสูงของแต่ละระดับไว้ โครงสร้างค่าตอบแทนของข้าราชการพลเรือนสามัญ เงินเดือนพื้นฐานค่าตอบแทนลักษณะอื่น ๆ

2. **ค่าตอบแทนลักษณะอื่น ๆ (Allowance)** เป็นค่าตอบแทนที่จ่ายให้กับข้าราชการ(ข้าราชการพลเรือนสามัญ) ตามลักษณะงาน ตำแหน่งงาน สภาพการทำงาน หรือลักษณะเฉพาะต่าง ๆ ค่าตอบแทนลักษณะนี้สามารถเป็นกลไกในการสร้างแรงจูงใจและปรับค่าตอบแทน ให้มีความเหมาะสมมากขึ้น ในปัจจุบันประกอบด้วยค่าตอบแทนหลายลักษณะภายใต้ระเบียบที่แตกต่างกัน เช่น เงินประจำตำแหน่ง เงินเพิ่ม

3. สวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล (Benefit/Fringe Benefit)

3.1 **สวัสดิการ** คือ ค่าตอบแทนที่ทางราชการจัดให้แก่ข้าราชการในฐานะที่เป็นสมาชิกส่วนหนึ่งขององค์กร เพื่อช่วยให้มีความมั่นคงในการดำรงชีวิต ตลอดจนเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้ข้าราชการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถแบ่งออกเป็นสวัสดิการที่เป็นตัวเงิน ซึ่งประกอบด้วย ค่ารักษาพยาบาล เงินสวัสดิการการศึกษาของบุตร เงินสวัสดิการในพื้นที่พิเศษ บำเหน็จความชอบ และบำเหน็จบำนาญ ในส่วนที่ไม่เป็นตัวเงินจะประกอบด้วย การลาประเภทต่าง ๆ และเครื่องราชอิสริยาภรณ์

3.2 **ประโยชน์เกื้อกูล** คือ ค่าตอบแทนที่ทางราชการจัดให้แก่ข้าราชการเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ ค่าเช่าบ้าน รถประจำตำแหน่ง

4. **เงินรางวัลประจำปี (Bonus)** เป็นค่าตอบแทนที่จ่ายให้กับข้าราชการในลักษณะเงินรางวัลประจำปีของหน่วยงาน โดยมีการจัดสรรให้กับข้าราชการในองค์กรเพื่อเป็นแรงจูงใจในการพัฒนาการปฏิบัติราชการ และเป็นการเชื่อมโยงค่าตอบแทนกับผลการปฏิบัติงานของส่วนราชการและข้าราชการโดยส่วนราชการจะมีการจัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการ และมีการประเมินผลเป็นประจำปีร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

มาตรฐานกำหนดตำแหน่งนักวิชาการยุติธรรม ที่สำนักงาน ก.พ. กำหนดไว้

กลุ่มอาชีพ: กลุ่มอาชีพบริหาร อำนวยการธุรการ งานสถิติ งานการทูตและต่างประเทศ

ลักษณะงานโดยทั่วไป : สายงานนี้คลุมถึงตำแหน่งต่าง ๆ ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับวิชาการยุติธรรม ซึ่งมีลักษณะงานที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย วางแผน ประเมินผลเพื่อประกอบการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ การสนับสนุน การพัฒนาระบบงานยุติธรรม การให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือพยานผู้เสียหายและจำเลย ในคดีอาญา ตลอดจนการส่งเสริมเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมาย และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

หน้าที่ความรับผิดชอบหลักตำแหน่งนักวิชาการยุติธรรม ระดับตำแหน่ง ปฏิบัติการ : ปฏิบัติงานในฐานะ ผู้ปฏิบัติงานระดับต้น ที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถทางวิชาการในการทำงาน ปฏิบัติงานด้านงานยุติธรรม ภายใต้การกำกับ แนะนำ ตรวจสอบ และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

การวิเคราะห์บัญชีเงินเดือน ค่าตอบแทน และสวัสดิการตำแหน่งในสายงานนักวิชาการยุติธรรม

1. เงินเดือนพื้นฐาน (Wage and Base Salary) คือ ค่าตอบแทนที่เป็นเงินจ่ายให้กับข้าราชการทุกคน ตามประเภทตำแหน่งและระดับตำแหน่ง เพื่อสะท้อนถึงขนาดของงาน (Job Size) ผลงาน (Performance) และสมรรถนะ (Competency) โดยแบ่งออกเป็น 4 บัญชี ตามประเภทตำแหน่ง ได้แก่ ประเภทบริหาร ประเภทอำนวยการ ประเภทวิชาการ และประเภททั่วไปในแต่ละประเภทได้มีการกำหนดเงินเดือนขั้นต่ำและขั้นสูงของแต่ละระดับไว้ โครงสร้างค่าตอบแทนของข้าราชการพลเรือนสามัญ เงินเดือนพื้นฐานค่าตอบแทนลักษณะอื่น ๆ สวัสดิการ เงินรางวัลประจำปี

ซึ่งในตำแหน่ง นักวิชาการยุติธรรมระดับปฏิบัติการของกระทรวงยุติธรรม โดยมีส่วนราชการในสังกัดที่มีสายงานนักวิชาการยุติธรรม ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และสำนักงานกิจการยุติธรรมและสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ พบว่า ระดับปฏิบัติการ ได้รับเงินเดือนแรกบรรจุที่ระบุไว้ในประกาศสมัครคือ วุฒิปริญญาตรี ได้รับเงินเดือน 15,000 - 16,500 บาท (บวกปัจจัย 1,500 ถ้ามี) วุฒิปริญญาโท ได้รับเงินเดือน 17,500 - 19,250 บาท (บวกปัจจัย 1,750 ถ้ามี) และวุฒิปริญญาเอก ได้รับเงินเดือน 21,000 - 23,100 บาท (บวกปัจจัย 2,100 ถ้ามี) ซึ่งมีความแตกต่างตามปัจจัย ได้แก่ ความสามารถทางภาษาต่างประเทศ ประสบการณ์ทำงาน และอื่น ๆ ตามที่ส่วนราชการนั้น ๆ กำหนด

	บาท				
ขั้นสูง	24,450	39,630	53,080	62,760	69,810
ขั้นต่ำ	8,340	15,050	22,140	31,400	43,810
ขั้นต่ำชั่วคราว	7,140	13,160	19,860	24,400	29,980
ระดับ	ปฏิบัติการ	ชำนาญการ	ชำนาญการพิเศษ	เชี่ยวชาญ	ทรงคุณวุฒิ

ภาพที่ 1 บัญชีเงินเดือนขั้นต่ำขั้นสูงของข้าราชการพลเรือนสามัญตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับปฏิบัติการ
ที่มา สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการ ก.พ. (สำนักงาน ก.พ.)

สำหรับการเลื่อนเงินเดือนตามผลการปฏิบัติราชการ โดยจะจ่ายค่าตอบแทนหรือการขึ้นเงินเดือนตามผลงาน เมื่อข้าราชการปฏิบัติงานจนถึงรอบการประเมิน รัฐจะจ่ายค่าตอบแทนเพิ่มขึ้นเพื่อเป็นการตอบแทนการทำงาน และสร้างแรงจูงใจให้กับข้าราชการ การเลื่อนเงินเดือนในแต่ละรอบการประเมินนั้น นอกจากจะพิจารณาถึงผลการประเมินการปฏิบัติราชการแล้ว ยังพิจารณาข้อมูลอื่น ๆ ประกอบด้วย ได้แก่ ข้อมูลการลา พฤติกรรมการมาทำงาน การรักษาวินัย การปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับการเป็นข้าราชการและข้อควรพิจารณาอื่น ๆ โดยในแต่ละรอบการประเมินนั้น ข้าราชการแต่ละคนจะสามารถได้รับการเลื่อนเงินเดือนได้อัตราไม่เกินร้อยละ 6 ของฐานในการคำนวณ

และรอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการในหนึ่งปีงบประมาณกำหนดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการปีละ 2 รอบ และกำหนดการเลื่อนเงินเดือนไว้เพียงปีละ 2 ครั้งเท่านั้น

2. ค่าตอบแทนลักษณะอื่น ๆ (Allowance) และเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษ คือ ค่าตอบแทนที่จ่ายให้กับข้าราชการตามลักษณะงาน ตำแหน่งงาน สภาพการทำงาน หรือลักษณะเฉพาะต่าง ๆ ค่าตอบแทนลักษณะนี้สามารถเป็นกลไกในการสร้างแรงจูงใจและปรับค่าตอบแทน ให้มีความเหมาะสมมากขึ้น ในปัจจุบันประกอบด้วย ค่าตอบแทนหลายลักษณะภายใต้กฎและระเบียบที่แตกต่างกันออกไป เช่น เงินประจำตำแหน่ง เงินค่าตอบแทน นอกเหนือจากเงินเดือน เงินเพิ่ม

ซึ่งในตำแหน่ง นักวิชาการยุติธรรม ระดับปฏิบัติการของกระทรวงยุติธรรม พบว่า มีส่วนราชการในสังกัดที่มีสายงานนักวิชาการยุติธรรม ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และสำนักงาน กิจการยุติธรรมและสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ พบว่า มีสายงานนักวิชาการยุติธรรม เช่นเดียวกัน ผู้เขียนจึงทำการศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ รวมถึงข้อมูลที่มีการเผยแพร่ตามแหล่งข้อมูลสื่อออนไลน์ อาทิ เว็บไซต์ของหน่วยงาน ประกาศรับสมัครงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแต่ละสังกัดมีความแตกต่างกันในการจ่ายค่าตอบแทนที่นอกเหนือจากค่าจ้าง เงินเดือน ตามตารางสรุปดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงเปรียบเทียบค่าตอบแทน และเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษที่จ่ายให้กับข้าราชการตามลักษณะงาน ตำแหน่งงาน สภาพการทำงาน หรือลักษณะเฉพาะต่าง ๆ

ลำดับ	ตำแหน่ง/ระดับ/สังกัด	ข้อมูลค่าตอบแทนลักษณะอื่น ๆ
1.	 นักวิชาการยุติธรรม ระดับปฏิบัติการ สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม	ปฏิบัติงานในพื้นที่ส่วนกลาง และภูมิภาค - ไม่มีค่าตอบแทน และเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษ ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ - ค่าเสี่ยงภัย (ค่าตอบแทนพิเศษรายเดือนให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้) จะได้รับค่าตอบแทนในอัตรา 2,500 บาทต่อเดือน
2.	 นักวิชาการยุติธรรม ระดับปฏิบัติการ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ	ปฏิบัติงานในพื้นที่ส่วนกลาง และภูมิภาค - เงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษของผู้ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองพยาน ซึ่งเรียกโดยย่อว่า “พ.ค.พ.” ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ จะได้รับค่าตอบแทนในอัตรา 4,000 บาทต่อเดือน ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ <u>กรณีบุคลากรที่ได้รับมอบหมาย</u> - ค่าเสี่ยงภัย (ค่าตอบแทนพิเศษสำหรับผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้) จะได้รับค่าตอบแทนในอัตรา 2,500 บาท
3.	 นักวิชาการยุติธรรมระดับปฏิบัติการ สำนักงานกิจการยุติธรรม	ปฏิบัติงานในพื้นที่ส่วนกลาง - ไม่มีค่าตอบแทน และเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษ ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ <u>กรณีบุคลากรที่ได้รับมอบหมาย</u> - ค่าเสี่ยงภัย (ค่าตอบแทนพิเศษสำหรับผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้) จะได้รับค่าตอบแทนในอัตรา 2,500 บาท

ลำดับ	ตำแหน่ง/ระดับ/สังกัด	ข้อมูลคำตอบแทนลักษณะอื่น ๆ
4.	 นักวิชาการยุติธรรม ระดับปฏิบัติการ สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ	ปฏิบัติงานในพื้นที่ส่วนกลาง และภูมิภาค - เงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งพนักงาน ป.ป.ท. และเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ตำแหน่งประเภทวิชาการ ➤ ระดับปฏิบัติการ เดือนละ 6,600 บาท (บรรจุโดยใช้คุณสมบัติปริญญาเอกผ่านการทดลองหน้าที่ราชการ หรือบรรจุโดยใช้คุณสมบัติปริญญาโท ซึ่งดำรงตำแหน่งครบ 2 ปี) หรือบรรจุโดยใช้วุฒิปริญญาตรีซึ่งดำรงตำแหน่งครบ 4 ปี) ➤ ระดับปฏิบัติการ เดือนละ 5,300 บาท (บรรจุโดยใช้คุณสมบัติปริญญาโทผ่านการทดลองหน้าที่ราชการ หรือบรรจุโดยใช้คุณสมบัติปริญญาตรี ซึ่งดำรงตำแหน่งครบ 2 ปี) ➤ ระดับปฏิบัติการ เดือนละ 4,000 บาท (บรรจุโดยใช้คุณสมบัติปริญญาตรีและผ่านการทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ) ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ - เงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งพนักงาน ป.ป.ท. และเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ตำแหน่งประเภทวิชาการ ➤ ระดับปฏิบัติการ เดือนละ 6,600 บาท (บรรจุโดยใช้คุณสมบัติปริญญาเอกผ่านการทดลองหน้าที่ราชการ หรือบรรจุโดยใช้คุณสมบัติปริญญาโท ซึ่งดำรงตำแหน่งครบ 2 ปี) หรือบรรจุโดยใช้วุฒิปริญญาตรีซึ่งดำรงตำแหน่งครบ 4 ปี) ➤ ระดับปฏิบัติการ เดือนละ 5,300 บาท (บรรจุโดยใช้คุณสมบัติปริญญาโทผ่านการทดลองหน้าที่ราชการ หรือบรรจุโดยใช้คุณสมบัติปริญญาตรี ซึ่งดำรงตำแหน่งครบ 2 ปี) ➤ ระดับปฏิบัติการ เดือนละ 4,000 บาท (บรรจุโดยใช้คุณสมบัติปริญญาตรีและผ่านการทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ) <u>กรณีบุคลากรที่ได้รับมอบหมาย</u> - ค่าเสี่ยงภัย (ค่าตอบแทนพิเศษผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้) จะได้รับค่าตอบแทนในอัตรา 2,500 บาท

บทสรุป

สรุปได้ว่า การที่ข้าราชการนั้น ๆ จะได้รับค่าตอบแทน เงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษ ผู้นั้นต้องได้รับมอบหมายและมีภารกิจหน้าที่ ลักษณะงาน ตำแหน่งงาน สภาพการทำงาน หรือลักษณะเฉพาะต่าง ๆ ตามระเบียบและกฎหมายกำหนดไว้ นอกเหนือจากตำแหน่งนักวิชาการยุติธรรม ในตำแหน่งอื่น ๆ ก็ได้รับค่าตอบแทน เงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ ส่วนราชการอื่น ๆ เช่น สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักงาน ป.ป.ช. สำนักงาน ป.ป.ง. กรมสอบสวนคดีพิเศษ องค์การศาล และองค์การอิสระของรัฐอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะการบริหารค่าตอบแทนขององค์การภาครัฐ

1. ควรมีการปรับค่าตอบแทนของข้าราชการทุกประเภททั้งระบบให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสภาพแวดล้อมให้เป็นปัจจุบัน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและเพิ่มขวัญกำลังใจของข้าราชการ
2. เสนอให้องค์การภาครัฐที่รับผิดชอบปรับอัตราค่าตอบแทน เช่น สำนักงาน ก.พ. สำนักงานงบประมาณ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ศึกษาค่าตอบแทนและเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษให้มีความเหมาะสม เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและปัญหาการเกิดภาวะสมองไหลขององค์การภาครัฐ
3. ให้ยึดหลักการสำคัญในการกำหนดค่าตอบแทน เช่น หลักความพอเพียง (Adequacy) หลักความเป็นธรรม (Equity) หลักความสมดุล (Balance) หลักความมั่นคง (Security) หลักการจูงใจ (Incentive) และหลักการควบคุม (Control) เป็นต้น
4. รัฐบาลควรออกนโยบายค่าตอบแทนของข้าราชการให้สอดคล้องกับสภาพการณ์เศรษฐกิจ สังคมปัจจุบัน เพื่อลดปัญหาภาวะสมองไหล โดยเฉพาะข้าราชการที่มีทักษะ สมรรถนะสูง

บรรณานุกรม

- กรณพร เชษฐพยัคฆ์. (2567). ทำไมคนถึงย้ายประเทศ ? สำนวณปรากฏการณ์สมองไหล และวิธีดึงดูดคนกลับบ้านเกิดของต่างประเทศ. <https://thematter.co/social/brain-drainandreverse/142260>
- ชูจิต ชายทวีป และคณะ. (2566). แนวทางการป้องกันการเกิดภาวะสมองไหลในการบริหารการจัดการทุนมนุษย์ตามยุทธศาสตร์ Thailand 4.0. วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 6(2), 928 - 929.
- บริษัท โกไฟว์ จำกัด. (2566). 5 สุดยอดเคล็ดลับ การทำ employee retention ในองค์กร. <https://www.empeo.com/blog/tips/5-tips-for-employee-retention/>
- บริษัท โปรซอฟท์ เอชซีเอ็ม จำกัด. (2565). จะเก็บรักษาคนเก่งไว้ในองค์กรได้อย่างไร. <https://www.prosofthcm.com/Article/Detail/16302>
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.(2565) ภาวะสมองไหล (BRAIN DRAIN). <https://futurist.nida.ac.th/ภาวะสมองไหล-brain-drain/>
- สมพร พวงเพชร. (2544). การบริหารทรัพยากรมนุษย์. ลพบุรี : สถาบันราชภัฏลพบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2555). คู่มือระบบค่าตอบแทน. <https://www.ocsc.go.th/compensation#gsc.tab=0>
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ. (2563). ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ว่าด้วยเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งพนักงาน ป.ป.ท. และเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2563 จาก https://www.pacc.go.th/pacc_2015/uploads/files /law65/prakadaddmoneych3.pdf

การสร้างตราสินค้าเครื่องแต่งกายบุรุษและสตรีสตรีแวร์สำหรับ กลุ่มสแวกเกอร์ โดยใช้แนวคิดดีไซน์พาราได้ออก

BRANDING OF MEN AND WOMEN STREET WEAR FOR SWAGGER FOLLOWING THE CONCEPT BY DESIGN PARADOX

ณภัทร หอมระเหย*

Naphat Homrahoei *

*คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

Faculty of Home Economics Technology, Rajamangala University of Technology Krungthep

E Mail : naphat.h@mail.rmutk.ac.th

Received : October 8, 2024

Revised : November 3, 2024

Accepted : November 3, 2024

บทคัดย่อ

ปัจจุบันสื่อโซเชียลมีเดียต่างๆมีผลต่อการใช้ชีวิตดำรงประจำวัน อิทธิพลกระแสแฟชั่น ศิลปิน ดาราเกาหลี และการแต่งกายส่งผลให้แฟชั่นในประเทศไทย ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลกลุ่มเป้าหมายในกรุงเทพฯ เพื่อศึกษาการสร้างตราสินค้าบุรุษและสตรีสตรีแวร์โดยใช้แนวคิดการออกแบบดีไซน์พาราได้ออกเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบสร้างสรรค์ตราสินค้าที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่ม สแวกเกอร์ ในปัจจุบัน งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1.) เพื่อหาแนวทางในการสร้างสรรค์ตราสินค้าบุรุษและสตรีสตรีแวร์สำหรับกลุ่มสแวกเกอร์ โดยใช้แนวคิดการออกแบบ ดีไซน์พาราได้ออก ให้กับผู้บริโภคในท้องตลาด (2.) เพื่อศึกษาแนวคิดการออกแบบดีไซน์พาราได้ออก รวมทั้งหาเอกลักษณ์ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบในการสร้างตราสินค้า เครื่องแต่งกายบุรุษและสตรีสตรีแวร์จากการค้นคว้าเก็บข้อมูล โดนการสัมภาษณ์ สอบถาม และ Paper doll dataset ผลวิจัย พบว่า (1.) มีกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายเป็นกลุ่มบุรุษและสตรีมีวิถีชีวิตในเมือง ช่วงอายุ 18 – 35 ปี รุ่นเจนเนอร์เรชั่นซี และเจนเนอร์เรชั่นเอ็ม (2.) สายอาชีพอิสระ นักออกแบบ สร้างสรรค์ในสายงานต่างๆ มีรายได้มั่นคงในระดับหนึ่ง (3.) มีทัศนคติในรูปแบบสแวกเกอร์ มีความเป็นตัวตนเองสูง รักอิสระ ชอบสไตล์การแต่งตัว บริโภคสินค้าตามกระแสแฟชั่นนิยม รสนิยมดี มีบุคลิกมั่นใจในตัวเอง ต้องการแสดงความเป็นตัวตน และโดดเด่น ผู้วิจัยทดลองแนวทางการออกแบบตราสินค้าเครื่องแต่งกายโดยใช้แนวคิดการออกแบบดีไซน์พาราได้ออก เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบสร้างสรรค์ตราสินค้าที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่ม สแวกเกอร์ กรุงเทพฯในประเทศไทย

คำสำคัญ: การสร้างตราสินค้าแฟชั่น , สตรีแวร์ , กลุ่มสแวกเกอร์ , ดีไซน์พาราได้ออก

ABSTRACT

Today's social media platforms have tremendous impact on daily life. Thai fashion has been affected by international styles, k-pop, Korean celebrities, and clothing. As a result, the researcher in Bangkok gathers data on the target group. employing the paradox design concept to apply in the design of brand development that satisfies the demands of the present swagger group, to research the branding of men's and women's streetwear. The objectives of this research are (1.) To devise strategies for developing streetwear businesses for both men and women for the swagger group. employing Paradox Design approaches to reach market customers (2.) to research the Paradox design concept A unique identity that can be incorporated into the brand's design is one of the things to do. Streetwear for men and women from research and data collection using questionnaires, interviews, and Paper doll dataset The study's findings showed that (1.) urban men and women between the ages of 18 and 35, also known as Generations Z and M, are the study's target audience and (2.) independent, creative designers in a variety of professions have a certain amount of solid income. (3.) They possess a swaggering demeanor. appreciate independence, have great self-esteem, and like fashion Consumers have good taste, keep up with fashion trends, and are confident in themselves. Want to be unique and shine. To create a brand that would serve the demands of the Bangkok Swagger Group in Thailand, the researcher experimented with clothes brand design utilizing the Paradox design concept.

Keywords: Fashion Branding, Street wear, Swagger, Design Paradox

บทนำ

ปัจจุบันสื่อโซเชียลมีเดียต่างๆมีผลต่อการใช้ชีวิตดำรงประจำวันในทุกวันนี้ อิทธิพลกระแสแฟชั่น ศิลปินเพลง ซีรี่ย์ดาราเกาหลี และการแต่งกายส่งผลให้แฟชั่นในไทยดัดแปลงหรือการแต่งตัวเข้ามามีบทบาทตั้งแต่เมื่ออดีตจนปัจจุบันก็จะมีกลุ่มคนต่างๆที่ยังคงยึดมั่นในการแต่งตัวรูปแบบสไตล์นั้นอยู่ แต่กระแสเกาหลีก็ยิ่งทวีคูณในวงกว้างขึ้นเป็นอย่างมากในไทย กระแสในวงการเกาหลีเริ่มเข้ามามีบทบาทและเป็นที่นิยมในไทยตั้งแต่ ปี พ.ศ 2549 (ค.ศ. 2009) จากนักร้อง Rain ซึ่งเป็นทั้งพระเอก และ ศิลปิน นักร้อง นักแสดง หลังจากนั้น กระแส เกาหลี พีเวอร์ ก็เริ่มมีเข้ามาอย่างต่อเนื่อง ทั้งการแสดงละครและผลงานเพลงจากศิลปิน เกาหลีกลุ่มต่างๆ เอกลักษณ์ของคนกลุ่มนักร้องก็มีความเป็นไอดอล การเลียนแบบการแต่งกายก็ส่งผลให้แฟชั่นในไทยมีความต้องการเพิ่มมากยิ่งขึ้นเรื่อยๆ กลายเป็นแฟชั่นที่ได้รับวัฒนธรรมมาจากทางโซนเอเชีย

Street fashion คือแฟชั่น ที่ได้รับวัฒนธรรมจากกลุ่มย่อย (Sub culture) ของคนในสังคมเมืองใหญ่ ก่อตัวเริ่มขึ้นทางฝั่ง อังกฤษ London ตั้งแต่สมัยอดีตเริ่มต้นช่วงยุค 60's ที่คนชนชั้นกลาง มีประชากรหนาแน่นในสมัยนั้น ที่หลีกเลี่ยงวัฒนธรรมแฟชั่นชั้นสูงอย่าง haute couture ที่โดดเด่นมากในประเทศฝรั่งเศส ที่มีแต่คนชนชั้นสูง ด้วยเหตุนี้คนชนชั้นกลาง ที่มีอายุวัยรุ่นในช่วงนั้น จึงเหมือนเป็นตัวแทน การแต่งตัว สไตล์ การแสดงออกทางแฟชั่น ของคนในประเทศ จนทำให้กระแสแฟชั่นเป็นที่น่าสนใจและคนพูดถึง รวมถึงแต่งตัวตาม ฝั่งอเมริกา ก็เริ่มได้รับความนิยมและมีวัฒนธรรมเหล่านี้เกิดขึ้นมากมาย แล้วเป็นกระแสจนถึงทุกวันนี้ อิทธิพลสตรีทแฟชั่นเกิดจากกระแสความนิยมของ ความเชื่อ ความคิด ศิลปะ ดนตรี ที่แสดงออกถึงความเป็นอัตลักษณ์หรือลักษณะของตัวเอง หรือไลฟ์สไตล์ ที่จะแสดงออกในกลุ่มนั้นๆ เช่น แนวการแต่งตัวสไตล์ ฟังก์ ร็อก ฮิพฮอป ฮิปปี กรันจ์ อินดี้ ฮิปสเตอร์ อัลเทอร์เนทิฟ ฯลฯ ซึ่งสไตล์เหล่านี้มีอิทธิพลทั้งทางฝั่งตะวันตกและตะวันออก แล้วในปัจจุบันกระแสความนิยมทางฝั่งตะวันออก หรือเอเชีย มีผลต่อธุรกิจโลกในปัจจุบัน

Swag (สแวก) คือ คำ หรือวลี ที่เกิดขึ้น จากคนกลุ่มพวกอเมริกันผิวดำ พวกแร็ปเปอร์ เป็นคำสแลงที่ใช้กัน อย่างแพร่หลาย ออกตามสื่อ โทรทัศน์ วิทยุ รวมถึงเนื้อร้องหรือเนื้อหาในเพลง แร็ป ฮิพฮอป อาร์แอนด์บี ก็ยังเอ่ยคำ ๆ นี้ ออกมา ตีความหมายเอาไว้ยกตนข่มคนอื่นให้ดูเหนือกว่า แบบเรารู้ดีกว่าพวกแก เจ๋งกว่านาย กลุ่มพวกเราอย่างเท่ มี สไตร์ ที่มาของการใช้คำนี้ในบริบทที่ อ้างถึง คือ มาจากคำว่า “Swagger” เป็นกริยาหมายความ ว่าทำอะไรที่ หยิ่งๆ มั่นๆ โอ้อวด กร่าง วางฟอร์ม เดินเชิดหน้า ต่อมาเริ่มนำมาใช้เป็นคำพูด ที่บ่งบอกลักษณะการแต่งตัว สไตร์ที่มี เอกลักษณ์เป็นของตนเอง บุคลิกลักษณะ เท่ เจ๋ง เร็ด คูล มั่นใจในตัวเอง อิทธิพลแฟชั่นเหล่านี้มาจากฝั่งตะวันตก การ แต่งกาย ก็จะมีการสอดแทรกอิทธิพล การแต่งตัวของสไตร์ ฮิพฮอป ผสมผสานกับ การแต่งตัวสไตร์ สปอร์ต ที่เป็น sub culture ของ กลุ่ม ปิบบอย ซึ่งรากฐานทั้งสองสไตร์นี้ ก็เริ่มมาจาก วัฒนธรรมแฟชั่นสตรีทแวร์ Asian-Swagger คือ กลุ่มคนเอเชียที่มีอิทธิพลทางแฟชั่นที่ได้รับอิทธิพลแฟชั่นสไตร์จากฝั่งอเมริกา ซึ่งรากฐานแนวคิดก็จะมีลักษณะ คล้ายๆทางฝั่งตะวันตก ที่มีลักษณะกลุ่มที่มีสไตร์การแต่งตัวที่เป็นของตนเอง มีลักษณะมั่นใจในตนเอง เท่ วางมาด แต่ยังมีลักษณะ กวนๆ ขนๆ และสนุกสนาน ตามสไตร์ของกลุ่มคนเอเชีย จากสื่อและเทคโนโลยี ในปัจจุบันที่มีอิทธิพล ต่อการเข้าถึงแฟชั่นในรูปแบบใหม่ๆ ช่องทางการเสิร์ฟสื่อของวัยรุ่นยุคนี้ที่มีความทันสมัยตลอดเวลา หรือติดตามช่องทาง สื่อเทคโนโลยีต่างๆ เช่น เฟสบุ๊ค แอปพลิเคชั่น Instagram YouTube Tiktok หรือ ศิลปินที่เห็นได้ชัดและมีอิทธิพล ในฝั่งเอเชียของเราคือ กลุ่มศิลปิน วัยรุ่น ญี่ปุ่น เกาหลี เช่น got7, 2ne1, G-dragon หรือแม้กระทั่ง ศิลปินไทย เช่น โทนี่ รากแก่น, นท เดอะสตาร์ ส่วนสไตร์การแต่งกาย ก็ได้รับอิทธิพลจาก ศิลปิน หรือแนวทางการแต่งตัวแบบ Swagger ทางฝั่งตะวันตก

แนวคิด Paradox หรือ ปฏิทรรศน์ หรือ ความย้อนแย้ง คือเหตุการณ์ ประโยคที่เป็นจริงชัดเจน แต่สุดท้าย นำไปสู่ความขัดแย้งในตัวเองหรือสถานการณ์ที่อยู่นอกเหนือความคิดทั่วไป โดยทั่วไปแล้วอาจเป็นไปได้ว่าประโยค ดังกล่าวนั้นแท้จริงแล้วอาจไม่ได้นำไปสู่สภาวะขัดแย้ง ผลลัพธ์ที่ได้อาจไม่ใช่ข้อขัดแย้งจริงๆ หรือข้อกำหนดในตอนต้น อาจไม่จริงหรือไม่สามารถเป็นจริงพร้อมๆ กันได้ คำว่าปฏิทรรศน์ หรือพาราด็อกซ์มักถูกใช้แทนที่ไปมากับคำว่าข้อ ขัดแย้ง อย่างไรก็ตามแนวคิดทั้งสองนั้นไม่เหมือนกันเลยทีเดียว การออกแบบที่มีย้อนแย้งนั้นตัวอย่างที่เห็นได้ชัดก็มา จากภาพยนตร์เรื่อง INCEPTION ที่มีการนำเสนอการออกแบบโครงสร้างสถาปนิก ที่มีความแปลกใหม่ซับซ้อน ขัดแย้ง กัน จนยากที่จะจับจุดสังเกต ว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร อย่างตอนที่ตัวละครหนึ่งพูดถึงเรื่อง ความParadox ของชั้นบันได เหมือนกับ การออกแบบ ผลงาน Penrose Stairs ของ Lionel Sharpless Penrose ชาวประเทศอังกฤษ หรือถ้าจะ พูดถึงงานทัศนศิลป์สมัยใหม่ก็อาจจะนึกถึงได้ของ Miguel Angel Belinchn ศิลปิน ในสไตร์ Post Neo Cubism ที่เกิดขึ้นในยุคสองพันสมัยปัจจุบันนี้ คือการนำผสมผสานระหว่างรูปร่าง รูปทรง แนว Cubism กับ Realism เข้าด้วยกัน แต่ถ้านำแนวคิดความขัดแย้ง มาออกแบบ เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย หลักการก็จะมีคล้ายๆ สไตร์ของ กลุ่ม Anti – Fashion ขบถทางแฟชั่น ที่เริ่มกลับมาเป็นกระแสอีกครั้ง แรกเริ่มต้นจากแนวคิด Anti – Fashion ที่เคยเป็นกระแส ในช่วงยุค 70 ของเสื้อผ้า Vivienne Westwood จนมาถึงในยุคของ Demna Gavasalia ดีไซน์เนอร์ Balenciaga และ Vetement ก็ใช้หลักการความขัดแย้งของเสื้อผ้าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แนวทางการออกแบบนี้ ยังเป็นช่องว่างทาง การตลาดอยู่มากในแต่ละสไตร์ บางสไตร์อาจไม่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย แต่ด้วยความเป็นปัจเจกบุคคล การแสดง ตัวตน การเป็นตัวของตัวเองโดยการแสดงออกทางารแต่งกายแฟชั่น หรือเครื่องประดับ ก็พร้อมที่รองรับความต้องการของ คนกลุ่มเหล่านี้อยู่ ถ้าพูดถึงแฟชั่นตะวันตกตะวันตกออกถ้ามองเผินๆ ก็อาจจะดูไม่แตกต่างกันมากแต่ถ้าลงรายละเอียด หรือแนวความคิดก็มีลักษณะที่แตกต่างกันไป มีความเป็นหยินหยาง บนโลกนี้ แต่ก็ผสมผสานวัฒนธรรมและความคิดที่ มีความขัดแย้งกันแต่ก็ดูกลมกลืนออกมาในรูปแบบเสื้อผ้า ให้เกิดความแปลกใหม่ตามยุคสมัย

ดังนั้นจากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ ในการศึกษาการสร้างตราลินคำบุรุษและ สตรี สตรีแวร์ โดยใช้แนวคิดการออกแบบดีไซน์พาราด็อกซ์ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบสร้างสรรค์ตราสินค้าที่ ตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย สแวกเกอร์ในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อหาแนวทางในการสร้างสรรค์ตราสินค้าบุรุษและสตรีสตรีทแวร์สำหรับกลุ่มสแวกเกอร์ โดยใช้แนวคิดการออกแบบ Design Paradox ให้กับผู้บริโภคในท้องตลาด
2. เพื่อศึกษาแนวคิดการออกแบบ Design Paradox รวมทั้งหาเอกลักษณ์ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบในการสร้างตราสินค้า เครื่องแต่งกายบุรุษและสตรีสตรีทแวร์

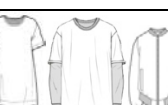
วิธีการดำเนินการ/สร้างสรรค์ตราสินค้า

(1.) ศึกษาข้อมูลของกลุ่มเป้าหมาย สแวกเกอร์ (Swagger) ความต้องการกลุ่มในตลาดที่เหมาะสม เพื่อกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน และหาช่องว่างทางการตลาด โดยทำแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย และ paper doll dataset (2.) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิด Paradox และวิเคราะห์การออกแบบที่เกี่ยวข้องตามหลักแนวคิดดีไซน์พาราด็อก (3.) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลแนวโน้มแฟชั่น เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบเครื่องแต่งกาย ให้เหมาะสมกับเทรนด์แฟชั่นของโลก (4.) นำข้อมูลที่ได้รับมาทั้งหมดมาวิเคราะห์ แล้วใช้เป็นแนวทางในการออกแบบ collection (5.) ออกแบบผลงาน collection และสร้างผลงานออกแบบ Collection ทั้งหมด 7 look

การวิเคราะห์ผล

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์องค์ประกอบการออกแบบที่ได้จากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 1 : ตารางสรุปองค์ประกอบการออกแบบที่ได้จากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง style street fashion / style swagger / element design paradox from visual art

	เนื้อหา Key Concept A Must Item	โครงร่างเงา Silhouette	สี color	รายละเอียด Detail Technique	วัสดุ Material
Street Fashion	 T-shirt Oversize Sweatpants Sweater & Skinny	 Loose , oversize ,skinny	Vivid , earth tone , black , white	 LoGo Camouflage Wear Oversize	Cotton , spandex , Polyester , Jeans
Style Swagger	 hoodie	 	Vivid , earth tone , black , white	 Layer clothes	Cotton , Jeans , Polyester , Flannel ,

	เนื้อหา Key Concept A Must Item	โครงร่างเงา Silhouette	สี color	รายละเอียด Detail Technique	วัสดุ Material
	 T-shirt Oversize Outerwear Oversize			 Ripped detail Mask	velvet , Leather
Penrose Stairs		Geometric Sculpture	คุมโทน ขาว เทา ดำ	Illustration Drawing	
Miquel Angel Belinchn		Surreal Geometric Cubism	สีสดใส สี ตรงข้าม	Illustration Painting	

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์พฤติกรรมในการซื้อสินค้าของกลุ่มผู้บริโภคสแวกเกอร์และสตรีทแวร์จาก แบบสอบถาม

พฤติกรรมของผู้บริโภค สแวกเกอร์

“สแวกเกอร์” Swagger Attitude คือเรื่องราวของนักคิดผู้เป็นอิสระ ผู้ไม่ตั้งคำถามกับเรื่องของอายุ ชนชั้น หรือความแตกต่างทางวัฒนธรรม แต่ให้ความสำคัญกับเรื่องของระดับจิตใจ พร้อมกับการเปิดกว้างเพื่อเรียนรู้ถึง บุคลิกลักษณะเฉพาะที่ชัดเจน ของแต่ละบุคคล และความมั่นใจในตัวเองที่แต่ละคนแสดงออกมา มีวิสัยทัศน์ มีชีวิตอยู่บนไลฟ์สไตล์ที่ใช้ชีวิตอย่างเต็มที่ ทั้งในเรื่องความสนุกสนานสุดเหวี่ยงและความเป็นตัวของตัวเอง

พฤติกรรมของผู้บริโภค สตรีทแวร์

จากการตอบแบบสอบถามให้กลุ่มที่คาดว่าจะจะเป็นกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ที่มีแนวโน้มว่าจะบริโภคสินค้าเสื้อผ้า Street Wear พบว่า กลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่ที่มีความสนใจในสินค้าเสื้อผ้า Street Wear นั้นเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ซึ่งมีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 18 – 28 ปี ซึ่งอยู่ในกลุ่มนักศึกษา ระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ โดยมีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ต่ำกว่า 5,000 ไปจนถึง 10,000 บาท ในส่วนของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด กลุ่มลูกค้าเป้าหมายมีความเห็นว่าการออกแบบดีไซน์มีผลต่อการ เลือกซื้อเสื้อผ้า

สรุปพฤติกรรมผู้บริโภคสแวกเกอร์และสตรีทแวร์ จากวิเคราะห์พฤติกรรมในการซื้อสินค้าของกลุ่มผู้บริโภค สแวกเกอร์และสตรีทแวร์ มีลักษณะดังต่อไปนี้ (1.) เป็นคนทันสมัย (2.) อยู่ในกลุ่มเจนเนอร์เรชั่นวายและคาบเกี่ยวเจน เนอร์เรชั่นเอ็ม18-35 ปี (3.) มีลักษณะนิสัยที่อยู่ในกลุ่มเทห์ แลวก์เปรี๊ยะ มีความผสมกันในบุคลิกนิสัย (4.) ชอบความ อิสระ เป็นตัวของตัวเอง (5.) มีรสนิยมที่ดี (6.) ชอบสินค้าที่มีความแปลกใหม่ น่าสนใจ ดึงดูด ต่อการเลือกซื้อ แล้วใช้สอย

ส่วนที่ 3 วิเคราะห์พฤติกรรมกลุ่มเป้าหมายจากการสัมภาษณ์

(1.) สายงานอาชีพอิสระ นักออกแบบ สร้างสรรค์ในสายงานต่างๆ มีรายได้มั่นคงในระดับหนึ่ง (2.) มีทัศนคติในรูปแบบสแวกเกอร์ มีความเป็นตัวตนเองสูง รักอิสระ ชอบสไตล์การแต่งตัว บริโภคสินค้าตามกระแสแฟชั่นนิยม รสนิยมดี มีบุคลิกมั่นใจในตัวเอง ต้องการแสดงความเป็นตัวตน และโดดเด่น (3.) ชอบสวมเสื้อผ้าประเภทสตรีทแวร์

ส่วนที่ 4 วิเคราะห์รูปแบบการแต่งกายกลุ่มเป้าหมายจากการ ทำ Paper Doll Data Set จากภาพถ่ายอย่างกลุ่มเป้าหมายผู้ชาย 100 คน และผู้หญิง 100 คน

ภาพที่1 : รูปแบบการแต่งกายกลุ่มเป้าหมายผู้ชาย 100 คน จากการ ทำ Paper Doll Data Set

ภาพที่ 2 : รูปแบบการแต่งกายกลุ่มเป้าหมายผู้หญิง 100 คน จากการ ทำ Paper Doll Data Set

ตารางที่ 2 : ตารางสรุปวิเคราะห์องค์ประกอบทางการออกแบบที่ได้จากแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์การแต่งกายโดย Paper doll dataset ทั้งผู้ชายและผู้หญิง

Category	Occasion	Silhouette	Items	Color	Detail	Material
Questionnaire	Casual Business – Casual Party	Loose Oversize Fit 	T-Shirt Shirt Pant Skirt Jacket	Dark Tone Earth Tone Vivid Tone	Print Screen Layer Embroidery Mix & Match	Cotton Polyester Jeans
Interview	Casual Business – Casual Party	Loose Oversize 	T-Shirt Shirt Pant Skirt Jacket	Dark Tone Earth Tone Vivid Tone	Print Layer Embroidery Mix & Match Loose	Cotton Polyester Leather Jeans
Paper doll - dataset	Casual Business – Casual Party	Loose Oversize Slim Fit & Flare Straight 	T-Shirt Shirt Pant Skirt Jacket Jeans Overalls	Dark Tone Earth Tone Vivid Tone Pastel	Print Screen Layer Embroidery Mix & Match Loose Geometric Patchwork	Cotton Polyester Leather Wool Jeans

สรุปผล

จากวัตถุประสงค์ของงานวิจัยเพื่อหาแนวทางในการสร้างสรรค์ตราสินค้าบุรุษและสตรีสตรีทแวร์สำหรับกลุ่มสแวกเกอร์ โดยใช้แนวคิดการออกแบบ Design Paradox สามารถแบ่งสัดส่วนของเนื้อหา และข้อมูลออกได้ดังนี้

สรุปการวิเคราะห์กลุ่มผู้บริโภคสแวกเกอร์ (SWAGGER)

ภาพที่ 3 : ภาพสรุปการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย คือกลุ่มคนเมืองสแวกเกอร์ กลุ่มเจนเอเรชั่นซี และ เอ็ม คือมีช่วงอายุระหว่าง 18 – 35 ปี คนกลุ่มนี้ส่วนมากเป็นช่วงชีวิตระหว่างคาบเกี่ยวช่วงวัยหายของการศึกษาในระดับปริญญาตรี และวัยทำงาน มีฐานะที่สามารถสร้างเนื้อสร้างตัว เป็นกลุ่มที่ให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์ การแต่งกาย เครื่องแต่งกายส่วนใหญ่เป็นลักษณะแบบสวมใส่สตรีทชูล่าลอง หรือสังสรรค์ รวมถึงรูปแบบกึ่งทำงาน เครื่องแต่งกายที่เรียบง่ายแต่โดดเด่น มีการตกแต่งที่ทันสมัยและเป็นสินค้าที่มีคุณค่าเหมาะแก่การสะสม

ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบสร้างคอลเลกชัน แรงบันดาลใจในการออกแบบผลงานสร้างสรรค์

ในการสร้างสรรค์ตราสินค้าเครื่องแต่งกายแฟชั่นจะต้องใช้องค์ประกอบหลายๆองค์ประกอบในการออกแบบ รวมถึง การคาดคะเนแนวโน้มทางแฟชั่นในการออกแบบเพื่อให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและไอเดนทิตีของแบรนด์ สินค้าที่ตอบโจทย์กับกลุ่มเป้าหมายหรือลูกค้า โดยการวิเคราะห์แนวโน้มแฟชั่นแฟชั่นปี สปริงซัมเมอร์ 2024 จากองค์กรที่นำเสนอแนวโน้มแฟชั่นดับบิวจีเอสเอ็น (WGSN) ที่เป็นองค์กรระดับสากล

ตารางที่ 3 : สรุปแนวโน้มแฟชั่นใหม่ (New Trend) SS 2024

แนวคิด (Concept)	
---------------------	--

	วัยรุ่นในเมืองในยุค 90's ในญี่ปุ่น กับ อิสรระในความคิดและการใช้ชีวิตในสังคมที่แสดงถึงความเป็นตัวตนเองอย่างอิสระ
โครงร่างเงา (Silhouette)	Simpler / Oversize / 90's / Surreal / Exotic
สี (Color)	 vivid / sliver / grey
รูปแบบที่โดดเด่น (A-Must-Item)	 Bomber jacket/ Baggy Trouser / Cropped Checked Trouser /Voyager Blouse / Puff-Sleeve /Photo placement Tee/ Summer Parka/ Oversize lounge set
การตกแต่ง (Details)	Padding / Prints / Embroderios Dimension Voloume / Striped Contrasts
ลวดลาย (Pattern)	Digital Render / Dynamic Splicing / Geometric / Glowing Translucence / shadowed Checks / Dynamic Blocking
วัสดุ (Material)	Mix Material Glowing Translucence Metallic / Polyesters

ภาพที่ 4 : ภาพร่างต้นแบบ collection Spring Summer 2024

ภาพที่ 5 : ผลงาน collection ต้นแบบ Lookbook ในการสร้างตราสินค้าแฟชั่น

อภิปรายผล

จากวัตถุประสงค์การวิจัยในการสร้างสรรค์ตราสินค้าเพื่อหาแนวทางในการสร้างสรรค์ตราสินค้าบุรุษและสตรีสตรีทแวร์สำหรับกลุ่มสแวกเกอร์ โดยใช้แนวคิดการออกแบบดีไซน์พาราด็อก

ด้านกลุ่มเป้าหมายสแวกเกอร์

(1.) มีกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายเป็นกลุ่มบุรุษและสตรีที่มีวิถีชีวิตในเมือง ช่วงอายุ 18 – 35 ปี รุ่นเจนเนอร์เรชั่นซี และเจนเนอร์เรชั่นเอ็ม (2.) สายอาชีพอิสระ นักออกแบบ สร้างสรรค์ในสายงานต่างๆ มีรายได้มั่นคงในระดับหนึ่ง (3.) มีทัศนคติในรูปแบบสแวกเกอร์ มีความเป็นตัวตนเองสูง รักอิสระ ชอบสไตล์การแต่งตัว บริโภคสินค้าตามกระแสแฟชั่นนิยม รสนิยมดี มีบุคลิกมั่นใจในตัวเอง ต้องการแสดงความเป็นตัวตน และโดดเด่น

ด้านการออกแบบ

ผู้วิจัยออกแบบจากข้อสรุปแนวทางการออกแบบจากกลุ่มเป้าหมายจากโครงร่างเงา สี รายละเอียด วัสดุ รวมถึงข้อสรุปวิเคราะห์งานศิลปะแนวดีไซน์พาราด็อก Penrose stairs และผลงานของ Miquel Angel Belinch ร่วมกับเทรนด์และแรงบันดาลใจในการออกแบบคอลเลกชันต่อการสร้างตราสินค้าเพื่อตอบสนองกับกลุ่มเป้าหมายในประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

ด้านแนวทางการออกแบบ การออกแบบเครื่องแต่งกายในคอลเลกชันถัดไปกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นสตรีทแวร์ และกลุ่มสแวกเกอร์ ผู้สนใจสามารถเลือกใช้ผลงานชิ้นอื่นของศิลปินภายใต้แนวคิดศิลปะดีไซน์พาราไดก ที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาไว้ และประยุกต์ใช้กับแนวโน้มแฟชั่นจากองค์กรที่นำเสนอแนวโน้มแฟชั่นระดับสากลได้ เช่น ดับเบิลยูจีเอสเอ็น (WGSN) เป็นต้น

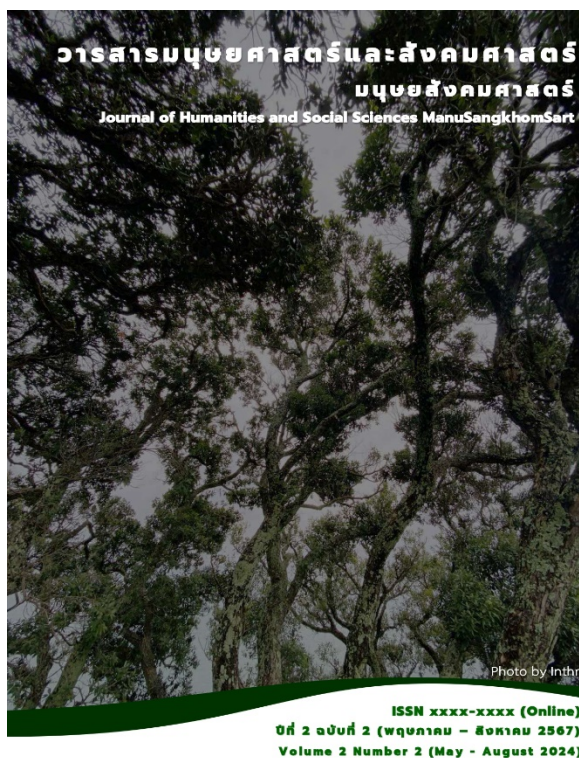
บรรณานุกรม

- พัชชา อุทิสวรรณกุล. (2562). *การจัดการบริหารสินค้าแฟชั่น (Fashion and merchandise)*. วิสคอม.
- Douglas R. Hofstadter, Ph.D. (2007). *MASTER OF DECEPTION*. New York. Sterling Publishing Co., Inc.
- Greg Foley/Andrew Luecke. (2017). *Cool style, Sound, and Subversion*. New York.
- Jill Hudson. *Swag / Swagger*. Retrieved May 1, 2020 from <https://andscape.com/tag/the-style-of-swagger/>
- KMLITE. *Paradox*. Retrieved April 18, 2017 <https://kmlite.wordpress.com/2011/04/08/v4i2-11>
- Mr Adam Welch. *The Keys to Streetwear*. Retrieved January 31, 2017. <https://www.mrporter.com/journal/a-gentlemans-guide/the-keys-to-streetwear/415>
- My refers. *Unlock Your Swagger: The Best T-Shirt Styles for Men in 2023*. Retrieved January 18, 2023 <https://medium.com/@myrefersonline/unlock-your-swagger-the-best-t-shirt-styles-for-men-in-2023-6ea44f47b0d2>
- Nicolas Couturieux. *Spanish Artist Creates Picasso-Inspired Murals Combining Cubism With Realism*. Retrieved October 30, 2017. <https://www.boredpanda.com/belin-post-neo-cubism-nomad609/>
- nomad609. “Hipster หลบไป สมัยนี้ต้องหล่อแบบดๆแบบ Swag”. สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2560 <http://www.favforward.com/15430/trend/swag>
- Wikipedia. *Street Style*. Retrieved April 20, 2017 from https://en.wikipedia.org/wiki/Street_fashion.
- TCDC. *เจาะเทรนด์โลก 2015 โดย TCDC: แฟชั่น วัสดุ เทคโนโลยี สี พื้นที่ไลฟ์สไตล์*. สืบค้นเมื่อ 14 มีนาคม 2560 https://article.tcdc.or.th/uploads/file/ebook/2564/06/desktop_th/EbookFile_20547_1624001992.pdf
- TCDC. *Trend 2022 เจาะเทรนด์โลก: READY SET GO*. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2565 https://article.tcdc.or.th/uploads/file/ebook/2564/10/desktop_th/EbookFile_33202_1634128759.pdf
- WLS limited edition. *Street Fashion*. สืบค้นเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2560 <http://www.welovestreetfashion.com/content-StreetFashionคำนี้มาจากไหนสตรีทแฟชั่นคืออะไร-4-1589-25690-1.html>

วารสารมนุษยสังคมศาสตร์

ManuSangkhomSart: Journal of Humanities and Social Sciences

วัตถุประสงค์และขอบเขตของวารสาร

วารสารมนุษยสังคมศาสตร์มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ที่นำเสนอองค์ความรู้ ข้อค้นพบ ข้อเสนอแนะที่เป็นความคิดริเริ่มและนวัตกรรม นอกจากนี้ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การศึกษา การบริหารธุรกิจ ภาษา ศิลปะ ดนตรี การแสดง วัฒนธรรม และสหวิทยาการอื่น ๆ เป็นต้น

กำหนดการเผยแพร่

วารสารมนุษยสังคมศาสตร์เริ่มจัดทำและตีพิมพ์วารสารในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2566 โดยกำหนดการเผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ ประกอบด้วย

ฉบับที่ 1	มกราคม – เมษายน
ฉบับที่ 2	พฤษภาคม – สิงหาคม
ฉบับที่ 3	กันยายน – ธันวาคม

การพิจารณาและการคัดเลือกบทความ

วารสารมนุษยสังคมศาสตร์กำหนดเงื่อนไขการพิจารณาและการคัดเลือกบทความ ดังนี้

1. กองบรรณาธิการพิจารณาบทความและแสดงความเห็น “เห็นชอบ” ในเบื้องต้นเกี่ยวกับขอบเขตเนื้อหา รูปแบบการเขียนบทความ และการลอกเลียนวรรณกรรมทางวิชาการไม่เกินกว่า 20 เปอร์เซ็นต์ ก่อนส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ (Reviewer) พิจารณาบทความ กรณีที่ผลการพิจารณาไม่ผ่าน กองบรรณาธิการของสงวนสิทธิ์ในการปฏิเสธการเผยแพร่บทความนั้น ๆ

2. การพิจารณาบทความเป็นรูปแบบ Double blind peer review โดยผู้ทรงคุณวุฒิไม่ทราบชื่อหรือ ข้อมูลของผู้นิพนธ์ และผู้นิพนธ์ไม่ทราบชื่อของผู้พิจารณาบทความจำนวน 3 ท่าน
3. บทความจะต้องไม่เคยถูกเผยแพร่ในวารสารใดมาก่อน และต้องไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาเพื่อลงวารสารอื่น
4. กรณีที่ผลการพิจารณาให้มีการแก้ไข/ปรับปรุงบทความ ผู้นิพนธ์ต้องทำการแก้ไขจนกระทั่งถูกต้องครบถ้วนภายในกำหนดเวลา หากไม่สามารถแก้ไข/ปรับปรุงได้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ กองบรรณาธิการของสงวนสิทธิ์ในการปฏิเสธการรับเผยแพร่บทความนั้น ๆ
5. กรณีที่บทความไม่ได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์ ผู้เขียนสามารถนำข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิไปพัฒนาบทความเพื่อเสนอต่อวารสารอื่น ๆ ได้
6. กรณีที่ผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นขัดแย้งกัน กองบรรณาธิการของสงวนสิทธิ์ในการปฏิเสธการเผยแพร่บทความนั้น ๆ
7. กรณีที่บทความมีความโดดเด่น สอดคล้องกับประเด็นทางวิชาการหรือสถานการณ์ปัจจุบัน กองบรรณาธิการของสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาเพื่อเผยแพร่เป็นกรณีพิเศษ
8. ผู้นิพนธ์เป็นผู้รับผิดชอบทางกฎหมายโดยตรงต่อข้อมูล เนื้อหา ภาพประกอบ และการอ้างอิง เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ โดยกองบรรณาธิการวารสารมนุษยสังคมศาสตร์ไม่ร่วมรับผิดชอบใด ๆ ทั้งสิ้น และดำเนินการถอนบทความออกจากการเผยแพร่ของวารสารทันที หากบทความถูกเผยแพร่ทางออนไลน์แล้วพบข้อผิดพลาด ให้ดำเนินการทักท้วงมายังวารสารเพื่อดำเนินการปรับปรุง/แก้ไขให้ถูกต้องและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
9. การเผยแพร่ในวารสารมนุษยสังคมศาสตร์ ถือเป็นลิขสิทธิ์ของวารสารมนุษยสังคมศาสตร์ หากบุคคลหรือหน่วยงานใดต้องการนำข้อมูลบางส่วนไปเผยแพร่ต่อหรือกระทำการใด ๆ จะต้องทำการอ้างอิงตามหลักสากล หรือในกรณีใช้ข้อมูลทั้งหมด จะต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากวารสารมนุษยสังคมศาสตร์
10. หากบทความได้รับการเผยแพร่ ผู้นิพนธ์จะได้รับค่าตอบแทนจำนวน 1,000 บาทต่อ 1 บทความ

การเตรียมต้นฉบับบทความ

ต้นฉบับบทความต้องจัดพิมพ์ตามรูปแบบที่กำหนด ดังนี้

1. ส่วนประกอบของบทความ

1.1 บทความวิจัย ประกอบด้วย

- ชื่อบทความ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ภาษาไทย ขนาด 18 หน้า / ภาษาอังกฤษ ขนาด 16 หน้า)
- ชื่อ-นามสกุลของผู้นิพนธ์ และผู้ร่วมนิพนธ์
- หน่วยงาน/สังกัด ของผู้นิพนธ์และผู้ร่วมนิพนธ์
- บทคัดย่อ มีความยาว 250 – 300 คำ ต้องมีทั้งบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ผ่านการ proofreading จากผู้เชี่ยวชาญ) บทคัดย่อประกอบด้วย ชื่อเรื่องและที่มาของเนื้อหาในบทความ วัตถุประสงค์ของงานวิจัย วิธีการวิจัย ผลวิจัย การอภิปรายผล ข้อเสนอแนะ และคำสำคัญไม่เกิน 5 คำ จัดเรียงตามตัวอักษรทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และคั่นด้วยเครื่องหมาย (.)
- บทนำ ประกอบด้วย ที่มาและความสำคัญ โจทย์/ปัญหาวิจัย (ถ้ามี) การทบทวนวรรณกรรม (แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยที่ผ่านมา)
- วัตถุประสงค์การวิจัย ที่มีความสัมพันธ์กับเนื้อหาในบทความ
- วิธีการวิจัย ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือวิจัย การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์/สังเคราะห์ข้อมูล และการตรวจสอบข้อมูล
- ผลการวิจัย นำเสนอข้อมูลสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ โดยการเขียนบรรยายประกอบรูปภาพ แผนผัง ตาราง ตามความเหมาะสมพร้อมคำอธิบายโดยสังเขป

- การอภิปรายผล สรุปผลวิจัยสำคัญที่ค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ อธิบายหรือตีความผลวิจัยให้เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น โดยให้เหตุผลแก่ผลการทดลอง นำแนวคิด ทฤษฎี และผลวิจัยมาสนับสนุน วิเคราะห์หรือสังเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อนำเสนอความสอดคล้องหรือขัดแย้งกับทฤษฎีและผลวิจัยของผู้อื่น เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจหรือองค์ความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับบทความ หรือนำเสนอแนวทางการสร้างสรรค์ ความคิดริเริ่ม หรือแนวคิดทางนวัตกรรม ที่นำไปสู่งานวิจัยในอนาคตหรือการประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

- ข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประโยชน์ในการประยุกต์ผลวิจัยเสนอแนะแนวทางการวิจัยที่ควรทำต่อไป

- การอ้างอิง ประกอบด้วย การอ้างอิงในเนื้อหา (In-text citation) และบรรณานุกรม (References) ในรูปแบบ APA (American Psychological Association) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 7 ผู้นิพนธ์ต้องตรวจสอบและรับผิดชอบต่อการอ้างอิงทั้งหมด บรรณานุกรมแบ่งเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยจัดเรียงตามตัวอักษร

1.2 บทความวิชาการ ประกอบด้วย

- ชื่อบทความ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ภาษาไทย ขนาด 18 หน้า / ภาษาอังกฤษ ขนาด 16 หน้า)

- ชื่อ-นามสกุลของผู้นิพนธ์ และผู้ร่วมนิพนธ์

- Email ของผู้นิพนธ์และผู้ร่วมนิพนธ์

- หน่วยงาน/สังกัด ของผู้นิพนธ์และผู้ร่วมนิพนธ์

- บทคัดย่อ มีความยาว 250 – 300 คำ ต้องมีทั้งบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ผ่านการ proofreading จากผู้เชี่ยวชาญ) บทคัดย่อประกอบด้วย ความเป็นมาของบทความ ผลการศึกษา และสรุปความของผู้เขียนในเชิงวิชาการ และคำสำคัญไม่เกิน 5 คำ จัดเรียงตามตัวอักษรทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และคั่นด้วยเครื่องหมาย (,)

- บทนำ ประกอบด้วย ที่มาและความสำคัญ จุดมุ่งหมายของการเขียนบทความ การศึกษาหรืองานวิจัยที่ผ่านมา และความน่าสนใจของบทความวิชาการ

- เนื้อหา นำไปสู่การก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ โดยผู้นิพนธ์ต้องดำเนินงานเขียนให้ครอบคลุมถึงจุดมุ่งหมายของเรื่องที่ศึกษา โดยการเขียนบรรยายประกอบรูปภาพ แผนผัง ตาราง ตามความเหมาะสม พร้อมคำอธิบายโดยสังเขป

- สรุป สรุปผลการศึกษาค้นคว้าที่สำคัญที่ค้นพบจากการเขียนบทความครั้งนี้ อธิบายหรือตีความผลการศึกษานำเสนอผลการศึกษาให้เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น โดยให้เหตุผลแก่ผลการทดลอง นำแนวคิด ทฤษฎี และผลวิจัยของผู้อื่นมาสนับสนุน วิเคราะห์หรือสังเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อนำเสนอความสอดคล้องหรือขัดแย้งกับทฤษฎีและผลวิจัยของผู้อื่น เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจหรือองค์ความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับบทความ หรือนำเสนอแนวทางการสร้างสรรค์ ความคิดริเริ่ม หรือแนวคิดทางนวัตกรรม ที่นำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

- การอ้างอิง ประกอบด้วย การอ้างอิงในเนื้อหา (In-text citation) และบรรณานุกรม (References) ในรูปแบบ APA (American Psychological Association) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 7 ผู้นิพนธ์ต้องตรวจสอบและรับผิดชอบต่อการอ้างอิงทั้งหมด บรรณานุกรมแบ่งเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยจัดเรียงตามตัวอักษร

2. รูปแบบการพิมพ์

- ในกรณีบทความภาษาไทยใช้ชุดแบบอักษรชนิดไทยสารบรรณ (TH Sarabun PSK) ขนาด 14 ปกติ (หัวข้อขนาด 16 หน้า)

- ในกรณีบทความภาษาอังกฤษใช้ชุดแบบอักษรชนิด Times New Roman ขนาด 10 ปกติ (หัวข้อขนาด 12 หน้า)

- กระดาษขนาด A4 และกำหนดการตั้งหน้า บน 3.25 ซม. ล่าง 2.75 ซม. ซ้าย 3 ซม. และขวา 3.25 ซม.

- ระยะห่างระหว่างบรรทัด ภาษาไทยกำหนด Single line ภาษาอังกฤษกำหนด 1.5 lines

- ความยาวของบทความไม่เกิน 10 หน้า รวมรูปภาพ แพนผัง ตาราง และบรรณานุกรม
- ถ้ามีรูปภาพประกอบ ใช้ภาพที่มีความละเอียด 300 dpi ระบุคำว่า “ภาพที่.....” จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ภาพ พร้อมระบุลำดับภาพและคำอธิบายภาพโดยสังเขป บรรทัดถัดมาระบุ “ที่มา.....” (ในกรณีรูปภาพเป็นของผู้นิพนธ์ ระบุชื่อ-นามสกุลของผู้นิพนธ์)
- ถ้ามีตารางประกอบ ข้อความในตารางสามารถใช้ขนาดอักษร 12 – 14 ปกติ ระบุคำว่า “ตารางที่....” ด้านบนของตารางและจัดข้อความชิดซ้ายของตาราง พร้อมระบุลำดับตารางและคำอธิบายตารางโดยสังเขป และที่มาของตาราง (ในกรณีตารางเป็นของผู้นิพนธ์ ไม่ต้องระบุอ้างอิง)

แบบฟอร์มการเขียนบทความวิจัย

ชื่อเรื่องภาษาไทย (ใช้ตัวอักษรเข้ม ขนาด 18)

ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ (ใช้ตัวอักษรเข้มพิมพ์ใหญ่ ขนาด 16)

ชื่อผู้แต่ง¹ ชื่อผู้แต่งร่วม (ถ้ามี)² (ภาษาไทยตัวเอนไม่เข้ม ขนาด 16)
ชื่อผู้แต่ง¹ ชื่อผู้แต่งร่วม (ถ้ามี)² (ภาษาอังกฤษตัวเอนไม่เข้ม ขนาด 16)

¹สังกัดของผู้แต่ง ²สังกัดของผู้แต่งร่วม (ถ้ามี) (ภาษาไทยตัวเอนไม่เข้ม ขนาด 14)

¹สังกัดของผู้แต่ง ²สังกัดของผู้แต่งร่วม (ถ้ามี) (ภาษาอังกฤษตัวเอนไม่เข้ม ขนาด 14)

E Mail :

บทคัดย่อ

(จัดกึ่งกลาง ตัวเข้มขนาด 16)

บทคัดย่อต้องเขียนด้วยภาษาไทยขนาด 14 ตัวปกติ มีเนื้อหาสื่อถึงการสรุปเนื้อหาของบทความวิจัยที่ผู้พิมพ์เขียน ให้ครอบคลุมความเป็นมาของบทความ วัตถุประสงค์ ผลวิจัย การอภิปรายผล ข้อเสนอแนะ ทั้งนี้ควรเขียนให้อยู่ในระหว่าง 250 – 300 คำ

คำสำคัญ : ใช้คำที่มีความหมายโดดเด่นสื่อถึงเนื้อหาของบทความ ไม่ควรเกิน 5 คำ และค้นด้วยเครื่องหมาย (,)

ABSTRACT

(จัดกึ่งกลาง ตัวเข้มขนาด 16)

ABSTRACT ต้องเขียนด้วยภาษาอังกฤษขนาด 14 ตัวปกติ มีเนื้อหาสื่อถึงการสรุปเนื้อหาของบทความวิจัยที่ผู้พิมพ์เขียน ให้ครอบคลุมความเป็นมาของบทความ วัตถุประสงค์ ผลวิจัย การอภิปรายผล ข้อเสนอแนะ ทั้งนี้ควรเขียนให้อยู่ในระหว่าง 250 – 300 คำ เนื้อหาจะต้องเขียนและตรวจสอบให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ

Keywords : ใช้คำที่มีความหมายโดดเด่นสื่อถึงเนื้อหาของบทความ ไม่ควรเกิน 5 คำ และค้นด้วยเครื่องหมาย (,)

ที่มาและความสำคัญ (จัดขีดซ้าย ตัวเข้มขนาด 16)
พิมพ์เนื้อหา ใช้ขนาดอักษรปกติ 14

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย (ถ้ามี) (จัดขีดซ้าย ตัวเข้มขนาด 16)
พิมพ์เนื้อหา ใช้ขนาดอักษรปกติ 14

การทบทวนวรรณกรรม (จัดขีดซ้าย ตัวเข้มขนาด 16)
พิมพ์เนื้อหา ใช้ขนาดอักษรปกติ 14

วัตถุประสงค์การวิจัย (จัดขีดซ้าย ตัวเข้มขนาด 16)
พิมพ์เนื้อหา ใช้ขนาดอักษรปกติ 14

วิธีการวิจัย (จัดขีดซ้าย ตัวเข้มขนาด 16)
พิมพ์เนื้อหา ใช้ขนาดอักษรปกติ 14

ผลการวิจัย (จัดขีดซ้าย ตัวเข้มขนาด 16)
อธิบายผลการทดลองต่างๆ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การแปลความ ผลที่ได้จากการวิเคราะห์
การเสนอผลการวิจัย ควรเสนอตามลำดับของวัตถุประสงค์ และ/หรือสมมติฐาน ต้องเน้นไปในทางก่อให้เกิดองค์
ความรู้ใหม่ โดยผู้นิพนธ์ต้องดำเนินงานเขียนให้ครอบคลุมในเรื่องที่ศึกษา ทั้งนี้ไม่เกิน 10 หน้ากระดาษ
รวมบทคัดย่อ และบรรณานุกรมด้วย ใช้ขนาดอักษรปกติ 14
ทั้งนี้หากมีรูปภาพ และตารางประกอบ ให้จัดทำดังนี้

รูปภาพ

ภาพที่ 1
ที่มา
(ทั้งรูปภาพ และตัวอักษร ให้จัดกึ่งกลาง)

ตารางที่ 1

ที่	ลำดับ	รายการ	หมายเหตุ

การอภิปรายผล (จัดชิดซ้าย ตัวเข้มขนาด 16)

สรุปผลวิจัยสำคัญที่ค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ อธิบายหรือตีความผลวิจัยให้เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น โดยให้เหตุผลแก่ผลการทดลอง นำแนวคิด ทฤษฎี และผลวิจัยมาสนับสนุน วิเคราะห์หรือสังเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อนำเสนอความสอดคล้องหรือขัดแย้งกับทฤษฎีและผลวิจัยของผู้อื่น เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจหรือองค์ความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับบทความ หรือนำเสนอแนวทางการสร้างสรรค์ ความคิดริเริ่ม หรือแนวคิดทางนวัตกรรม ที่นำไปสู่งานวิจัยในอนาคตหรือการประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป ใช้ขนาดอักษรปกติ 14

ข้อเสนอแนะ (จัดชิดซ้าย ตัวเข้มขนาด 16)

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประโยชน์ในการประยุกต์ผลวิจัย เสนอแนะแนวทางการวิจัยที่ควรทำต่อไป ใช้ขนาดอักษรปกติ 14

บรรณานุกรม

(จัดกึ่งกลาง ตัวเข้มขนาด 16)

การอ้างอิงสารสนเทศให้กำหนดตามแบบ APA (7th edition)

REFERENCES

(จัดกึ่งกลาง ตัวเข้มขนาด 16)

การอ้างอิงสารสนเทศให้กำหนดตามแบบ APA (7th edition)

แบบฟอร์มการเขียนบทความวิชาการ

ชื่อเรื่องภาษาไทย (ใช้ตัวอักษรเข้ม ขนาด 18)

ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ (ใช้ตัวอักษรเข้มพิมพ์ใหญ่ ขนาด 16)

ชื่อผู้แต่ง¹ ชื่อผู้แต่งร่วม (ถ้ามี)² (ภาษาไทยตัวเอนไม่เข้ม ขนาด 16)
ชื่อผู้แต่ง¹ ชื่อผู้แต่งร่วม (ถ้ามี)² (ภาษาอังกฤษตัวเอนไม่เข้ม ขนาด 16)

¹สังกัดของผู้แต่ง ²สังกัดของผู้แต่งร่วม (ถ้ามี) (ภาษาไทยตัวเอนไม่เข้ม ขนาด 14)

¹สังกัดของผู้แต่ง ²สังกัดของผู้แต่งร่วม (ถ้ามี) (ภาษาอังกฤษตัวเอนไม่เข้ม ขนาด 14)

E Mail :

บทคัดย่อ

(จัดกึ่งกลาง ตัวเข้มขนาด 16)

บทคัดย่อต้องเขียนด้วยภาษาไทยขนาด 14 ตัวไม่เข้มปกติ มีเนื้อหาเพื่อสื่อถึงการสรุปเนื้อหาของบทความวิชาการที่ผู้นิพนธ์เขียน ให้ครอบคลุมความเป็นมาของบทความ ผลการศึกษา และสรุปความของผู้เขียนในเชิงวิชาการ ทั้งนี้ควรเขียนให้อยู่ในระหว่าง 250 – 300 คำ

คำสำคัญ : ใช้คำที่มีความหมายโดดเด่นสื่อถึงเนื้อหาของบทความ ไม่ควรเกิน 5 คำ และคั่นด้วยเครื่องหมาย (,)

ABSTRACT

(จัดกึ่งกลาง ตัวเข้มขนาด 16)

ABSTRACT ต้องเขียนด้วยภาษาอังกฤษขนาด 14 ตัวไม่เข้มปกติ มีเนื้อหาเพื่อสื่อถึงการสรุปเนื้อหาของบทความวิชาการที่ผู้นิพนธ์เขียน ให้ครอบคลุมความเป็นมาของบทความ ผลการศึกษา และสรุปความของผู้เขียนในเชิงวิชาการ ทั้งนี้ควรเขียนให้อยู่ในระหว่าง 250 – 300 คำ โดยเนื้อหาจะต้องเขียนให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ (ผ่านการ proofreading จากผู้เชี่ยวชาญ)

Keywords : ใช้คำที่มีความหมายโดดเด่นสื่อถึงเนื้อหาของบทความ ไม่ควรเกิน 5 คำ และคั่นด้วยเครื่องหมาย (,)

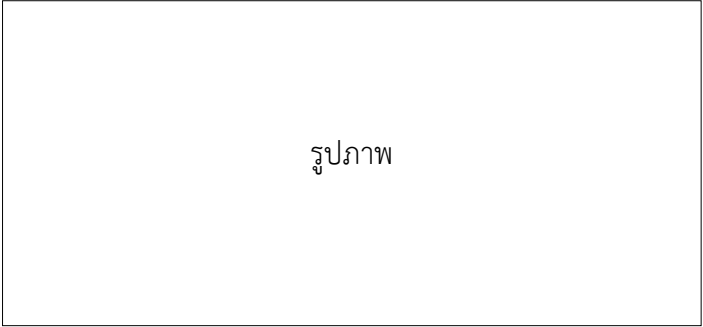
บทนำ (จัดขีดซ้าย ตัวเข้มขนาด 16)

ภายในเนื้อหาของบทนำจะต้องเขียนที่มาและความสำคัญ จุดมุ่งหมายของการเขียนบทความ การศึกษาหรืองานวิจัยที่ผ่านมา และความน่าสนใจของบทความวิชาการ ใช้ขนาดอักษรปกติ 14

เนื้อหา (จัดขีดซ้าย ตัวเข้มขนาด 16)

เนื้อหาของบทความ นำไปสู่การก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ โดยผู้นิพนธ์ต้องดำเนินงานเขียนให้ครอบคลุมถึงจุดมุ่งหมายของเรื่องที่ศึกษา ทั้งนี้ไม่เกิน 10 หน้ากระดาษ รวมบทคัดย่อ และบรรณานุกรมด้วย ใช้ขนาดอักษรปกติ 14

ทั้งนี้หากมีรูปภาพ และตารางประกอบ ให้จัดทำดังนี้

รูปภาพ

ภาพที่ 1

ที่มา

(ทั้งรูปภาพ และตัวอักษร ให้จัดกึ่งกลาง)

ตารางที่ 1

ที่	ลำดับ	รายการ	หมายเหตุ

สรุป (จัดขีดซ้าย ตัวเข้มขนาด 16)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้าที่สำคัญที่ค้นพบจากการเขียนบทความครั้งนี้ อธิบายหรือตีความผลการศึกษาให้เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น โดยให้เหตุผลแก่ผลการทดลอง นำแนวคิด ทฤษฎี และผลวิจัยของผู้อื่นมาสนับสนุน วิเคราะห์หรือสังเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อนำเสนอความสอดคล้องหรือขัดแย้งกับทฤษฎีและผลวิจัยของผู้อื่น เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจหรือองค์ความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับบทความ หรือนำเสนอแนวทางการสร้างสรรค์ ความคิดริเริ่ม หรือแนวคิดทางนวัตกรรม ที่นำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป ใช้ขนาดอักษรปกติ 14

บรรณานุกรม

(จัดกึ่งกลาง ตัวเข้มขนาด 16)

การอ้างอิงสารสนเทศให้กำหนดตามแบบ APA (7th edition)

REFERENCES

(จัดกึ่งกลาง ตัวเข้มขนาด 16)

การอ้างอิงสารสนเทศให้กำหนดตามแบบ APA (7th edition)